

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV FINANCÍ

INSTITUTE OF FINANCES

VÝVOJ ZDANĚNÍ PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI OD ROKU 2007 DO SOUČASNOSTI

DEVELOPMENT OF TAXATION OF INCOMES OF INDIVIDUALS FROM EMPLOYMENT SINCE 2007 TO
PRESENT

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Anna Petržálková

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D.

BRNO 2019

Zadání bakalářské práce

Ústav:	Ústav financí
Studentka:	Anna Petržálková
Studijní program:	Ekonomika a management
Studijní obor:	Účetnictví a daně
Vedoucí práce:	JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D.
Akademický rok:	2018/19

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně zadává bakalářskou práci s názvem:

Vývoj zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti od roku 2007 do současnosti

Charakteristika problematiky úkolu:

Úvod
Cíle práce, metody a postupy zpracování
Teoretická východiska práce
Analýza současného stavu
Vlastní návrhy řešení
Závěr
Seznam použité literatury
Přílohy

Cíle, kterých má být dosaženo:

Cílem práce je popsat a zhodnotit vývoj zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti od roku 2007 do současnosti, dále hlavní legislativní změny daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v tomto období s přihlédnutím k zatížení platbami sociálního a zdravotního pojištění. Cílem práce je rovněž porovnat, jak se jednotlivé změny projeví v daňové zátěži poplatníků pracujících na základě pracovního poměru a jednotlivé změny ukázat a zhodnotit na modelových příkladech poplatníků daně s nízkými, průměrnými a vysokými příjmy.

Základní literární prameny:

DVOŘÁKOVÁ, V., M. PITTLERLING a H. SKALICKÁ. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017. 2. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 331 s. ISBN 978-80-7552-538-3.

KUBÁTOVÁ, K. Daňová teorie a politika. 7. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3.

PELECH, P. a I. RINDOVÁ. Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018. 26 aktualizované vyd. Praha: Amag, 2018. ISBN 978-80-7554-114-7.

VANČUROVÁ, A. Zdanění osobních příjmů. 2 vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-874-0-63-2.

VANČUROVÁ, A. a L. LÁCHOVÁ. Daňový systém ČR 2018. 14. aktualizované vyd. Praha: VOX, 403 s. 2018 ISBN 978-80-87480-63-2.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2018/19

V Brně dne 28.2.2019

L. S.

doc. Ing. Vojtěch Bartoš, Ph.D.
ředitel

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
děkan

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na zdaňování příjmů ze závislé činnosti v letech 2007 až 2018, a to s přihlédnutím k platbám sociálního a zdravotního pojištění. Popisuje vývoj sazeb daně, jednotlivé příjmy osvobozené od daně, odčitatelné položky od základu daně a nezdanitelné části základu daně v průběhu celého období. Hodnotí, ve kterém období byla legislativní úprava pro zaměstnance nejvýhodnější.

Klíčová slova

daň, daňová povinnost, fyzická osoba, poplatník, předmět daně, základ daně, závislá činnost

Abstract

The bachelor thesis is focused on taxation of income from employment with consideration of social and health insurance in 2007 and 2018. It describes the tax rates development, income exempt, deductible items from the tax base and non-taxable part of the tax base during the whole tax period. The thesis evaluates the best terms of legislative arrangements for employees in general.

Keywords

income from employment, individual, subject of tax, tax, tax base, tax liability, taxpayer

Bibliografická citace

PETRŽÁLKOVÁ, Anna. *Vývoj zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti od roku 2007 do současnosti* [online]. Brno, 2019 [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <https://www.vutbr.cz/studenti/zav-prace/detail/118280>. Bakalářská práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav financí. Vedoucí práce Jan Kopřiva.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušila autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 10. května 2019

.....

podpis studenta

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce JUDr. Ing. Janu Kopřivovi, Ph.D. za odborné rady a připomínky, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	10
CÍLE PRÁCE, METODY A POSTUPY ZPRACOVÁNÍ	12
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE.....	13
1.1 Daňový systém v České republice.....	13
1.2 Daň – funkce, třídění, daňové principy	15
1.3 Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti	18
1.3.1 Daňové subjekty	18
1.3.2 Sazba daně	19
1.3.3 Předmět daně z příjmů ze závislé činnosti.....	19
1.3.4 Příjmy osvobozené od daně	21
1.3.5 Základ daně.....	23
1.3.6 Odčitatelné položky od základu daně	23
1.3.7 Nezdánitelné části základu daně	24
1.3.8 Nepeněžitý příjem zaměstnanců	25
1.3.9 Výpočet daně z příjmů ze závislé činnosti.....	26
1.3.10 Slevy na dani a zvýhodnění	27
1.3.11 Daňové přiznání	30
1.3.12 Sociální pojištění.....	33
1.3.13 Zdravotní pojištění	36
1.4 Porovnání zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v České republice s dalšími třemi zeměmi.....	38
1.4.1 Zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v Rakousku	38
1.4.2 Zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v Irsku.....	42
1.4.3 Zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v Polsku	44
1.4.4 Srovnání zdanění v jednotlivých zemích	46
2 ANALYTICKÁ ČÁST PRÁCE	49
2.1 Vývoj zdaňování příjmů zaměstnanců v letech 2007–2018.....	49
2.1.1 Základ daně v letech 2007–2018	49
2.1.2 Sazba daně v letech 2007–2018.....	50
2.1.3 Slevy na dani a daňová zvýhodnění v letech 2007–2018.....	52

2.1.4	Položky osvobozené od daně z příjmů v letech 2007–2018.....	54
2.1.5	Nezdanitelné části základu daně v letech 2007–2018	55
2.1.6	Sociální a zdravotní pojištění v letech 2007–2018	55
3	PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE	57
3.1	Právní úprava aplikovaná na modelových příkladech	58
3.1.1	Daňový poplatník s nízkou mzdou	58
3.1.2	Daňový poplatník s průměrnou mzdou.....	62
3.1.3	Daňový poplatník s vysokou mzdou.....	66
3.2	Srovnání výsledků a zhodnocení	69
3.3	Daňová povinnost a čistý příjem poplatníka s nízkým příjmem	69
3.4	Daňová povinnost a čistý příjem poplatníka s průměrným příjmem.....	73
3.5	Daňová povinnost a čistý příjem poplatníka s vysokým příjmem.....	77
3.6	Srovnání dopadů jednotlivých změn na míru zdanění jednotlivých poplatníků.....	82
3.7	Daňová optimalizace	90
	ZÁVĚR	97
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	99
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ	106
	SEZNAM GRAFŮ	107
	SEZNAM TABULEK.....	108

ÚVOD

Daně provází lidské životy od pradávna. S daněmi v nějaké formě se setkáváme všichni již od středověku. Daňové příjmy jsou nepostradatelnou částí veřejných rozpočtů. Daňový systém nebyl vždy nastaven stejně. Sazby a výše jednotlivých typů daní, a tedy i daně ze závislé činnosti, se v průběhu doby měnily. Daní z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti je typem daně, se kterou se setkává nejvíce praceschopného obyvatelstva v České republice, neboť jde o daň, kterou jsou zdaňovány příjmy všech zaměstnanců.

Předložená práce se věnuje problematice zdanění příjmů fyzických osob. Konkrétně se zaměřuje na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Jedná se o daň, která tvořila v roce 2017 v České republice 21 % všech daňových příjmů státního rozpočtu. Po dani z přidané hodnoty jde o druhou nejvýnosnější daň. Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Daň má povinnost platit každý, komu plynou příjmy ze závislé činnosti. Předmětem daně jsou příjmy z pracovněprávního, služebního nebo členského a obdobného poměru. Znalost tohoto tématu je pro poplatníka daně zcela zásadní. Pokud si je vědom, jaké nezdanitelné částky a slevy na dani má právo uplatnit, může značně snížit svou daňovou povinnost.

V rámci bakalářské práce bude zjišťováno, jakým způsobem ovlivnily změny v systému zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti míru daňového zatížení poplatníka. Cílem práce je porovnat, jak se jednotlivé změny ve zdanění projeví v daňové zátěži poplatníků pracujících na základě pracovního poměru. Z tohoto důvodu bude nutné získat dostatek informací o jednotlivých aspektech daně a jejich vývoji. Poté bude nutné na základě modelových příkladů určit vývoj jednotlivých sledovaných položek a míry zdanění jednotlivých typů poplatníků – poplatník s nízkými příjmy, poplatník s průměrnými příjmy a poplatník s vysokými příjmy.

Struktura bakalářské práce je následující. V rámci teoretické části práce bude krátce definován pojem daň a popsán daňový systém v České republice. V následující kapitole se zaměří na daň z příjmů fyzických osob a její jednotlivé aspekty. Následně bude věnována pozornost sociálnímu a zdravotnímu pojištění, které s danou problematikou úzce souvisí. V poslední kapitole teoretické části se práce zaměřuje na porovnání zdanění

příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v České republice, a to s Rakouskem, Polskem a Irskem.

Druhá analytická část podává přehled vývoje sazeb daně, slev na dani a zvýhodnění od roku 2007 do roku 2018.

Stěžejní částí práce je praktická část, která se zaměřuje na analýzu dopadů změn na jednotlivé skupiny poplatníků daně. Za tímto účelem dojde k aplikaci právní úpravy na modelových případech. Tímto způsobem bude vypočítán základ daně, daň a čistá mzda poplatníka s nízkými, průměrnými a vysokými příjmy. Dále dojde k analýze dopadů změn na zdanění jednotlivých skupin poplatníků. V poslední části této kapitoly bude porovnán vliv změn na jednotlivé poplatníky.

CÍLE PRÁCE, METODY A POSTUPY ZPRACOVÁNÍ

Bakalářská práce se zabývá vývojem zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti od roku 2007 do současnosti a popisuje hlavní legislativní změny daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v tomto období s přihlédnutím k zatížení platbami sociálního a zdravotního pojištění. Cílem práce je porovnat, jak se jednotlivé změny projeví v daňové zátěži poplatníků pracujících na základě pracovního poměru a jednotlivé změny ukázat a zhodnotit na modelových příkladech poplatníků daně s nízkými, průměrnými a vysokými příjmy.

Dílčím cílem je zjistit, která právní úprava byla pro zaměstnance nejvýhodnější. Pro dosažení cílů práce bylo třeba používat vědecké metody:

Na počátku bylo nejpodstatnější posbírat informace, které byly použity pro teoretickou část práce. Poznatky byly získávány z odborných knih, publikací, zákonů a odborných článků. Poté byla použita metoda abstrakce, pomocí které se oddělily důležité poznatky od nepodstatných dat.¹

V analytické části a v části praktické byla využita metoda srovnávací, která spočívá v pozorování objektů a určení rozdílů a shodných znaků. Srovnávány byly právní úpravy v jednotlivých letech.²

Při zkoumání jednotlivých právních úprav byla použita metoda analýzy, která umožnila jednotlivé změny v zákoně aplikovat do praktického příkladu a ukázat jejich dopady. Analýza je proces, ve kterém je zkoumání problému segmentován na jednotlivé části, prvky a znaky.³

¹ RISTVEJ, J. Vědecké metody. *Trilobit: odborný vědecký časopis* [online]. 2010, č. 1 [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://trilobit.fai.utb.cz/vedecké-metody>

² Tamtéž.

³ Tamtéž.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

1.1 Daňový systém v České republice

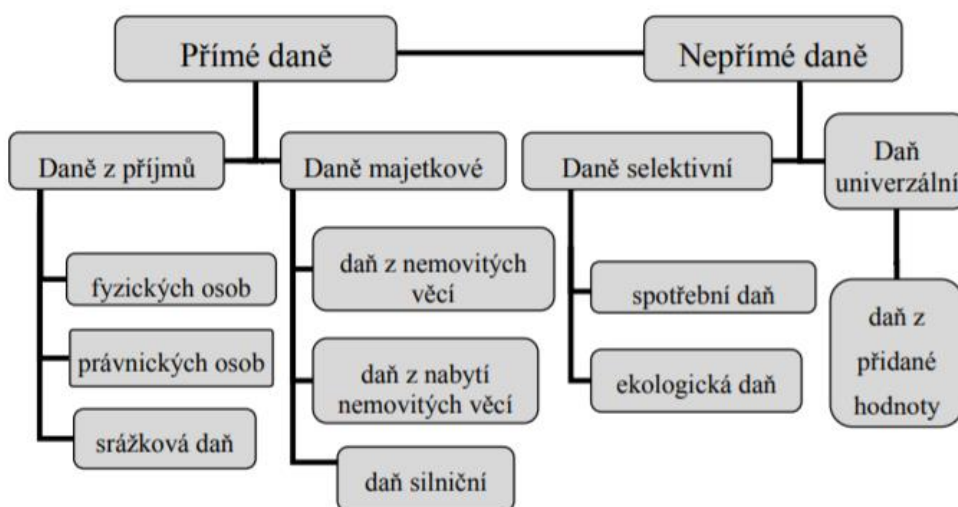
O daňovém systému České republiky můžeme hovořit od roku 1993, kdy samostatný stát vznikl. Od té doby prošel daňový systém řadou změn. Vančurová hovoří v souvislosti s vývojem daňového systému o následujících významných etapách:⁴

- 1991–1993: v souvislosti s přechodem na tržní ekonomiku dochází k zavedení nového daňového systému, došlo například k přijetí DPH, spotřební daně a úpravě daní z příjmů či sociálního systému;
- 2003–2004: z důvodu vstupu České republiky do Evropské unie byla nutná implementace příslušných legislativních změn vyplývajících z evropského práva, došlo k úpravě daní, které jsou v rámci Evropy harmonizovány, jedná se například o daň z přidané hodnoty či spotřební daň;
- 2005–2006: dochází k daňové reformě, jejíž cílem je udělat daňový systém více progresivní, došlo k zavedení slev na dani, daňového bonusu a také ke změnám v sazbách daně;
- 2008: daňová reforma vyplývající z konsolidace veřejných rozpočtů, to se projevilo například změnou sazby daně z příjmů právnických osob nebo zavedením superhrubé mzdy;
- 2009–2010: přijetí řady zákonů upravujících přímé daně, cílem byla modernizace daňového systému.

Daňový systém České republiky se skládá z daní přímých a nepřímých. Mezi přímé daně patří daně z příjmů a daně majetkové. V České republice je placena daň z příjmů fyzických a právnických osob a také srážková daň. Mezi majetkové daně patří daň z nemovitosti, daň z nabytí nemovitosti a daň silniční. Nepřímé daně dělíme na daně selektivní a univerzální. Selektivní daní je daň spotřební a ekologická. Mezi univerzální

⁴ VANČUROVÁ, A. Daňové reformy ČR In.: *Teoretické a praktické aspekty veřejných financí*. VŠE Praha. 2008. ISBN 978-80-245-1378-2. s. 292.

daně patří daň z přidané hodnoty.⁵ Pro přehlednost je struktura daňového systému zobrazena v obrázku 1 níže.

Obrázek 1: Struktura daňového systému České republiky⁶

V rámci daňového systému je také nezbytné zaměřit se na daňový mix. Jedná se o způsob využívání jednotlivých daní a kvazidaní ve sledovaném státě. Daňový mix se projevuje zejména tím, jaký podíl mají jednotlivé daně na celkových daňových příjmech státního rozpočtu. Cílem každého státu je mít efektivně nastavený daňový systém, aby státu přinesl co největší příjmy a při tom stimuloval ekonomiku. V České republice má dlouhodobě největší podíl na daňových příjmech daň z přidané hodnoty. Druhou nejvýznamnější skupinou daní jsou daně z příjmů. Obecně se v současné době můžeme sledovat trend zvyšování podílu nepřímých daní a snižování daní z příjmů.⁷

⁵ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2018*. Praha: VOX. ISBN: 978-80-87480-44-1. s. 57-64.

⁶ Tamtéž, s. 58.

⁷ Tamtéž, s. 57.

Tabulka 1: Daňový mix České republiky v letech 2013 až 2017 ⁸

Daň	2013	2014	2015	2016	2017
DPH	50,1	50,51	49,5	47,73	47,94
Daň z příjmů právnických osob	18,41	19,27	20,61	21,36	20,33
Daň z příjmů vybraná srážkou	3,35	3,75	3,74	3,34	3,11
Daň silniční ⁹	0,86	0,86	0,86	0,81	0,77
Daň dědická ¹⁰	0,012	0,009	0,004	0,001	0,0006
Daň darovací ¹¹	0,017	0,011	0	0	0
Daň z převodu nemovitosti ¹²	1,46	0,57	0,03	0,02	0,01
Daň z nabytí nemovitých věcí ¹³	0	0,87	1,6	1,7	1,5
Ostatní příjmy, odvody a poplatky	0,3	0,35	0,55	0,56	0,87
Daň z příjmů fyzických osob – podnikatelé	0,43	0,17	0,37	0,93	0,95
Daň z příjmů fyzických osob – závislá činnost	20,65	20,47	20,31	20,41	21,27
Daň z nemovitých věcí ¹⁴	1,61	1,55	1,54	1,44	1,35
Odvod z elektřiny ze slunečního záření	0,95	0,32	0,29	0,26	0,26
Daň z hazardu	1,32	1,24	1,21	1,42	1,12

1.2 Daň – funkce, třídění, daňové principy

Kubátová definuje daň následujícím způsobem: „*povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní.*“¹⁵ Vančurová a Lachová v souvislosti s daní vymezuje následující charakteristické vlastnosti:¹⁶

- nenávratnost: platbou daně nevzniká daňovému subjektu nárok na určité statky či služby, výše daně obvedená subjektem nemá vliv na to, jaký podíl na veřejných službách daňový subjekt získá;
- neekvivalentnost: neekvivalentnost znamená, že čerpání veřejných statků a služeb není závislé na výši daně, kterou daňový subjekt státu odvede;

⁸ Statistika dostupná z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/analyzy-a-statistiky/udaje-z-vyberu-dani>

⁹ Dle z.č. 16/1993 Sb.

¹⁰ Dle z.č. 357/1992 Sb. platného do 31.12. 2013 (k 1.1. 2014 byl zrušen).

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

¹³ Od 1.1. 2014 nově vzniklý druh příjmu dle z.o.č. 340/2013 Sb.

¹⁴ Úprava názvu dle z.o.č. 344/2013 Sb.

¹⁵ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3. s. 13.

¹⁶ VANČUROVÁ, A a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2018*. Praha: VOX, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s. 9-11.

- neúčelnost: při výběru daně není zcela jasné, na jaké účely budou vybrané finance využity. V praxi se však můžeme setkat s výjimkami, kdy je například silniční daň přímo určena k financování oprav a stavby silnic.

Daň plní řadu významných funkcí. Mezi ty nejdůležitější patří funkce fiskální, redistribuční, alokační, stimulační a stabilizační. Primární funkcí daně je funkce fiskální. Daň je zdrojem příjmů veřejného rozpočtu. Prostřednictvím redistribuční funkce dochází k přerozdělení finančních prostředků mezi chudými a bohatými. Předpokladem je, že finanční prostředky vybrané od bohatých osob jsou využity ke zvýšení příjmů chudých. Prostřednictvím alokační funkce je podporován optimální rozvoj společnosti. Finanční prostředky vybrané na daních jsou alokovány tam, kde je to třeba. Daně mohou mít také stimulační funkci, pozitivní i negativní. Jako pozitivní stimulace je využíváno například daňových prázdnin nebo pobídek. S negativní stimulací se můžeme setkat například u spotřební daně u cigaret a alkoholu. Jejím cílem je omezit jejich spotřebu. Poslední zmíněnou funkcí je funkce stabilizační. Daň je nástrojem, který vláda používá ke snížení výkyvů spojených s ekonomickým cyklem.¹⁷

Daně je možné třídit podle různých hledisek. Podle jejich dopadu je rozdělujeme na daně přímé a nepřímé. Přímé daně jsou vyměřeny poplatníkovi na základě jeho majetku nebo příjmů. Tento typ daně postihují příjmy poplatníka přímo. Poplatník nemá možnost přenést svou daňovou povinnost na někoho jiného. Mezi přímé daně patří daně důchodové a majetkové. Nepřímé daně jsou zahrnuty do ceny zboží, služby atd. Ke zdanění většinou dochází v momentě nákupu. Mezi nepřímé daně patří DPH, spotřební daň či cla.¹⁸

Daně je možné rozdělit s ohledem na subjekt a objekt daně. Dle subjektu rozlišujeme daně, které platí individuální fyzická osoba, domácnost, manželé nebo firma. Z hlediska objektu daně rozlišujeme daně důchodové, výnosové, majetkové, obrátové, spotřební či daně z hlavy. Klasifikaci daní je možné založit na tom, do jaké míry respektují příjmy poplatníků. V tomto ohledu rozlišujeme daně osobní, které berou v úvahu příjmy poplatníka, a daně in rem, jejichž výše není závislá na příjmech poplatníka. V neposlední

¹⁷ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2018*. Praha: VOX, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s.11-13.

¹⁸ ŠIROKÝ, J. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7552-315-0. s. 59.

řadě je nutné zmínit klasifikaci daní na základě stupně progresu. Daně pak dělíme na obligatorní a fakultativní. Obligatorní daně jsou povinné. Odvod fakultativních daní není povinný. Rozhodnutí záleží většinou na příslušném územně samosprávném celku.¹⁹

Na závěr bych ráda uvedla rozdělení daní dle OECD, která uvádí následujících šest skupin:²⁰

- Daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů;
- Příspěvky na sociální zabezpečení;
- Daně z mezd a pracovních sil;
- Daně majetkové;
- Daně ze zboží a služeb;
- Ostatní daně.

Daně se řídí několika základními obecnými principy. Jedná se zejména o princip užitku a princip schopnosti platit. Princip užitku vychází z předpokladu, že daň by měla odpovídat užitku, který poplatník od státu získá. Například lidé, kteří vlastní více majetku, mají větší užitek poskytovaných státem prostřednictvím činnosti policie. Princip schopnosti platit vychází z toho, jakou daňovou zátěž je poplatník schopen unést.²¹

Dále je možné hovořit o principech daňové soustavy, mezi které patří daňová neutralita, výnosnost, pružnost, spravedlnost a univerzalita. V rámci neutrality je nezbytné, aby žádná oblast podnikání nebyla zvýhodněna. Daňová výnosnost je založena na tom, že příjmy z daní by měly odpovídat potřebám státu. Pružnost daní vychází z předpokladu, že by měl daňový systém efektivně reagovat na změny v ekonomice. V rámci daňové spravedlnosti by měl být respektován princip užitku či platební schopnosti. Daňový systém by měl být jednotný, na což odkazuje princip univerzality.²²

¹⁹ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2018*. Praha: VOX, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s. 15-16.

²⁰ RADVAN, M. *Daně a správa daní*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6702-8. s. 22-23.

²¹ MANKIW, N. G. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada, 2009. ISBN: 80-7169-891-1. s. 260-261.

²² KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3. s. 57-58.

1.3 Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti

1.3.1 Daňové subjekty

Daňové subjekty jsou upraveny § 6 odst. 2 zákona o dani z příjmů (dále jen „ZDP“). Můžeme se zde setkat se dvěma daňovými subjekty – poplatníkem a plátcem. Poplatníkem daně z příjmů ze závislé činnosti je zaměstnanec a plátcem této daně je zaměstnavatel. V souvislosti s těmito dvěma pojmy je nutné říci, že nejsou pro účely zákona o daních z příjmů totožné s pojmy uvedenými v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „zákoník práce“). Obecně platí, že každá osoba označená zákoníkem práce jako zaměstnanec a zaměstnavatel, je takto vnímána také v rámci zákona o daních z příjmů. Naopak tomu tak ale není.²³

Poplatníkem daně je fyzická osoba, která má povinnost platit daň. To znamená, že jeho příjmy, majetek a úkony jsou zdaněny. Poplatník daně z příjmů fyzické osoby je definován § 2 zákona č. 586/1992 Sb., ZDP, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o fyzickou osobu. Může se jednat o daňového rezidenta i nerezidenta. Daňovým rezidentem je osoba, která má v České republice trvalé bydliště, nebo zde setrvává déle než 183 dní v roce. Daňový rezident má povinnost odvádět daň jak z příjmů plynoucích z činnosti v České republice, tak z příjmů z činnosti realizované v zahraničí. Daňovým nerezidentem je osoba, která není daňovým rezidentem. Do této skupiny patří také osoby, které se v České republice zdržují déle než 183 dní, ale jsou zde za účelem léčby anebo studia. Tito lidé odvádějí daň pouze z příjmů, které plynou z činnosti realizované v České republice. Určení toho, zda se jedná o daňového rezidenta či nerezidenta je zásadní zejména kvůli tomu, aby nedocházelo ke dvojímu zdanění. Za tímto účelem jsou mezi státy uzavírány dohody o tom, kde a jakým způsobem bude daň odváděna.²⁴

V souvislosti s daní z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti je nutné zmínit také pojem plátce. Jedná se o osobu, která odvádí na svůj účet daň za poplatníka. Povinností plátce daně je vybrat od poplatníka daň či zálohu daně a odvést ji správci daně. Daň je vybírána z příjmů, které plátce poplatníkovi vyplácí. Za odvod daně je v tomto ohledu

²³ PELC, V. *Zákon o daních z příjmů*. Nakladatelství C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-364-6. s. 16.

²⁴ VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s. 60.

odpovědný. Jedná se o osobu (fyzickou i právnickou), která má sídlo či bydliště v České republice.²⁵

1.3.2 Sazba daně

Sazbu daně je možné popsat jako algoritmus, pomocí kterého je ze základu daně vypočtena výše daně.²⁶ V případě daně z příjmů fyzických osob je sazba daně určena § 16 ZDP a činí 15 % ze „základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celá sta Kč dolů.“²⁷ Sazba daně je lineární.

V rámci daně z příjmů fyzických osob je odváděna také tzv. solidární daň, která je upravena § 16a ZDP. Jedná se o způsob, kterým jsou zdaněny osoby s vysokými příjmy. Výše příjmů, která podléhá solidární dani, je odvozena z výše průměrné mzdy. Pro rok 2018 se jedná o hrubou měsíční mzdu, která přesahuje 119 916 Kč (ročně 1 438 992 Kč). Daň je v tomto případě odváděna z rozdílu mezi součtem příjmů zahrnutých do dílčího základu daně podle § 6 ZDP příjmy ze závislé činnosti a dílčího základu daně podle § 7 ZDP příjmy ze samostatné činnosti a 48násobku průměrné mzdy (částka pro rok 2018 je uvedena výše).²⁸

1.3.3 Předmět daně z příjmů ze závislé činnosti

Předmět daně je definován jako: „jednoznačné a úplné určení rozsahu objektu zdanění zákonem, jímž se ukládá konkrétní daňová povinnost.“²⁹ Předmětem daně z příjmů fyzické osoby podle § 3 ZDP následující příjmy:³⁰

- příjmy ze závislé činnosti;
- příjmy ze samostatné činnosti;

²⁵ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3. s. 62.

²⁶ Tamtéž, s. 63.

²⁷ *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

²⁸ PELECH, P. a RINDOVÁ, I. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. Praha: Amag, 2018. ISBN 978-80-7554-114-7. s. 84.

²⁹ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3. s. 78.

³⁰ *ZDP* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

- příjmy z kapitálového majetku;
- příjmy z nájmu;
- ostatní příjmy.

Tématem předložené práce jsou příjmy ze závislé činnosti. Vančurová je definuje následujícím způsobem: „*Příjem ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského a obdobného poměru, v němž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu (rozuměj zaměstnavatele) je povinen dbát příkazů plátce.*“³¹ Z pohledu daňových výnosů se jedná o nejdůležitější položku, protože představuje až dvě třetiny celkových výnosů. V rámci daně z příjmů fyzických osob je respektována zásada, že základ daně z příjmů fyzických osob nesmí být nižší než dílčí základ daně ze závislé činnosti a funkčních požitků. To znamená, že od tohoto dílčího základu daně není možné odečíst ztrátu spojenou s dalšími dílčími základy daně.³²

Podle § 6 ZDP jsou tyto příjmy definovány následujícím způsobem:³³

- „plnění v podobě:
- příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce;
- funkčního požitku;
- příjmy za práci:
- člena družstva;
- společníka společnosti s ručením omezeným;
- komanditisty komanditní společnosti;
- odměny:
- člena orgánu právnické osoby;
- likvidátora;
- příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem činnosti, ze které plynou příjmy podle písmen a) až c), bez ohledu na to,

³¹ VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s. 76.

³² PELECH, P. a RINDOVÁ, I. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. Praha: Amag, 2018. ISBN 978-80-7554-114-7. s. 25.

³³ ZDP [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává činnost, ze které plyne příjem ze závislé činnosti, nebo od plátce, u kterého poplatník tuto činnost nevykonává.“

V definici výše se setkáváme s pojmem funkční požitky, který je charakterizován v § 6 odst. 10 ZDP. Jedná se o plat či plnění, která jsou poskytována v souvislosti s výkonem určité funkce (současné či dřívější). Výše tohoto platu či plnění musí být stanoveny podle příslušných právních předpisů. Jedná se zejména o plat a plnění, která jsou poskytována představitelům státní moci, zaměstnancům státních orgánů, soudcům, představitelům orgánů obcí a jiných orgánů územní samosprávy, zaměstnancům státních orgánů, představitelům spolků a zájmových sdruženích, zaměstnancům odborových organizací, představitelům komor a jiných orgánů a institucí. Nejedná se však o příjmy tlumočnicků, znalců, mediátorů či rozhodců.³⁴

Obecně nejsou předmětem daně z příjmů fyzických osob příjmy, které jedinec získal v rámci restituce a nabytím akcií a podílových listů dle zákona, který upravuje převod státního majetku. Předmětem daně nejsou úvěry a zápůjčky. Dále sem nepatří příjmy získané během vypořádání společného majetku manželů či spoluvlastnictví, příjmy převodem majetku mezi blízkými osobami, příjmy vyplacené zdravotní pojišťovnou jako přeplatek za úhradu léčiv, příjmy ve formě odškodnění soudem a příjmy získané jako zadostiučinění Evropského soudu pro lidská práva.³⁵

Do předmětu daně z příjmů fyzické osoby ze závislé činnosti dále nepatří náhrada cestovních výdajů, vyplacené zálohy, náhrada za použití vlastního náradí a zařízení, povinné plnění vyplácené zaměstnavatelem k zajištění odpovídajících pracovních podmínek a hodnota odpovídající ceně osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a nápojů.³⁶

1.3.4 Příjmy osvobozené od daně

ZDP dále určuje příjmy, které jsou od daně osvobozeny. Tyto příjmy jsou předmětem daně, ale daň z nich není odváděna. V ZDP je uvedeno více než 50 druhů příjmů

³⁴ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2018*. Praha: VOX. ISBN: 978-80-87480-44-1. s. 69.

³⁵ PELECH, P. a RINDOVÁ, I. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. Praha: Amag, 2018. ISBN 978-80-7554-114-7. s. 85.

³⁶ VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s. 119.

osvobozených od daně. Mimo to zde existuje celá řada výjimek. Mezi ty nejdůležitější patří sociální příjmy. V případě daně z příjmů fyzických osob se jedná například o následující příjmy:³⁷

- příjmy plynoucí z prodeje rodinného domu a souvisejícího pozemku a nebytových prostor (garáž, komoru, sklep atd.), pokud jsou tyto nemovitosti v majetku jedince déle než 2 roky;
- příjem z prodeje nemovitosti, vypořádání spoluvlastnictví k nemovitosti, pokud je majetek ve vlastnictví jedince déle než 5 let;
- příjem plynoucí z prodeje movité věci nebo souboru movitých věcí, v případě, že se jedná o motorové vozidlo, musí být toto vozidlo ve vlastnictví jedince déle než 1 rok, v případě, že se jedná o movitou věc v obchodním vlastnictví, musí být ve vlastnictví jedince déle než 5 let;
- náhrada za majetkovou či nemajetkovou újmu plynoucí z pojištění (nejde však o náhradu ztráty příjmů, škody na pronajímaném majetku, škodu na majetku, který je součástí obchodního majetku);
- příjem v souvislosti s oceněním v rámci veřejné soutěže, kultury či účasti na loterii;
- dávky či služby nemocenského pojištění, důchodového pojištění, zdravotního pojištění či sociální podpory;
- příjmy ve formě stipendia, podpory z fundace, příspěvky odborové organizace.

V případě příjmů ze závislé činnosti je tato problematika dále specifikována v § 6 odst. 9 ZDP. V této práci však nebudou uvedeny všechny příjmy osvobozené od daně. Pro příklad jmenujme:³⁸

- nepeněžní plnění poskytnutá zaměstnavatelem za účelem odborného rozvoje zaměstnance;
- stravování a nealkoholické nápoje poskytnuté zaměstnavatelem;
- finance poskytnuté zaměstnanci z fondu kulturních a sociálních potřeb;

³⁷ ZDP [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

³⁸ ZDP [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

- příjmy nerezidentů, pokud se jedná o uměleckou, sportovní či artistickou činnost;
- finance poskytnuté příslušníkům bezpečnostních složek na výzbroj;
- podpora určená na přechodné ubytování v hodnotě maximálně 3 500 Kč měsíčně;
- příjmy žáků v rámci praktického vyučování a přípravy;
- příspěvek určený na překlenutí mimořádně obtížné životní situace v maximální hodnotě 500 000 Kč;
- příspěvek zaměstnavatele na penzijní a životní pojištění v maximální hodnotě 50 000 Kč ročně;
- náhrada mzdy za dočasnou pracovní neschopnost.

1.3.5 Základ daně

Základ daně je definován jako veličina, ze které je daň vybírána.³⁹ V případě daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti je základ daně upraven v § 6 odst. 12 ZDP. Jedná se o: „*příjmy ze závislé činnosti zvýšené o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistnému na veřejné zdravotní pojištění, které je z těchto příjmů podle zvláštních právních předpisů povinen platit zaměstnavatel*“.⁴⁰ V podstatě se tedy jedná o tzv. superhrubou mzdu. Tento pojem vešel do českého právního systému v roce 2008, kdy došlo k reformě veřejných financí. Přesto se však s tímto pojmem v zákoně nesetkáme. V podstatě je možné tento pojem vnímat jako metodu, prostřednictvím které je vypočítána daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.⁴¹

1.3.6 Odčitatelné položky od základu daně

V případě daní z příjmu je možné použít k optimalizaci daně také odčitatelné položky. Ty jsou vymezeny v § 34 ZDP. Jedná se zejména o daňovou ztrátu vyměřenou v předchozím zdaňovacím období, finanční částku určenou na podporu výzkumu

³⁹ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3. s. 105.

⁴⁰ ZDP [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

⁴¹ ŠIROKÝ, J. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7552-315-0. s. 148.

a vývoje, výdaje určené na projekt zaměřený na výzkum a vývoj a výdaje určené na podporu odborného vzdělávání.⁴²

1.3.7 Nezdánitelné části základu daně

Prostřednictvím nezdanitelných částek je možné optimalizovat výši daně. Stát vnímá nezdanitelné částky jako nástroj daňové politiky. Prostřednictvím tohoto nástroje je možné motivovat občany k určitému chování, jako je například spoření na důchod, uzavření životního pojištění atd. Jednotlivé nezdanitelné částky jsou definovány v § 15 ZDP. Jedná se o následující položky:⁴³

- dary: hodnota daru je odčitatelnou položkou, pokud činí 2 % základu daně a jedná se o dar v hodnotě alespoň 1 000 Kč, odečíst lze takovýmto způsobem maximálně 10 % ze základu daně, jako dar lze vnímat také dárcovství krve, za které je možné odečíst 3 000 Kč, a dárcovství orgánů, za které je možné odečíst 20 000 Kč;
- úroky ze stavebního spoření a hypotéčního úvěru: musí se jednat o spoření a úvěr určený na bytové potřeby, maximální hodnota odčitatelné položky je 300 000 Kč;
- příspěvky na penzijní pojištění se státním příspěvkem: ze základu daně lze odečíst součet všech zaplacených příspěvků v maximální výši 24 000 Kč;
- příspěvky na životní pojištění: příspěvky je možné využít jako odčitatelnou položku pouze pokud sjednaná smlouva trvá déle než 5 let, čerpání z pojištění je možné až po dosažení 60 let, pojistná částka činí minimálně 40 000 Kč jde-li o dítě mladší 15 let a 70 000 Kč jde-li o jedince staršího 15 let, odečíst lze maximálně 24 000 Kč;
- členský příspěvek odborovým organizacím: odečíst je možné součet všech příspěvků zaplacených v daném zdaňovacím období v maximální výši 1,5 % ze zdánitelných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, maximálně je možné odečíst 3 000 Kč;

⁴² ZDP [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

⁴³ VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s. 146.

- úhrada za zkoušky určené k ověření výsledků dalšího vzdělávání: maximálně je možné odečíst částku 10 000 Kč, v případě zdravotně postižených osob se jedná o 13 000 Kč a u těžce postižených o 15 000 Kč.

1.3.8 Nepeněžité příjmy zaměstnanců

Předmětem daně z příjmů fyzické osoby ze závislé činnosti jsou podle § 3 odst. 2 ZDP také nepeněžní příjmy. V případě příjmů ze závislé činnosti jsou nepeněžní příjmy specifikovány v § 6 odst. 3 ZDP. Nepeněžní příjmy mohou být jednorázové i pravidelné. Zaměstnanec je může dostávat od zaměstnavatele formou výplaty, připsání k dobru nebo jiným způsobem. Nepeněžní plnění může být poskytováno přímo zaměstnanci nebo členovi jeho rodiny. Pokud je příspěvek poskytnut rodinnému příslušníkovi, musí být zjevné, že se jedná o příjem zaměstnance, a ne člena rodiny. Pro účely stanovení daně není podstatné, zda má na tento typ příjmů zaměstnanec právní nárok nebo ne.⁴⁴

Mezi nepeněžní příjmy patří například nižší cena zboží, zvýhodněná půjčka zaměstnanci, podnikový byt atd. Důležité je, aby poskytované výhody vyplývaly ze vztahu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Specifickým příkladem nepeněžního plnění je poskytování zaměstnaneckého ubytování, prodej podnikového bytu nebo automobilu. Pokud je zaměstnanci poskytováno ubytování, stává se předmětem daně „obvyklé nájemné“. V případě, že je cena nižší, je nutné stanovit rozdíl mezi cenou obvyklou a skutečně placenou. Tento rozdíl je předmětem daně. Obdobný proces se použije u všech ostatním zaměstnaneckých benefitů. V případě prodeje bytu či domu je nutné učinit časový test. Pokud zaměstnanec v bytě žije déle než 2 roky, před jeho koupí, není prodej předmětem daně.⁴⁵

Pro účely výpočtu daně je nutné nepeněžní plnění ocenit. Způsob ocenění je popsán v § 3 ZDP. K ocenění dochází podle právního předpisu, který upravuje oceňování majetku. Pokud se jedná o majetkový prospěch, který se opakuje nebo je stanoven

⁴⁴ BRYCHTA, I., VYCHOPEŇ, J., STROUHAL, J. a PILAŘOVÁ, I. *Daň z příjmů*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2015. ISBN: 978-80-7478-737-9. s. 45.

⁴⁵ FRELICH, R. Daňové řešení vybraných benefitů a plnění zaměstnanců. In: *Daně a právo v praxi*, vol. 10, roč. 2015. s. 25-27.

na dobu delší než 5 let, dobu neurčitou nebo po dobu života jedince, je cena vypočítána jako pětinasobek hodnoty ročního plnění.⁴⁶

1.3.9 Výpočet daně z příjmů ze závislé činnosti

Při výpočtu daně z příjmů ze závislé činnosti je nutné vycházet ze základu daně, kterým je v tomto případě superhrubá mzda. Ta je vypočítána jako součet hrubé mzdy a sociálního a zdravotního pojištění odváděného zaměstnavatelem.

Postup je uveden níže

Základ daně = superhrubá mzda = hrubá mzda + zdravotní pojištění odváděné zaměstnavatelem (9 % z hrubé mzdy) + pojištění na sociální zabezpečení odváděné zaměstnavatelem (25 % z hrubé mzdy).

Od základu daně jsou následně odečteny nezdanitelné částky. Vzniká tak základ daně po snížení, který je nutné zaokrouhlit na stovky korun nahoru. Z takto zaokrouhleného základu daně je vypočítána vlastní daň. Sazba daně činí 15 % a dalších 7 % z částky převyšující 48násobek průměrné měsíční mzdy. Daň je poté možné snížit o slevy na dani. Postup je ukázán v tabulce č. 2 níže:

⁴⁶ ZDP [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

Tabulka 2: Výpočet daně ⁴⁷

Hrubá mzda	Hrubá mzda přesahující 48násobek průměrné měsíční mzdy
*1,34	*1,34
= Základ daně	= Základ daně
- Nezdánitelné části základu daně	- Nezdánitelné části základu daně
Zaokrouhlení na cele stokoruny nahoru	Zaokrouhlení na cele stokoruny nahoru
= snížený základ daně	= snížený základ daně
*0,15 (15 %)	*0,15 (15 %)
= daň	+ 0,07 * z částky přesahující 48násobek průměrné měsíční mzdy = daň
- slevy na dani	- slevy na dani
= daň po slevách (+) daňový bonus (-)	= daň po slevách (+)

1.3.10 Slevy na dani a zvýhodnění

Slevy na dani umožňují optimalizaci daně. Jedná se o částku, která je odečítána od vypočítané daně.⁴⁸ Zákon vymezuje devět základních slev – sleva na poplatníka, sleva na invalidu, sleva na držitele ZTP/P, sleva na manžela/manželku, sleva na dítě, sleva na školku, sleva na důchodce, sleva na studenta a sleva na EET. Hodnota slev se v jednotlivých letech mění podle toho, jakou politiku stát prosazuje. Níže jsou uvedeny bližší informace k jednotlivým slevám.

Sleva na poplatníka

Jedná se o základní slevu, kterou může uplatnit každý, kdo má za daný rok zdanitelné příjmy. Sleva je vždy uplatněna v plné výši, i když má poplatník příjmy jen za určitou část roku. Pro rok 2018 činí tato sleva 24 840 Kč.⁴⁹

Sleva na invaliditu

V rámci slevy na invaliditu rozlišujeme slevu základní a rozšířenou. Rozhodující je stupeň invalidity. Pro první a druhý stupeň invalidity je sleva 2 520 Kč a pro třetí

⁴⁷ Vlastní zpracování dle: ZDP

⁴⁸ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3. s. 112.

⁴⁹ VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s. 322.

stupeň invalidity je sleva 5 040 Kč. Rozhodující je den, kdy došlo k rozhodnutí o nároku na invalidní důchod. Kopii rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení je nutné doručit do 15. února. Pokud dojde v průběhu roku ke změně, musí ji poplatník oznámit do konce měsíce, ve kterém ke změně došlo. Od roku 2018 je tedy rozhodující přiznání invalidního důchodu a ne to, zda je důchod vyplácen.⁵⁰

Sleva na držitele ZTP/P

Tato sleva je započítána pouze za měsíce, kdy je poplatník držitelem průkazu nebo došlo k rozhodnutí úřadu práce o přidělení tohoto průkazu. Pro rok 2018 je roční sleva 16 140 Kč.⁵¹

Sleva na manžela/manželku

Tuto slevu je možné uplatnit na manžela, manželku či partnera v registrovaném partnerství, pokud tato osoba nedosáhne v daném roce příjmy vyšší než 68 000 Kč. Mezi příjmy se započítává hrubá mzda, příjmy z podnikání, příjmy z pronájmu, invalidní a starobní důchod, nemocenská, peněžní podpora v nezaměstnanosti či v mateřství. Nezapočítávají se rodičovský příspěvek, sociální podpora, dávky sociální péče, stipendium, přeplatek na dani a státní příspěvek na penzijní a životní pojištění a stavební spoření. Při výpočtu slevy je nutné brát v úvahu, kdy ke sňatku došlo. Jestliže byl sňatek uzavřen během roku, je nutné započítat pouze měsíce, kdy jsou osoby v manželství včetně měsíce uzavření sňatku. Příspěvek pro rok 2018 činí 24 840 Kč. Jde-li o partnera, který je zdravotně handicapovaný, sleva se zdvojnásobuje.⁵²

Sleva na dítě

Slevu na dítě je možné uplatnit pouze na dítě, které žije s poplatníkem ve stejné domácnosti. Slevu je možné uplatnit do 26 let dítěte, pokud se soustavně připravuje na budoucí povolání. Sleva je uplatněna od měsíce, kdy se dítě narodilo. V současné době se liší zvýhodnění na první, druhé a třetí dítě. Slevy pro rok 2018 činí – na první dítě 15 204 Kč, na druhé dítě 19 404 Kč a třetí dítě 24 204 Kč. Slevu může uplatnit pouze

⁵⁰ PELECH, P. a RINDOVÁ, I. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. Praha: Amag, 2018. ISBN 978-80-7554-114-7. s. 76.

⁵¹ PELECH, P. a RINDOVÁ, I. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. Praha: Amag, 2018. ISBN 978-80-7554-114-7. s. 77.

⁵² VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s. 322.

jeden z rodičů. Rodiče mají právo také na tzv. daňový bonus. Na daňový bonus má nárok osoba, jejíž daňové zvýhodnění je vyšší než daňová povinnost. Hodnota daňového bonusu je dána rozdílem mezi daňovým zvýhodněním a daňovou povinností. Daňový bonus je vyplácen, pokud jeho výše přesáhne 100 Kč. Maximální výše daňového bonusu je 60 300 Kč.⁵³

Sleva na školku

Jedná se o tzv. slevu na umístění dítěte v předškolním zařízení. Výše slevy je dána prokazatelně vynaloženými výdaji. Výdaje je nutné doložit potvrzením vydaným předškolním zařízením. Započítáno je vždy pouze školované nikoliv výdaje na stravu. Předškolním zařízením je míněna mateřská školka fungující dle školského zákona či obdobné zahraniční zařízení, registrované dětská skupina, registrované zařízení poskytující péči o dítě a předškolní zařízení provozované dle živnostenského zákona. Slevu je možné uplatnit pouze do výše minimální mzdy, což je pro rok 2018 12 200 Kč.⁵⁴

Sleva na studenta

Studentem je pro účely výpočtu daně z příjmů myšlena osoba, která se soustavně připravuje na výkon budoucího povolání. Je zde stanovena věková hranice 26 let a pokud jde o prezenční doktorské studium na 28 let. Slevu je možné uplatnit pouze v měsících, kdy probíhá studium. Do této doby se započítává také přerušení studiu z důvodu mateřské a rodičovské dovolené. Nárok je dokládán potvrzením o studiu. Pro rok 2018 činí sleva 4 020 Kč.

Sleva na důchodce

Sleva se týká osob, které jsou ve starobním důchodu, a to od měsíce, kdy do důchodu vstoupily. Na rok 2018 je sleva 24 840 Kč.⁵⁵

Sleva na EET

Tuto slevu lze uplatnit pouze v prvním roce, ve kterém poplatník poprvé zaevidoval tržbu dle zákona o evidenci tržeb. Pro rok 2018 je výše slevy 5 000 Kč. Maximálně se však

⁵³ PELECH, P. a RINDOVÁ, I. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. Praha: Amag, 2018. ISBN 978-80-7554-114-7. s. 74.

⁵⁴ VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s. 322.

⁵⁵ PELECH, P. a RINDOVÁ, I. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. Praha: Amag, 2018. ISBN 978-80-7554-114-7. s. 85.

může jednat o částku, která odpovídá rozdílu 15 % dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti a slevy na poplatníka.⁵⁶

1.3.11 Daňové přiznání

Příjmy ze závislé činnosti se vždy zdaňují přímo u zdroje formou měsíčních záloh na daň nebo je daň vybírána srážkou. Záloha na daň nebo srážková daň je zaměstnavatelem v zákonném termínu odvedena správci daně.

Výše zálohy závisí na tom, zda zaměstnanec u zaměstnavatele podepsal „Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti“. Zaměstnanec má právo podepsat toto prohlášení pouze u jednoho zaměstnavatele. Konkrétní subjekt si může zvolit. Prohlášení mu umožňuje v průběhu zdaňovacího období uplatňovat měsíční slevy na dani. Zálohu na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti vypočítává zaměstnavatel ze základu daně. Jako základ daně v tomto případě slouží superhrubá mzda. Jedná se o souhrn příjmů ze závislé činnosti, které byly zaúčtovány nebo poplatníkovi vyplaceny za daný kalendářní měsíc zvýšený o sociální a zdravotní pojištění placené za zaměstnance zaměstnavatelem. Do tohoto úhrnu se nezapočítávají příjmy zdaněné srážkou podle § 36 ZDP. Záloha je vypočítána jako 15 % ze základu daně, který je zaokrouhlen na celé sto koruny nahoru.⁵⁷

Problematika srážkové daně je upravena § 6 odst. 4 ZDP. Zde je uvedeno: „*příjmy zúčtované nebo vyplacené plátcem daně jsou po zvýšení podle odstavce 12 samostatným základem daně pro zdanění daní vybíranou srážkou podle zvláštní sazby daně, pokud zaměstnanec u tohoto plátce daně neučinil prohlášení k dani podle § 38k odst. 4, 5 nebo 7 anebo nevyužije-li postup podle § 36 odst. 7 nebo 8.*“⁵⁸ Srážkovou daň je možné odvádět pouze pokud příjmy v úhrnné výši nepřesahují u jednoho plátce za kalendářní měsíc 2 500 Kč nebo se jedná o příjmy získané na základě dohody o provedení práce u jednoho zaměstnavatele, které za kalendářní měsíc nepřesáhly hodnotu 10 000 Kč. Příjmy zdaněné srážkovou daní je možné na konci zdaňovacího období zahrnout

⁵⁶ VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2. s. 322.

⁵⁷ *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů* [online]. Prha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

⁵⁸ *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů* [online]. Prha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

do daňového přiznání. Srážková daň je používána také v případě příjmů ve formě odměn členů orgánů právnické osoby u daňových nerezidentů.⁵⁹

Zaměstnanec má právo požádat o roční zúčtování záloh u svého zaměstnavatele. K zúčtování dojde pouze tehdy, pokud měl zaměstnanec příjmy pouze od jednoho zaměstnavatele, měl příjmy od více zaměstnavatelů postupně za sebou nebo měl další příjmy od jednoho zaměstnavatele, které byly zúčtovány po ukončení pracovního poměru. Podmínkou je, aby zaměstnanec podepsal v příslušné lhůtě prohlášení k dani a do 15. února dodal potřebné doklady (potvrzení příjemce o přijetí daru, potvrzení o bezplatném darování krve, potvrzení o výši úroků zaplacených v rámci hypotečního úvěru, potvrzení o výši příspěvků zaplacených na penzijní pojištění, potvrzení o studiu atd.).⁶⁰

Roční zúčtování záloh u zaměstnavatele přináší poplatníkovi řadu výhod. Jedná se například to, že vypořádání daňové povinnosti přechází na zaměstnavatele. Povinností zaměstnance je pouze dodat potřebné doklady. Daň je vypočítána z ročního základu daně a zaměstnanci je tedy v některých případech vyplácen daňový bonus. Vyúčtování daně je prováděno v poplatníkův prospěch. Vzniklý nedoplatek není vybírán. Pokud roční příjmy zaměstnance nedosáhnou šestnásobku minimální mzdy, má poplatník právo na vyplacení daňového bonusu i za měsíce, kdy jeho příjmy dosáhly jedné poloviny minimální mzdy. Roční zúčtování mzdy je možné provést i u zaměstnanců, kteří v některých měsících platili solidární daň, ale při ročním zúčtování se ukázalo, že příjmy za celý rok hranici 48násobku průměrné mzdy nepřesáhly. Mimo to je v rámci ročního zúčtování možné opravit chyby a opomenutí, ke kterým v průběhu roku došlo. Jedná se například o situaci, kdy zaměstnanec svého zaměstnavatele neinformoval o podstatných skutečnostech týkajících se možnosti uplatnění slevy na dani.⁶¹

Správce daně je v případě daně z příjmů fyzických osob místně příslušný finanční úřad. Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen daňový řád) definuje správce daně

⁵⁹ DĚRGEL, M. Srážková daň. In: *Daně a právo v praxi*, č. 10, Praha: Wolters Kluwer, 200. ISSN 1211-7293.

⁶⁰ *Zaměstnanci – zaměstnavatelé*. [online]. Praha: Finanční správa České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/zamestnanci-zamestnavatele>

⁶¹ *Zaměstnanci – zaměstnavatelé*. [online]. Praha: Finanční správa České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/zamestnanci-zamestnavatele>

následujícím způsobem: „*Správce daně je správní orgán nebo jiný státní orgán (dále jen "orgán veřejné moci") v rozsahu, v jakém mu je zákonem nebo na základě zákona svěřena působnost v oblasti správy daní.*“⁶² V jeho kompetenci je činit opatření, která povedou k úplnému a správnému zjištění, určení a splnění daňové povinnosti. Místní příslušnost je v případě fyzických osob podle § 13 odst. 1 daňového řádu určena dle místa pobytu fyzické osoby. Místem pobytu je myšleno trvalé bydliště. Jde-li o cizince jedná se o adresu, na které má jedinec nahlášené místo pobytu. Pokud není možné určit místo pobytu výše zmíněným způsobem, je za něj považována adresa, na které se jedinec převážně zdržuje. Není-li možné určit ani toto místo, je místně příslušný Finanční úřad pro hlavní město Prahu.⁶³

Podání daňového přiznání je upraveno v § 38 písm. g) ZDP. Taxativně jsou zde uvedeny situace, kdy je daňový subjekt povinen podat daňové přiznání. Pro příklad je zde uvedeno několik situací. Přiznání k dani z příjmů je fyzická osoba povinna podat, pokud její příjmy ve sledovaném zdaňovacím období přesáhly v úhrnu 15 000 Kč. Do úhrnu příjmů se započítávají příjmy, které jsou předmětem daně dle § 6 až 10 ZDP. Daňové přiznání je povinen podat také poplatník, který uplatňuje pro snížení daně bezúplatné plnění poskytnuté do zahraničí. Taktéž ho podává osoba, které je zvýšena daň o solidární daň. Vždy ho musí podat poplatník, který má dlužnou částku na dani nebo mu byl jeho vinou neoprávněně vyplacen daňový bonus.⁶⁴ Zákon rozlišuje následující druhy daňových přiznání:⁶⁵

- řádné daňové přiznání: jedná se o daňové přiznání, které je odevzdáno do zákonem stanovené lhůty jako první;
- opravné daňové přiznání: jedná se o daňové přiznání, které podává daňový subjekt za účelem opravy chyby v řádném daňovém přiznání, kterou sám objevil. Opravné daňové přiznání je podáváno v zákonem stanovené lhůtě;

⁶² Zákon č. 280/2009 Sb., *daňový řád*. [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2009&cz=280>

⁶³ Zákon č. 456/2011 Sb., *o Finanční správě České republiky* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=456&r=2011>

⁶⁴ Zákon č. 586/1992 Sb., *o daních z příjmů* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

⁶⁵ VEBER, J. a SRPOVÁ, J. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4520-6. s. 157.

- **dodatečné daňové přiznání:** toto daňové přiznání je podáváno po uplynutí zákonné lhůty.

Daňový subjekt má povinnost podat daňové přiznání do 1. dubna roku, který následuje po zdaňovacím období, za které je daňové přiznání podáváno. V případě, že daňový subjekt využije služeb daňového poradce, je možné podat daňové podání do 30. června. Pokud připadne tento den na sobotu, neděli nebo státní svátek, dochází k posunutí lhůty na následující pracovní den. Daňový subjekt má možnost požádat správce daně o prodloužení lhůty k podání daňového přiznání. Žádost je možné podat ústně do protokolu u správce daně, písemně nebo elektronicky. Z žádosti musí být zjevné, kdo ji podává, jaká lhůta má být prodloužena, důvody k prodloužení a dobu, o kterou má být prodloužena. Žádost je nutné podat do konce zákonné lhůty pro podání daňového přiznání (do 30. dubna). Podání žádosti je zpoplatněno. O vyřízení žádosti rozhoduje správce daně. Lhůta může být prodloužena maximálně o 3 měsíce.⁶⁶

V daňovém přiznání jsou uvedeny všechny předepsané údaje, je zde vyčíslena daň a jsou zde popsány všechny okolnosti, které mají vliv na vyčíslení daně. Daňové přiznání je nutné podat na tiskopisu Ministerstva financí, který je k dispozici na webu Finanční správy nebo na Daňovém portálu. Přiznání je možné podat osobně na příslušném územním pracovišti finančního úřadu. Dále je možné zaslat ho poštou nebo elektronicky formou datové zprávy ověřené elektronickým podpisem.⁶⁷

1.3.12 Sociální pojištění

Sociální pojištění funguje jako určitý druh ochrany po případ nepředvídatelných životních situací. Jedná se tzv. sociální události. Pro ty je charakteristické, že ohrožují existenci dané osoby, způsobují sociální vyloučení a jedinec není schopen je sám odvrátit či efektivně řešit jejich důsledky. Jedná se například o ztrátu zaměstnání, nemoc, invaliditu, narození dítěte, stáří atd.⁶⁸

⁶⁶ *Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2009&cz=280>

⁶⁷ *Daň z příjmů fyzických osob – obecné informace* [online]. Praha: Finanční správa České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby-poplatnik/obecne-informace#3lhuty>

⁶⁸ TOMEŠ, I. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky.* Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3. s. 189.

Proti důsledkům jednotlivých sociálních událostí je možné se pojistit. V České republice je možné využít pojištění komerční a sociální. Komerční pojištění je zajišťováno soukromými subjekty. Jedinec se o jeho uzavření většinou sám dobrovolně rozhoduje a uzavírá při tom smlouvu se soukromou pojišťovnou. Sociální pojištění je možné vnímat jako specifický druh daně. Jeho cílem je zabezpečit sociální stabilitu ve státu. Je pro něj charakteristická zákonem stanovená povinnost, účelovost, sociální solidarita a sociální suverenita.⁶⁹

Veřejné sociální pojištění je upraveno zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů,⁷⁰ zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění pozdějších předpisů⁷¹ a zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.⁷² V České republice zahrnuje sociální pojištění následující oblasti:⁷³

- důchodové pojištění: v rámci pojištění je kryta dlouhodobá pracovní neschopnost v souvislosti se stářím či dlouhodobou nemocí, vypláceny jsou starobní důchody, invalidní důchody (I., II. a III. stupeň invalidity) a důchody pozůstalostní (sirotčí důchod, vdovský/vdovecký důchod);
- nemocenské pojištění: v rámci pojištění je kryta krátkodobá pracovní neschopnost v souvislosti s nemocí, vyplácena je nemocenská, ošetrovné, peněžité pomoci v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství;
- podpora v nezaměstnanosti: v rámci pojištění je vyplácena peněžité pomoci v případě ztráty zaměstnání.

V České republice je systém veřejného sociálního pojištění financován v rámci tzv. smíšeného systému financování. Jedná se o kombinaci průběžného financování

⁶⁹ TRÖSTER, P. *Právo sociálního zabezpečení*. Praha: C.H. Beck, 2013. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-473-5. s. 80.

⁷⁰ *Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=589>

⁷¹ *Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=155&r=1995>

⁷² *Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2006&cz=187>

⁷³ TRÖSTER, P. *Právo sociálního zabezpečení*. Praha: C.H. Beck, 2013. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-473-5. s. 79.

a systému pojišťovacích fondů. Průběžné financování je zajištěno pravidelnými odvody financí do státního rozpočtu. Finance jsou následně dle potřeby rozdělovány potřebným osobám. Jedince má také možnost sjednat si soukromé pojištění.⁷⁴

Poplatníky veřejného sociálního pojištění je možné rozdělit do čtyř skupin. Jedná se o zaměstnance, zaměstnavatele, osoby samostatně výdělečně činné a dobrovolné účastníky důchodového pojištění. Základem pro výpočet pojištění je úhrn příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob. Maximálním vyměřovacím základem je pro sociální pojištění 48násobek průměrné mzdy. Pro rok 2018 se jedná o 1 438 993 Kč. Zaměstnavatel odvádí celkem 31,5 % z výše uvedeného základu. Sám zaměstnanec ze své hrubé mzdy odvádí 6,5 %. Zaměstnavatel za něho platí 25 %. V tomto pojištění je zahrnuto – důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Zaměstnavatel musí pojištění zaplatit do 20. dne následujícího kalendářního měsíce, kdy povinnost platit vznikla. Pokud je platba odeslána pozdě, hrozí pokuta až ve výši 20 000 Kč.⁷⁵ Rozdělení sazby je uvedeno v tabulce č. 3 níže.

⁷⁴ TRÖSTER, P. *Právo sociálního zabezpečení*. Praha: C.H. Beck, 2013. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-473-5. s. 81.

⁷⁵ *Důležité údaje platné pro sociální zabezpečení v roce 2018*. [online]. Praha: ČSSZ, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2018/180109-dulezite-udaje-platne-pro-socialni-zabezpeceni-v-roce-2018.htm>

Tabulka 3: Sazby jednotlivých položek veřejného sociálního pojištění ⁷⁶

	Zaměstnanec	Zaměstnavatel
Důchodové pojištění	6,5 %	21,5 %
Nemocenské pojištění	0	2,3 %
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	0	1,2 %

1.3.13 Zdravotní pojištění

Veřejné zdravotní pojištění existuje v České republice od 90. let 20. století. Jedná se o model financování zdravotnictví, který je velmi komplexní. Je pro něho typické, že jsou finanční prostředky získávány od zaměstnanců, zaměstnavatelů a státu. Na straně příjmů figurují plátcí zdravotního pojištění, kteří odvádějí platby veřejným zdravotním pojišťovnám. Veřejné zdravotní pojišťovny za plátce nakupují a platí zdravotní péči. Péči poskytují individuální lékaři, zdravotnická zařízení atd. Poskytovatelé zdravotní péče mají různou formu vlastnictví a financování.⁷⁷

Všeobecné zdravotní pojištění bylo zavedeno 1. ledna 1992 a jeho cílem bylo zajistit funkčnost nově vznikajícího systému zdravotní péče. Koncepce veřejného zdravotnického pojištění je založena na následujících principech a zásadách:⁷⁸

- univerzalita osobního rozsahu: pojištění je všeobecně platné, je dostupné pro všechny, nárok pojištěnce na úhradu zdravotní péče je vymezen zákonem;
- obligatornost pojišťovacího systému: pojištění je povinné, zákon upravuje vznik a zánik zdravotního pojištění, zákon dále stanovuje práva a povinnosti plátců pojištění;

⁷⁶ Vlastní zpracování dle: Česká správa sociálního zabezpečení

⁷⁷ BARTÁK, M. *Mezinárodní srovnávání zdravotnických systémů*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-984-5. s. 67.

⁷⁸ TRÖSTER, P. *Právo sociálního zabezpečení*. Praha: C.H. Beck, 2013. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-473-5. s. 95-96.

- princip sociální solidarity: tento princip se projevuje ve vztahu bohatí x chudí a zdraví x nemocní, bohatí přispívají do tohoto systému více než chudí, nemocní čerpají zdravotní péči více než zdraví, v rámci zdravotního pojištění dochází ke koncentraci finančních prostředků a následně jejich rozdělení dle potřeby bez ohledu na to, jak vysoké pojištění pojištěnci do systému odvádí;
- princip pluralita pojišťovacích institucí: v České republice existuje více zdravotních pojišťoven;
- princip svobodné volby: plátce má právo sám si vybrat zdravotní pojišťovnu;
- princip ingerence státu: za vybrané skupiny pojištěnců hrací pojištění stát.

Problematika všeobecného zdravotního pojištění je v České republice upravena zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (dále jen zákon o veřejném zdravotním pojištění).⁷⁹ Podle zákona jsou zdravotně pojištěny osoby s trvalým pobytem v České republice a osoby, které jsou zaměstnancem podniku se sídlem v České republice. To se netýká osob, které pracují pro zaměstnavatele s diplomatickými výhodami, zaměstnavatele se sídlem v zahraničí nebo zde pracují nelegálně. Na bezplatnou zdravotní péči mají nárok také osoby, které jsou pojištěny v členských zemích Evropské unie, Evropského hospodářského společenství a Švýcarsku.⁸⁰

Zdravotní pojištění vzniká dnem narození, dnem získání trvalého pobytu v České republice nebo dnem, kdy byla osoba bez trvalého pobytu v České republice zaměstnána. Pojištění zaniká smrtí, ukončením trvalého pobytu nebo ztrátou zaměstnání v České republice v případě osob bez trvalého pobytu.⁸¹

V České republice je každý pojištěnec zároveň plátcem pojištění. Výjimkou jsou pouze osoby, za které odvádí pojištění stát. Tyto případy jsou taxativně vymezeny zákonem.

⁷⁹ Zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=48&r=1997>

⁸⁰ ZÁLESKÁ, D. *Hrazení zdravotní služby. Zdravotnické fórum: odborný časopis o zdravotnictví*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISSN 184-9664. s. 2.

⁸¹ Zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=48&r=1997>

Plátce pojištění je možné rozdělit do následujících skupin – zaměstnanci, zaměstnavatelé, osoby samostatně výdělečně činné, osoby bez zdanitelných příjmů a stát.⁸²

Zákon o veřejném zdravotním pojištění definuje zaměstnance následujícím způsobem: „fyzická osoba, které plynou nebo by měly plynout příjmy ze závislé činnosti podle zvláštního právního předpisu“.⁸³ Výše pojištění, které platí zaměstnanec, se vypočítává z úhrnu příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob. Do základu daně nepatří náhrady škody, odstupné, sociální výpomoc vyplacená zaměstnanci zaměstnavatelem, odměny vyplacené za zlepšovací návrhy. Zákon vymezuje minimální vyměřovací základ, který je odvozený z průměrné mzdy. Pro rok 2018 se jedná o 14 990 Kč (1/2 průměrné mzdy). Pokud nedosahuje hrubá mzda zaměstnance této hranice, je nutné doplatit pojištění do minimální výše. Ta byla pro rok 2018 ve výši 2 024 Kč. To se týká pouze osob, které mají povinnost odvodu pojištění. Maximální základ není stanoven. Zaměstnavatel odvádí celkem 13,5 % ze základu. Z toho zaměstnanec platí 4,5 % a zaměstnavatel odvádí 9 %. Zaměstnavatel má povinnost uhradit pojistné do 20. dne následujícího kalendářního měsíce, kdy povinnost platit vznikla. Spolu s platbou je odevzdán také přehled k platbě.⁸⁴

1.4 Porovnání zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v České republice s dalšími třemi zeměmi

1.4.1 Zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v Rakousku

Daň z příjmů fyzických osob je nazývána Einkommensteuer. Tato daň je dále rozdělena na Lohnsteuer a Einkommensteuer. Lohnsteuer je daň odváděná z příjmů ze závislé činnosti. Einkommensteuer je daň, které podléhají příjmy ze samostatně výdělečné činnosti. Daň je upravena zákonem BGBI 1988/400, který je upraven řadou novel.⁸⁵

⁸² TRÖSTER, P. *Právo sociálního zabezpečení*. Praha: C.H. Beck, 2013. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-473-5. s. 78.

⁸³ *Zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=48&r=1997>

⁸⁴ *Informace pro plátce* [online]. Praha: VZP, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace>

⁸⁵ ŠIROKÝ, J. *Daně v Evropské unii*. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-881-9. s. 59

Poplatníci daně ze zaměstnání (závislé činnosti) jsou rozděleni do dvou skupin – daňový rezidenti a nerezidenti. Daňovým rezidentem jsou osoby s neomezenou daňovou povinností. Dani podléhají všechny jejich příjmy. Zdaněny jsou tedy jak příjmy získané na území Rakouska, tak příjmy ze zahraničí. Jedná se o osoby, které mají v Rakousku trvalé bydliště nebo se zde zdržují déle než 6 měsíců. Daňovým nerezidentem je poplatník s omezenou daňovou povinností. Daň odvádí pouze z příjmů získaných na území Rakouska. Jde o jedince, který nemá v Rakousku bydliště a zdržuje se zde kratší dobu než 6 měsíců.⁸⁶

Předmětem daně z příjmů fyzických osob je sedm typů příjmu. Jedná se o příjmy z lesnického a zemědělského hospodaření, samostatné činnosti, živnostenského podnikání, práce, pronájmu, kapitálového majetku a ostatní příjmy. Předmět daně je taxativně vymezen zákonem. Pokud není možné některý z příjmů fyzické osoby zařadit do jedné z výše uvedených skupin, nejedná se o předmět daně. Od daně jsou osvobozena stipendia, dávky plynoucí ze sociálního pojištění, stravenky (do 4,4 euro za den), firemní večírky (do 365 euro za rok) a dary na nich získané (do 186 euro za rok), dary k výročí (do 186 euro za rok), vybrané zaměstnanecké benefity (např. příspěvek na péči o dítě do 1 000 euro za rok), dotace na podporu vědy, výzkumu, kultury či umění.⁸⁷

Rakouským ekvivalentem k dani z příjmů ze závislé činnosti jsou příjmy z práce. Tímto způsobem jsou zdaněny peněžní i nepeněžní příjmy, které poplatník daně získá v rámci pracovně právních a obdobných vztahů. Do finančních příjmů spadá plat, mzda, nemocenské dávky, příjmy plynoucí ze zákonného úrazového, nemocenského a sociálního pojištění, platby plynoucí se soukromých penzijních fondů a zaměstnaneckých fondů. Nepeněžními příjmy (naturální požitky) jsou vymezeny a ohodnoceny dekretem ministerstva financí. Jedná se například o služební ubytování, použití služebního vozidla, využívání garážového či parkovacího místa a čerpání bezúročné firemní půjčky. Existuje řada nepeněžních plnění od daně osvobozených. Jedná se například o poskytování občerstvení na pracovišti.⁸⁸

⁸⁶ UBELHOER, K., PFEIFFER, S., HUISMAN, E. a SCHAFFER, E. Introduction to Austrian Tax Law. Vienna: Facultas, 2016. ISBN: 978-37-0891-365-0. s. 29.

⁸⁷ ŠIROKÝ, J. *Daně v Evropské unii*. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-881-9. s. 60

⁸⁸ *The 2017 Tax Book - Tips for Employee Tax Assessment 2016* [online]. Vienna: BMF - Federal Ministry of Finance, 2016. Vienna. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: https://english.bmf.gv.at/services/publications/Tax_Book_2017-Web.pdf?69zua6

Základem daně je rozdíl mezi příjmy a příjmy od daně osvobozenými a výdaji, které se k příjmu vztahují. Odečteny mohou být výdaje vynaložené k zajištění příjmů. Jedná se o tzv. Werbungskosten. Ke snížení příjmů je možné využít také ostatní výdaje tzv. Sonderausgaben a mimořádné zatížení tzv. Aussergewöhnlichen Belastungen. V Rakousku se setkáme s progresivním zdaněním. Sazba daně je odvozena od výše příjmů.⁸⁹ Sazba daně dle příjmu je uvedena v tabulce č. 4 níže.

Tabulka 4: Sazba daně v Rakousku⁹⁰

Výše příjmu	Sazba daně
do 11 000 euro	0 %
11 000 euro až 18 000 euro	25 %
18 000 euro až 31 000 euro	35 %
31 000 euro až 60 000 euro	42 %
60 000 euro až 90 000 euro	48 %
90 000 euro až 1 milion euro	50 %
více než 1 milion euro	55 %

V rámci rakouského daňového systému se setkáváme také s daňovými odpočty a slevami. Daňové odpočty pomáhají prosazovat státní politiku v sociální a kulturní oblasti a také ekonomické cíle vlády. Jedná se o položky, které je možné odčíst od základu daně. Jedná se například o:⁹¹

- příspěvky do vybraných pojistných fondů a dobrovolného pojištění do hodnoty 2 920 euro za rok;
- náklady spojené se stavbou nebo rekonstrukcí bydlení, pokud byly práce zahájeny před 1. lednem 2016;
- platby za poskytnutí rady státem certifikovaného daňového poradce;
- církevní příspěvek do hodnoty 400 eur za rok;
- dar vyplacený charitativní organizaci;

⁸⁹ UBELHOER, K., PFEIFFER, S., HUISMAN, E. a SCHAFFER, E. Introduction to Austrian Tax Law. Vienna: Facultas, 2016. ISBN: 978-37-0891-365-0. s. 36

⁹⁰ Vlastní zpracování

⁹¹ *The 2017 Tax Book - Tips for Employee Tax Assessment 2016* [online]. Vienna: BMF - Federal Ministry of Finance, 2016. Vienna. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: https://english.bmf.gv.at/services/publications/Tax_Book_2017-Web.pdf?69zua6

- dary vyplacená na podporu projektů a aktivit realizovaných univerzitami nebo obdobnými vzdělávacími organizacemi.

V praxi je možné uplatnit také tzv. mimořádné odpočty. Jedná se o výdaje, kterým nebylo možné zamezit a které zhoršují platební schopnost a ekonomickou kapacitu daňového poplatníka. Nejedná se však o daňově uznatelné výdaje. Tento typ odpočtů není vázán na konkrétní druh příjmu. Je možné je využít, pokud jsou splněny zákonem stanovené podmínky. Jedná se například o náklady na opravu či úklid následků živelné pohromy, výdaje na léky, výdaje spojené s péčí o dítě či odpočet určený osobám s postižením, které jsou závislé na pomoci dalších osob.⁹²

Stanovenou daň je možné snížit také o slevy na dani. Poplatník daně může využít následujících daňových slev:⁹³

- sleva na dopravu do zaměstnání – 400 euro za rok;
- sleva určená penzistům – 400 euro za rok;
- zvýšená sleva určená penzistům – 764 euro za rok;
- sleva určená samoživitelům:
- 1 dítě – 494 euro za rok;
- 2 děti – 669 euro za rok;
- 3 děti – 889 euro za rok;
- Každé další dítě – 220 euro za rok.

Mimo to má každá rodina právo na vyplacení příspěvku na děti (1 dítě – 111,8 euro za měsíc, 2 dítě 125,6 euro za měsíc, 3 dítě 149 euro za měsíc, každé další dítě 164,8 euro za měsíc). Příspěvek je v případě dětí starších 3 let zvyšován o 7,8 euro, u dětí nad 10 let se jedná o 27 eur a u studentů o 502 euro.⁹⁴

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Daň je placena formou záloh, které jsou odváděny přímo u zdroje. Za jejich výpočet a zaplacení je odpovědný zaměstnavatel.

⁹² UBELHOER, K., PFEIFFER, S., HUISMAN, E. a SCHAFFER, E. Introduction to Austrian Tax Law. Vienna: Facultas, 2016. ISBN: 978-37-0891-365-0. s. 40

⁹³ *The 2017 Tax Book - Tips for Employee Tax Assessment 2016* [online]. Vienna: BMF - Federal Ministry of Finance, 2016. Vienna. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: https://english.bmf.gv.at/services/publications/Tax_Book_2017-Web.pdf?69zua6

⁹⁴ *The 2017 Tax Book - Tips for Employee Tax Assessment 2016* [online]. Vienna: BMF - Federal Ministry of Finance, 2016. Vienna. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: https://english.bmf.gv.at/services/publications/Tax_Book_2017-Web.pdf?69zua6

Zaměstnanec tedy nemusí vyplňovat daňové přiznání, které za něj může připravit zaměstnavatel. Má však možnost se dobrovolně rozhodnout, že za daňové přiznání bude odpovídat sám. To je výhodné zejména ve chvíli, kdy má možnost uplatnit různé druhy odpočtů a slev, se kterými zaměstnavatel nepracuje.⁹⁵

Zaměstnanci mají také povinnost odvádět příspěvek na sociální pojištění. Pojištění odvádí zaměstnanec i zaměstnavatel a je vypočítáno z hrubé mzdy. Zákon stanovuje maximální vyměřovací základy, který je odlišný v případě běžného platu a 13. či 14. platu.⁹⁶ Sazby příspěvku na sociální pojištění jsou uvedeny v tabulce č. 5 níže.

Tabulka 5: Sazby sociálního pojištění v Rakousku ⁹⁷

	Sazba pro zaměstnance	Sazba pro zaměstnavatele	Celkem
Zdravotní pojištění	3,87 %	3,78 %	7,65 %
Pojištění pro případ nezaměstnanosti	3 %	3 %	6 %
Důchodové pojištění	10,25 %	12,55 %	22,8 %
Úrazové pojištění	-	1,3 %	1,3 %
Příspěvek odborové organizaci	0,5 %	-	1,5 %
Příspěvek na podporu bytové výstavky	0,5 %	0,5 %	1 %
Pojištění pro případ platební neschopnosti	-	0,35 %	0,35 %
Celkem	18,12 %	21,48 %	39,6 %

1.4.2 Zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v Irsku

Zdanění příjmů fyzických osob je upraveno zákonem o daních Taxes Consolidation Act z roku 1997. Tento zákon je novelizován dle potřeby každý rok prostřednictvím Finance Act. Zdaněny jsou veškeré příjmy poplatníků za jeden kalendářní rok kromě kapitálových

⁹⁵ *The Austrian Tax and Customs Administration Annual Report 2016: Information from the Federal Ministry of Finance*, 2017. [online]. Vienna, [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: https://english.bmf.gv.at/services/publications/Geschaeftsbericht_Steuer-Zollverwaltung_2016_EN_v5.pdf?6c1ho5

⁹⁶ IVAŠKAITĚ-TAMOŠIŪNĚ, V., LEODOLTER, A. a SCHMITZ, M. *Personal Income Taxation in Austria: What do the Reform Measures Mean for the Budget, Labour Market Incentives and Income Distribution?* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017 [cit. 9. 3. 2019]. ISBN 978-92-79-64854-0. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eb030_en.pdf

⁹⁷ Vlastní zpracování dle: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eb030_en.pdf

příjmů, kterých se týká samostatný zákon. Poplatníci jsou rozděleni do dvou skupin – rezidenti a nerezidenti. Daňovým rezidentem je osoba, která má v Irsku trvalé bydliště nebo se v zemi zdržuje více než 183 dní v roce. Daňová povinnost se vztahuje na všechny příjmy rezidentů. V případě nerezidentů jsou zdaněny pouze příjmy získané na území Irska. Příjmy jsou z hlediska daní rozděleny do čtyř skupin následujícím způsobem:⁹⁸

- příjmy ve formě úroků, dluhopisů a kupónových plateb;
- příjmy plynoucí z dividend společností sídlících v Irsku;
- příjmy plynoucí z výkonu zaměstnání, veřejné správy, penze, renty;
- ostatní příjmy:
- úroky z úvěrů, cenných papírů, peněz;
- provozování či obchodování s mosty, železnicí, doly atd.;
- povolání, která nejsou uvedena výše.

Základ daně je dán součtem dílčích základů daně. Do zdanitelných příjmů není zahrnuto výživné, odměna za uměleckou činnost, příjmy ze zemědělské činnosti, pronájmu pokojů do € 10 000 ročně, patentů atd. Dále je nutné brát v úvahu příjmy, které jsou od daně osvobozeny. Jedná se o část příjmů, která je stanovena limitem. Limity jsou stanoveny podle rodinného stavu daňového poplatníka. Pokud příjem poplatníka překročí stanovený limit, je možné daň stanovit dvěma způsoby. Poplatník má možnost využít částečného osvobození příjmu - od základu daně je odečtena osvobozená částka a poté je příjem zdaněn sazbou 40 %. Druhou možností je využití systému daňových kreditů. Kreditní systém je založen na využití slev na dani neboli Personal Tax Credits. Prostřednictvím slev je možné snížit si vypočtenou daň. Jednotlivé slevy jsou taxativně vymezeny zákonem. Slevy jsou odvozeny od sociálního postavení jedince. Zákon uvádí slevy pro svobodné osoby, osoby žijící v manželství či civilním svazku, ovdovělé, slepce atd. Výše slev se pohybuje od € 70 do € 75 000.⁹⁹

⁹⁸ *Finance Act 2018*. [online]. Dublin: Irish Statute Book, 2016. [cit. 2016-10-18]. Dostupné z: <https://www.pwc.ie/finance-act-2018.html>

⁹⁹ *Tax Credits, Reliefs and Rates for the Tax Years 2015-2019*. [online]. Dublin: Office of the Revenue Commissioners, 2019. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.revenue.ie/en/tax/it/leaflets/it1.html#section1>

V Irsku existují dvě sazby daně – standardní a zvýšená. Jedná se tedy o progresivní způsob zdanění. Sazba daně je dána výší příjmu poplatníka a jeho sociální situací. Sazby daně jsou uvedeny v tabulce č. 6 níže

Tabulka 6: Daňové sazby pro rok 2019 ¹⁰⁰

Charakteristika poplatníka	Sazby daně
Osoba svobodná či ovdovělá bez vyživovaného dítětem	do limitu € 35 300 sazba daně 20 % a následně 40 %
Osoba svobodná či ovdovělá s vyživovaným dítětem	do limitu € 39 300 sazba daně 20 % a následně 40 %
Manželský pár s jedním zdanitelným příjmem	do limitu € 44 300 sazba daně 20 % a následně 40 %
Manželský pár se dvěma zdanitelnými příjmy	do limitu € 44 300 sazba daně 20 % a následně 40 %

Zaměstnanci mají možnost platit daň prostřednictvím svého zaměstnavatele v rámci systému Pay As You Earn. Daň je sražena ze mzdy v době výplaty. Daň je jednou měsíčně odvedena správci daně. Ostatní poplatníci odvádějí daň v systému self-assessment. V praxi to znamená, že mají povinnost podat k 31. říjnu daňové přiznání a zaplatit daň.¹⁰¹

Všechny osoby od 16 do 66 let vykonávající v Irsku závislou nebo samostatně výdělečnou činnost mají povinnost odvádět příspěvek na sociální pojištění. Částka je rozdělena na běžný a investiční účet v Národním fondu sociálního zabezpečení. Z běžného účtu jsou financovány sociální služby. Investiční účet slouží jako individuální účet, ze kterého je poplatníkovi následně vyplácen důchod. Výše příspěvku závisí na typu zaměstnání poplatníka a výši jeho příjmu. Poplatníci jsou takto rozděleni do 11 tříd.¹⁰²

1.4.3 Zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti v Polsku

Poplatníkem daně jsou daňoví rezidenti a nerezidenti. Mezi daňové rezidenty patří osoby, které v zemi trvale žijí, zdržují se zde více než 183 dní nebo zde mají centrum svých zájmů. Daňoví rezidenti odvádějí daň ze všech svých příjmů. V případě daňových

¹⁰⁰ Vlastní zpracování dle: <http://www.revenue.ie/en/tax/it/leaflets/it1.html#section1>

¹⁰¹ *A Guide to Self Assessment*. [online]. Dublin: Office of the Revenue Commissioners, 2019. [cit. 9. 3.2019]. Dostupné z: <http://www.revenue.ie/en/tax/it/leaflets/it10.html>

¹⁰² *Social Insurance*. [online]. Dublin: Citizens Information, 2019. [cit. 9.3 2019]. Dostupné z: http://www.citizensinformation.ie/en/social_welfare/irish_social_welfare_system/social_insurance_prsi/social_insurance_in_ireland.html

nerezidentů jsou zdaněny pouze příjmy získané v rámci činnosti na území Polska.¹⁰³
Předmětem daně jsou následující příjmy:¹⁰⁴

- plynoucí ze závislé činnosti;
- plynoucí z výkonu nezávislých povolání;
- plynoucí z podnikání;
- plynoucí ze zemědělské činnosti;
- plynoucí z pronájmu nemovitostí;
- investiční příjmy;
- plynoucí z prodeje movitého majetku a majetkových práv;
- ostatní příjmy.

Od daně jsou osvobozeny například sociální dávky, stipendia, výživné či příjmy plynoucí z pojištění. Základem daně je: „*souhrn příjmů z jednotlivých zdrojů příjmů, který je definován jako rozdíl, o který příjmy z jednotlivých zdrojů příjmů převyšují výdaje na dosažení, zajištění a udržení těchto zdanitelných příjmů daňového poplatníka.*“¹⁰⁵

V případě příjmů ze závislé činnosti jde o hrubou mzdu, od které je odečteno sociální pojištění hrazené zaměstnanci a náklady na dosažení příjmu. Náklady jsou charakterizovány zákonem o daních z příjmů. Při jejich určení je rozhodující, kolik pracovních poměrů poplatník má a také to, zda pracuje v místě bydliště.¹⁰⁶

Sazba daně je progresivní a skládá se ze dvou stupňů. Do prvního stupně spadají příjmy do výše 85 528 PLN. Tyto příjmy jsou zdaněny sazbou 18 %. Příjmy nad 85 528 PLN jsou zdaněny sazbou 32 %. V takovém případě je daň stanovena jako součet 15 395,05 PLN a 32 % z částky přesahující 85 528 PLN.¹⁰⁷

¹⁰³ *Proste podatki. Podatki w praktyce*. [online]. Varšava: Pit.pl, 2018 [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.pit.pl/>

¹⁰⁴ ŠIROKÝ, J. *Daně v Evropské unii*. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-881-9 s. 306.

¹⁰⁵ *Daňový systém v Česku a Polsku – jednoduše a srozumitelně*. [online]. Třinec: Mikroregion Těšínské Slezsko, 2011. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/860579-Danovy-system-v-cesku-a-polsku-jednoduse-a-srozumitelne-dapovy-system-v-cesku-a-polsku-1.html> s. 106.

¹⁰⁶ *Daňový systém v Česku a Polsku – jednoduše a srozumitelně*. [online]. Třinec: Mikroregion Těšínské Slezsko, 2011. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/860579-Danovy-system-v-cesku-a-polsku-jednoduse-a-srozumitelne-dapovy-system-v-cesku-a-polsku-1.html> s. 106-110

¹⁰⁷ TURAKIJEWICZ, J. *Daně v Polsku 2017*. [online]. Vrchlábi: Rozvoj Krkonoš, 2017. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: http://rozvoj.krkonose.eu/docs/153-295/KARR_JBT_Dan%C4%9B%20v%20Polsku%20v%20roce%202017%20cz%20FINALNA.pdf

Daň je možné optimalizovat prostřednictvím řady úlev. V případě příjmů ze závislé činnosti si mohou daňový poplatníci snížit základ daně o odpočty. Takto je možné uplatnit výdaje spojené s nákupem léků do výše 100 PLN za měsíc, výdaje na úhradu připojení k internetu do 760 PLN za rok, dary určené charitativním organizacím či neziskovým organizacím do výše 6 % ze základu daně, dary církvi v plné výši, odpočty na dítě, odpočet na invaliditu a další.¹⁰⁸

V případě zaměstnanců jsou během roku zaměstnavatelem odváděny zálohy. Na konci kalendářního roku dochází k ročnímu vypořádání daně. Poplatník však musí podepsat Prohlášení k dani, aby měl nárok na odečtení odpovídajících slev. Daňové přiznání je nutné odevzdat k 30. dubnu.¹⁰⁹

System příspěvků na sociální a zdravotní pojištění v Polsku je velmi podobný tomu Českému. Zaměstnanec a zaměstnavatel mají povinnost odvádět příspěvky na důchodové pojištění pro případ stáří, důchodové pojištění pro případ invalidity, nemocenské pojištění a zdravotní pojištění.¹¹⁰ Jednotlivé sazby jsou uvedeny v tabulce č. 7 níže.

Tabulka 7: Sazby sociálního pojištění v Polsku pro rok 2019¹¹¹

Druh příspěvku	Sazba pro zaměstnance	Sazba pro zaměstnavatele
důchodové pojištění pro případ stáří	9,76 %	9,76 %
důchodové pojištění pro případ invalidity	1,5 %	6,5 %
nemocenské pojištění	2,45 %	0,67 % - 3,33 %
zdravotní pojištění	9 %	2,45 %

1.4.4 Srovnání zdanění v jednotlivých zemích

Pro srovnání byly vybrány tři země – Rakousko, Irsko a Polsko. Ve všech případech se jedná o státy, které jsou součástí Evropské unie. Při komparaci způsobu zdanění je tedy nutné brát v úvahu skutečnost, že jsou daňové systémy v rámci členských států do značné

¹⁰⁸ Limity odliczeń w podatku dochodowym od osób fizycznych - odliczenia od dochodu [online]. Varšava: Portal FK, 2019. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.portalfk.pl/rozliczenia-podatkowe/limity-odliczen-w-podatku-dochodowym-od-osob-fizycznych-odliczenia-od-dochodu-1447.html>

¹⁰⁹ ŠIROKÝ, J. *Daně v Evropské unii*. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-881-9 s. 351.

¹¹⁰ *Polsko – životní a pracovní podmínky* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2019. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/eures/podminky/polsko>

¹¹¹ Vlastní zpracování dle: <https://portal.mpsv.cz/eures/podminky/polsko>

míry harmonizovány. Harmonizace v oblasti přímých daní sice není tak silná jako je tomu v případě daní nepřímých, je ale stále jasně viditelná.

Ve všech případech jsou daňový poplatníci rozděleni na rezidenty a nerezidenty. Rezidenty jsou osoby s trvalým bydlištěm v daném státu nebo lidé, kteří se zde dlouhodobě zdržují. V případě Polska jsou do této skupiny zařazeny také osoby, které mají na území státu své zájmy. Ve všech případech podléhají zdanění všechny příjmy daňových rezidentů. U nerezidentů daného státu jsou zdaněny pouze příjmy, které plynou z jejich činnosti na území tohoto státu. Cílem je zamezit tímto způsobem dvojímu zdanění.

Příjem ze závislé činnosti je jedním z dílčích základů daně. Odlišnosti jsou však v tom, jakým způsobem je tento základ daně vypočítán. V České republice se jedná o superhrubou mzdu (součet hrubé mzdy, sociálního a zdravotního pojištění hrazeného zaměstnavatelem). V Rakousku jde o rozdíl mezi příjmy a příjmy od daně osvobozenými a výdaji, které se k příjmu vztahují. V Irsku se jedná o hrubou mzdu. Základem daně v Polsku je hrubá mzda, od které je odečteno sociální pojištění hrazené zaměstnanci a náklady na dosažení příjmu.

Mimo to je dle mého názoru nutné zmínit se také o příjmech, které nejsou do základu daně započítány. Jedná se o příjmy osvobozené od daně. Prakticky ve všech zemích se jedná o stejné či velmi podobné položky. Do této skupiny jsou zahrnuta nejčastěji stipendia, výživné, náhrady škody plynoucí z pojištění nebo sociální dávky.

Také sazba se v jednotlivých zemích od sebe liší. V České republice je využívána lineární sazba ve výši 15 %. V případě, že mzda přesáhne stanovenou hranici, je nadlimitní částka zdaněna solidární daní ve výši 7 %. V ostatních zemích se můžeme setkat s progresivním zdaněním. Kritérium pro rozdělení do jednotlivých skupin je většinu výše příjmů. V Irsku je sledováno také sociální zázemí jedince.

Ve všech sledovaných zemích je možné optimalizovat daňovou povinnost prostřednictvím různých druhů odpočtů a slev. Ty často vláda využívá k tomu, aby motivovala poplatníky daně k žádoucímu způsobu chování. Mimo to se jedná také o nástroj realizace sociální politiky státu, prostřednictvím kterého je možné zvýhodnit určité skupiny obyvatel. Ve všech případech je v tomto ohledu důležité, zda pečuje daňový poplatník o děti či nikoliv. Můžeme se setkat také s řadou dalších položek, které

jsou podobného charakteru. Je zde však také řada specifických položek. Například v Polsku je možné uplatnit výdaje na nákup léků.

Je tedy možné říci, že systém zdanění je ve sledovaných zemích do značné míry podobný. Tato skutečnost je dána zejména skutečností, že se jedná o členské státy Evropské unie. Určitou roli zde hraje proces harmonizace daňových systémů, který je průběžně realizován. Je zde však také řada odlišností, které souvisí s charakterem jednotlivých zemí. Vlády jednotlivých států prostřednictvím daně uvalené na příjmy často realizují své politické záměry. Jejich cílem je tedy mít v této oblasti co nejvíce pravomocí.

2 ANALYTICKÁ ČÁST PRÁCE

2.1 Vývoj zdaňování příjmů zaměstnanců v letech 2007–2018

ZDP byl přijat v roce 1993. Od té doby prošel řadou změn, které měly na poplatníka daně větší či menší dopad. V této kapitole budou popsány změny, ke kterým od roku 2007 došlo. Pozornost bude věnována hlavně změnám v roce 2008, kdy došlo k rozsáhlé reformě veřejných financí, které se dotkla také daně z příjmů fyzických osob. Ke změnám došlo na základě zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.¹¹² K dalším významným změnám došlo v roce 2013 v souvislosti s novým vládním programem. Tyto změny se týkaly zejména sazby daně (zavedení solidární daně) a slev na dani. V této kapitole budou popsány změny, ke kterým došlo v období od roku 2007 do roku 2018.

2.1.1 Základ daně v letech 2007–2018

V roce 2007 byl základem daně z příjmů fyzických osob souhrn příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků. Do základu daně nespádaly příjmy, které nebyly předmětem daně nebo od ní byly osvobozeny. Součástí základu daně nebyly ani příjmy, které byly zdaněny srážkovou daní. Základ daně tvořila hrubá mzda. Hrubá mzda je odměna za práci zaměstnance před zdaněním a odečtením jiných odpočtů. Od hrubé mzdy bylo nutné odečíst částku zaplacenou za zdravotní a sociální pojištění. Základ daně byl zaokrouhlován na celé sto Kč nahoru.

V roce 2008 došlo ke změně výpočtu základu daně. Ten byl tvořen tzv. superhrubou mzdou. Superhrubá mzda je vypočítána jako součet hrubé mzdy a částky, kterou musí zaměstnavatel za zaměstnance odvést za všeobecné zdravotní pojištění, pojištění na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Tento způsob výpočtu základu daně je zachován dodnes. Změna znamenala zvýšení základu daně. V roce 2007 totiž tvořilo základ daně 87,5 % hrubé mzdy. V roce 2008 se jednalo

¹¹² BĚHOUNEK, P. „Daňová reforma“ jako součást vládní předlohy zákona o stabilizaci veřejných financí In: *Daně a právo v praxi*, č. 7, Praha: Wolters Kluwer, 2007. ISSN 1211-7293.

o 135 % hrubé mzdy. Od roku 2009 jde o 134 % hrubé mzdy. Pro zaměstnavatele to v praxi znamenalo zvýšení personálních nákladů.¹¹³

Dále je nutné v souvislosti se změnami mezi roky 2007 a 2008 zmínit problematiku společného zdanění manželů. V roce 2007 mohli manželé, kteří měli alespoň jedno společné dítě podat společné daňové přiznání. Této možnosti mohli využít od roku 2006, kdy takto mohli zdanit své příjmy za rok 2005. Důvodem zavedení společného zdanění manželů byla snaha podpořit rodiny s dětmi prostřednictvím změny výpočtu daně z příjmů.¹¹⁴ Základem daně z příjmů fyzické osoby bylo v případě společného zdanění manželů 50 % z celkových společných příjmů obou manželů. Rozdělením příjmů mezi dvě osoby došlo ke snížení základu daně u rodin, ve kterých měl jeden z manželů nižší plat. To umožnilo využít nižší sazbu daně. V praxi to znamenalo značnou úsporu pro rodiny, ve kterých se jeden z partnerů v rámci individuálního zdanění pohyboval ve vyšším pásmu a měl tedy vyšší sazbu daně.¹¹⁵ V roce 2008 došlo ke zrušení institutu společného zdanění manželů, protože byla zavedena jednotná sazba daně. Pro existenci společného zdanění manželů tedy přestal existovat důvod. Podpora rodin s dětmi byla realizována formou slev na dani (viz. Kapitola Slevy na dani a zvýhodnění 2007-2018).

2.1.2 Sazba daně v letech 2007–2018

V roce 2007 měla daň z příjmů fyzické osoby charakter progresivní daně. Mezi lety 2006 až 2007 existovala čtyři daňová pásma, pro která byly vymezeny různé sazby daně. Ty jsou uvedeny v tabulce č. 8 níže.

¹¹³ BĚHOUNEK, P. Změny zákona o daních z příjmů, zákona o DPH a zákona o účetnictví v roce 2008. In: *Daně a právo v praxi*, č. 1, Praha: Wolters Kluwer, 2008. ISSN 1211-7293.

¹¹⁴ ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha: C. H. Beck. 2003. ISBN 8071794139. s. 40.

¹¹⁵ VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2005: praktický průvodce*. Praha: Grada. 2005. ISBN 8024712326. s. 131–132.

Tabulka 8: Daňová pásma a sazba daně v letech 2006–2007 ¹¹⁶

Základ daně		Daň	Z přesahujícího základu daně
od	do		
0	121 200	12 %	
121 200	218 400	14 544 + 19 %	121 200
218 400	331 200	33 012 + 25 %	218 400
331 200	Více	61 212 + 32 %	331 200

V roce 2008 došlo ke změně charakteru daně z příjmů fyzických osob. Ta dostala charakter lineární daně. Od roku 2008 je sazba daně z příjmů fyzických osob 15 %. Tato změna zpřehlednila zdanění fyzických osob, protože již nebylo tak složité vyčíslit daňovou zátěž. V praxi však došlo ke znevýhodnění nízkopříjmových skupin, jejichž příjmy byly zdaněny daňovou sazbou 12 %. Na druhou stranu se jednalo o výhodu pro osoby, jejichž příjmy byly zdaněny sazbou 19 až 32 %.¹¹⁷

V roce 2013 došlo novelou zákona č. 200/2012 Sb., o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů k zavedení tzv. solidární daně. Prostřednictvím solidární daně dochází ke zdanění osob, které mají zaměstnanci s nadprůměrnou mzdou. Solidární daň platí osoby, jejichž roční příjem přesahuje 48násobek průměrné mzdy. Dani podléhá pouze část příjmů. V roce 2013 byla takto zdaněna mzda, která převyšovala částku 1 242 432 Kč ročně (103 536 Kč měsíčně). Sazba solidární daně byla stanovena na 7 %. V průběhu sledovaného období došlo ke změně hranice pro platbu solidární daně. Důvodem byly změny výše průměrného platu v České republice.¹¹⁸ Výše limitů pro platbu solidární daně pro období 2013 až 2018 jsou uvedeny v tabulce č. 9 níže.

¹¹⁶ Vlastní zpracování dle: <https://www.praguecon.cz/informace/sazba-dane-fyz-osob-vyvoj/>

¹¹⁷ VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2.

¹¹⁸ VYCHOPEŇ, J. Platba solidární daně. In: *Práce a mzda*, č. 5. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISSN: 0032-6

Tabulka 9: Limity pro platbu solidární daně ¹¹⁹

Rok	Roční limit pro platbu solidární daně	Měsíční limit pro platbu solidární daně
2013	1 242 432	103 536
2014	1 245 216	103 768
2015	1 277 328	106 444
2016	1 296 288	108 024
2017	1 355 136	112 928
2018	1 438 992	119 916

2.1.3 Slevy na dani a daňová zvýhodnění v letech 2007–2018

Slevy na dani a daňová zvýhodnění jsou nástrojem k optimalizaci daňové povinnosti. Ke značným změnám došlo mezi lety 2007 a 2008, což souviselo s reformou veřejných financí a zavedením jednotné sazby daně. V roce 2008 se tedy můžeme setkat se značným zvýšením jednotlivých položek. Řada z nich se však od té doby nezměnila. Konkrétní údaje jsou uvedeny v tabulce č. 10 níže. K největším změnám došlo v oblasti zvýhodnění na dítě. Od roku 2007 došlo k navýšení této slevy z 6 000 Kč až na 24 204 Kč v roce 2018. Do roku 2014 byla sleva uplatněná na každé z dětí stejná. V roce 2015 došlo v této oblasti ke značné změně. Sleva na první, druhé a třetí dítě začala být odlišná. S každým dalším dítěte výše slevy rostla. Cílem této změny bylo podpořit porodnost a zvýhodnit rodiny s více dětmi.¹²⁰ Výše daňového zvýhodnění je uvedena v tabulce č. 10 níže. Ke změnám došlo také v oblasti daňového bonusu. To se konkrétně týkalo jeho maximální a minimální výše. Maximální výše daňového bonusu se průběžně zvyšovala. V roce 2007 byla maximální výše daňového bonusu 30 000 Kč. V roce 2018 byla maximální výše daňového bonusu 73 200 Kč. K výrazné změně došlo i u slevy na poplatníka, která v roce 2007 činila 7 200 Kč a od roku 2008 se zvýšila na 24 840 Kč.

¹¹⁹ Vlastní zpracování

¹²⁰ RINDOVÁ, I. Daňové zvýhodnění v roce 2015. In: *Práce a mzda*, č. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISSN: 0032-6

Pouze v roce 2011 byla výjimečně sleva snížena na 23 640 Kč, neboť byla zavedena tzv. povodňová daň (došlo ke snížení slevy na poplatníka o 1200 Kč ročně).

Tabulka 10: Vývoj výše slev na dani v letech 2007 až 2018 ¹²¹

Rok	Na poplatníka	Na dítě			Na manžela	Na invaliditu 1. a 2. stupně	Na invaliditu 3. stupně	Na držitele ZTP/P	Na studenta
2007	7 200	6 000			4 200	1 500	3 000	9 600	2 400
2008 - 2009	24 840	10 680			24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2010	24 840	11 604			24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2011	23 640	11 604			24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2012 - 2014	24 840	13 404			24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2015	24 840	1340 4	1580 4	1700 4	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2016	24 840	1340 4	1700 4	2060 4	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2017	24 840	1340 4	1940 4	2420 4	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2018	24 840	1520 4	1940 4	2420 4	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020

Od roku 2008 měli možnost uplatnit slevu na poplatníka také důchodci, kteří měli povinnost podat daňové přiznání. Pro rok 2013 až 2014 byla tato možnost zrušena. Na základě rozhodnutí Ústavního soudu, který rozhodl, že na tuto slevu mají nárok všichni zaměstnanci, byl důchodcům, kteří slevu v roce 2013 neúspěšně uplatňovali, automaticky vrácen zaměstnavatelem přeplatek. Za rok 2014 již mohli slevu uplatnit v rámci ročního zúčtování. V následujících letech již mohli slevu bez problémů uplatnit.¹²² Od roku 2015 je možné uplatnit slevu za umístění dítěte v předškolním zařízení neboli školce. V roce 2015 sleva mohla činit maximálně 9 200 Kč, v roce

¹²¹ Vlastní zpracování

¹²² MORÁVEK, Z. Sleva na dani a starobní důchodce v letech 2013 a 2014 In: *Unes – účetnictví neziskového sektoru*, č. 11, Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISSN 1214-181X.

2016 9 900 Kč, v roce 2017 11 000 Kč a v roce 2018 12 200 Kč.¹²³ V roce 2017 došlo v souvislosti se zavedením elektronické evidence tržeb k zavedení slevy na EET.¹²⁴

2.1.4 Položky osvobozené od daně z příjmů v letech 2007–2018

V případě položek osvobozených od daně nedošlo ve sledovaném období k výrazným změnám. V podstatě se dá říci, že v roce 2007 bylo zákonem stanoveno více položek osvobozených od daně. V roce 2007 do těchto položek patřilo například sociální a zdravotní pojištění, které platil za zaměstnance zaměstnavatel. Tento příjem byl z osvobozených položek v roce 2008 vyjmut. Dále šlo o hodnotu přechodného ubytování, které zajišťoval zaměstnavatel pro zaměstnance. Tato částka byla celá osvobozena od daně.

Ke značným změnám došlo v případě příspěvku zaměstnavatele na životní a penzijní pojištění zaměstnance. V roce 2007 byla od daně osvobozena částka, kterou přispíval zaměstnavatel zaměstnanci na životní pojištění. Osvobozeny byly příjmy do výše 12 000 Kč ročně. V případě penzijního pojištění bylo postupováno odlišně. Měsíčně bylo možné osvobodit příspěvek ve výši maximálně 5 % hrubé mzdy. V roce 2008 došlo v této oblasti ke změně. Metoda stanovení příspěvku osvobozeného od daně byla v obou případech sjednocena. Ročně bylo možné uplatnit maximálně 24 000 Kč na každé z výše jmenovaných pojištění. K dalším změnám v oblasti penzijního pojištění došlo v souvislosti se zavedením tzv. II. důchodového pilíře v roce 2013. Jednalo se o dobrovolný systém, do kterého si mohl zaměstnanec ukládat 3 % hrubé mzdy a zaměstnavatel mu mohl přispívat 2 % hrubé mzdy.¹²⁵ V roce 2013 došlo ke zvýšení hranice na 30 000 Kč. Sledována při tom byla výše příspěvku na oba dva typy spoření (v rámci II. a III. důchodového pilíře). K jeho zrušení došlo v roce 2016. V souvislosti se zrušením II. důchodového pilíře došlo v roce 2016 ke zvýšení hranice na 50 000 Kč.¹²⁶

¹²³ *Daňové slevy se v roce 2015 mění* [online]. Praha: podnikatel.cz, 2015 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/danove-slevy-se-v-roce-2015-meni/>

¹²⁴ *Novinky v daních fyzických osob pro rok 2017* [online]. Praha: podnikatel.cz, 2017 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/novinky-v-danich-fyzickych-osob-pro-rok-2017/>

¹²⁵ PTÁČKOVÁ, V. Odpočet nezdanitelné částky u poplatníka na své penzijní pojištění. In: *Práce a mzda*, č. 4. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISSN: 0032-6

¹²⁶ TRUHLÁŘOVÁ, M. *Příspěvek na penzijní a životní pojištění* [online]. Praha: Pohoda, 2016 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/prispevek-zamestnavatele-na-penzijni-a-zivotni-poj/>

V následujících letech nedošlo k žádným převratným změnám v oblasti položek osvobozených od daně. K určité systémové změně došlo v roce 2009, kdy byla přijata opatření řešící nejasnosti ve výkladu ZDP. Došlo k vymezení položek, které mohou být od daně osvobozeny v rámci výdajů určených na další vzdělávání. Do roku 2009 bylo možné využít jen výdaje přímo související se zaměstnáním. Od roku 2009 do této skupiny patří také výdaje určené na zvyšování kvalifikace zaměstnance.

Další změny se týkaly stanovení lhůty pro časový test jednotlivých typů osvobozených příjmů a jejich výše. Například v roce 2014 byla v případě příjmů plynoucích z prodeje cenných papírů prodloužena lhůta z 6 měsíců na 3 roky. V roce 2015 byla poplatníkům daně stanovena oznamovací povinnost týkající se osvobozených příjmů. Poplatník má povinnost nahlásit osvobozené příjmy přesahující hranici 5 milionů Kč.

2.1.5 Nezdánitelné části základu daně v letech 2007–2018

V roce 2007 se objevily v ZDP nové nezdanitelné částky, které jsou v platnosti dodnes. Jedná se například o možnost odečíst si náklady na úhradu zkoušek, které ověřovaly výsledky dalšího vzdělávání. Podmínkou bylo, aby částku uhradil sám zaměstnanec. Takto bylo možné uplatnit 10 000 Kč. Pokud šlo o poplatníka se zdravotním postižením, mohlo jít o 13 000 až 15 000 Kč. Ke změnám došlo v případě poskytování darů. Od roku 2009 bylo možné odečíst také dary, které byly poskytnuty na území členských států Evropské unie Islandu či Norska.¹²⁷ V roce 2017 došlo k navýšení částky, kterou je možné uplatnit za zaplacené životní a penzijní pojištění. V obou případech byla částka zvýšena z 12 000 Kč na 24 000 Kč.

2.1.6 Sociální a zdravotní pojištění v letech 2007–2018

Systém sociálního a zdravotního pojištění zůstává ve sledovaném období v principu stejný. Největší změny se týkaly oblasti důchodového pojištění. V roce 2013 došlo k zavedení II. důchodového pilíře. Jednalo se o dobrovolný systém, do kterého si mohl zaměstnanec ukládat 3 % hrubé mzdy a zaměstnavatel mu mohl přispívat 2 % hrubé mzdy. K jeho zrušení došlo v roce 2016. Zaměstnanci měli možnost rozhodnout,

¹²⁷ MACHÁČEK, I. Odpočet darů od základu daně v roce 2009. In: *Daně a právo v praxi*, č. 5, Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISSN 1211-7293.

zda jim bude naspořená částka vyplacena nebo bude převedena do III. důchodového pilíře.¹²⁸

Další změny se týkaly výše vyplácených dávek. K největším změnám došlo v oblasti nemocenských dávek. V roce 2008 se zcela změnil systém jejich vyplácení. První tři dny nemoci nebylo vypláceno nic. V následujících dvaceti sedmi dnech (4. až 30. dne nemoci) šlo o 60 % mzdy. V dalších třiceti dnech (31. až 60. den nemoci) se jednalo o 66 % a od 61. dne pracovní neschopnosti následně o 72 %.¹²⁹

Další změny se týkaly většinou základu pro výpočet pojištění, výše sazeb, minimálního a maximálního vyměřovacího základu. V průběhu sledovaného období se měnily příjmy, které patřily do vyměřovacího základu. Důvodem byla snaha o zjednodušení systému. Ke změně sazeb došlo v roce 2013 v souvislosti se změnou zavedení II. Důchodového pilíře-viz výše. Od roku 2011 má zaměstnavatel možnost zvýšení nemocenského pojištění na 3,3 %, pokud chce využít možnosti odpočtu poloviny náhrady mezd zaměstnanců. Minimální vyměřovací základ byl v roce 2007 7 955 Kč. V roce 2018 jde o 89 940 Kč za hlavní činnosti a 35 976 Kč za vedlejší činnost. V roce 2008 byl zaveden maximální vyměřovací základ, který činil 1 034 880 Kč. V roce 2018 šlo o 1 438 992 Kč.

Stejně je tomu v případě zdravotního pojištění. V roce 2007 byl minimální vyměřovací základ 8 000 Kč. V roce 2018 se jedná o 14 990 Kč. Maximální vyměřovací základ v roce 2007 činil 1 034 880 Kč. Jednalo se o 48násobek průměrné mzdy. V roce 2013 šlo o 72násobek průměrné mzdy. V roce 2015 bylo maximum zrušeno. V roce 2010 došlo ke změně lhůty pro zaplacení pojištění. Pojištění mohlo být zapláceno od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce.¹³⁰

¹²⁸ MACHÁČEK, I. Daňové řešení penzijního pojištění v letech 2012 a 2013. In: *Daně a právo v praxi*, č. 2, Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISSN 1211-7293.

¹²⁹ *Změny v nemocenském pojištění k 1.1.2008*. [online]. Praha: ČSSZ, 2008 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2007/2007-12-18-zmeny-v-nemocenskem-pojisteni-od-1.-ledna-2008.htm>

¹³⁰ *Změny v platbě zdravotního pojištění* [online]. Praha: VZP, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/zmeny-v-platbe-zdravotniho-pojisteni-od-1-ledna-2008>

3 PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE

Cílem praktické části práce je popsat a zhodnotit dopad změn zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti na míru zdaněn poplatníka daně. Data potřebná k analýze budou získána v rámci modelových příkladů, v nichž bude vypočítáno daňové zatížení poplatníků. Zaměřím se při tom na poplatníky s nízkými, průměrnými a vysokými příjmy. V úvodu jednotlivých kapitol bude uvedena a zdůvodněna výše příjmů. V rámci výpočtu bude určen základ daně, daň před využitím slev na dani, daň po uplatnění slev, finální daň, daňový bonus a čistý příjem poplatníka. Data budou následně analyzována. Sledováno bude zejména to, jaký dopad měly jednotlivé změny na různé skupiny poplatníků.

Aby měla analýza potřebnou vypovídací hodnotu, je nezbytné jasně vymezit zásady pravidla pro výpočet modelových případů. Pouze tak bude možné získat relevantní data. Důležité je zejména vymezit základní charakteristiky poplatníka daně, které mají vliv na výpočet daně. V tomto případě se bude jednat o osobu, která má výhradně příjmy ze závislé činnosti. Základ daně tedy bude tvořen pouze dílčím základem daně podle §6 ZDP. V úvahu nebudou brány ani specifické okolnosti, které by mohly v průběhu roku změnit výši příjmů. Jedná se zejména o nemoc, dovolenou, zvýšení platu, bonusy, prémie atd. Poplatník si bude platit penzijní připojištění, které bude moci v maximální výši uplatňovat jako nezdanitelnou část základu daně. Ve všech případech se bude jednat o poplatníka, kteří žijí ve společné domácnosti se 2 dětmi a uplatňuje na ně slevu na dani po celý rok. Takto bude možné sledovat vliv změny výše slevy na dítě v jednotlivých letech a také skutečnost, že se od roku 2015 liší sleva na první, druhé a třetí dítě. Jiné slevy poplatník nebude uplatňovat.

V rámci modelových případů bude vypočítána daň v jednotlivých letech v období od roku 2007 do roku 2018. Bude tak možné sledovat do detailu dopad jednotlivých změn. Předpokládám však, že největší změny budou zjevné v letech 2007, 2008, 2011, 2013 a 2015. V těchto letech totiž došlo k největším změnám. Analýza a komparace bude provedena v rámci jednotlivých příjmových skupin ale také mezi nimi. Cílem je zjistit to, jaký dopad měly změny na jednotlivé příjmové skupiny.

3.1 Právní úprava aplikovaná na modelových příkladech

3.1.1 Daňový poplatník s nízkou mzdou

V úvodu této kapitoly bych se ráda zmínila o pojmu minimální mzda a jejím vývoji. Minimální mzda je definována následujícím způsobem: „*Minimální mzda je institut hospodářské politiky, jehož jedním z cílů je zabránit pádu zaměstnanců s nejnižšími mzdami do chudoby. Minimální mzda by měla zajišťovat, aby byl pracující člověk schopen ze svého příjmu hradit své základní životní potřeby a nebyl závislý na sociálních dávkách.*“¹³¹ Minimální mzda plní dvě základní funkce – sociálně-ochrannou a ekonomicko-kriteriální. V rámci sociálně-ochranné funkce dochází k ochraně zaměstnanců před chudobou a zajišťuje zaměstnavatelům rovní podmínky v oblasti mzdové konkurence. Ekonomicko-kriteriální funkce se zaměřuje na vytváření předpokladů pro motivaci jedinců k vykonávání pracovní činnosti. Dále je pro zaměstnavatele signálem pro stanovení nejnižší možné úrovně mzdy.¹³²

Minimální mzda byla v Československu zavedena v roce 1991 na základě nařízení vlády č. 99/1991 Sb., o stanovení minimální mzdy. Od té doby byla její výše mnohokrát změněna. Tempo jejího růstu záviselo primárně na ekonomické situaci a složení vlády. Ve chvíli, kdy ve vládě převažovaly levicově orientované politické strany, byl růst minimální mzdy dynamičtější. Vývoj minimální mzdy v období mezi lety 2007 až 2019 je uveden v tabulce č. 11 níže.

¹³¹ PÍCL, M. a KÖRNER, O. *Vliv minimální mzdy na nezaměstnanost v ČR*. [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2016 [cit. 13. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/minimalni-mzda.pdf>

¹³² PÍCL, M. a KÖRNER, O. *Vliv minimální mzdy na nezaměstnanost v ČR*. [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2016 [cit. 13. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/minimalni-mzda.pdf>

Tabulka 11: Vývoj minimální mzdy v letech 2007 až 2019 ¹³³

Období	Výše minimální mzdy	
	Kč měsíčně	Kč za hodinu
2007– 2013 (červenec)	8 000	48,10
2013 (srpen) – 2014	8 500	50,60
2015	9 200	55,00
2016	9 900	58,70
2017	11 000	66,00
2018	12 200	73,20
2019	13 350	79,80

Výše příjmu poplatníka s nízkou mzdou byla odvozena od minimální mzdy v roce 2019. Minimální mzda dosahuje od ledna 2019 výše 13 350 Kč. Tato částka bude použita při výpočtu modelového příkladu. Výše minimální mzdy se od roku 2007 zvýšila o 67 % (5 350 Kč). Změna je opravdu velká, ale i tak patřila mzda ve výši 13 350 Kč k těm nižším. Vývoj zdanění poplatníka s nízkou mzdou je uveden v tabulce č. 12 níže.

¹³³ Vlastní zpracování dle: <https://www.mpsv.cz/cs/871>

Tabulka 12: Zdanění poplatníka s nízkým příjmem v letech 2007 až 2018 ¹³⁴

ROK	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Roční hrubá mzda	160 200	160 200	160 200	160 200	160 200	160 200	160 200	160 200	160 200	160 200	160 200	160 200
Sociální pojištění hrazené zaměstnancem	12 816	12 816	10 413	10 413	10 413	10 413	10 413	10 413	10 413	10 413	10 413	10 413
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem	7 209	7 209	7 209	7 209	7 209	7 209	7 209	7 209	7 209	7 209	7 209	7 209
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem	41 562	41 652	40 050	40 050	40 050	40 050	40 050	40 050	40 050	40 050	40 050	40 050
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem	14 418	14 418	14 418	14 418	14 418	14 418	14 418	14 418	14 418	14 418	14 418	14 418
Základ daně	140 175	216 270	214 668	214 668	214 668	214 668	214 668	214 668	214 668	214 668	214 668	214 668
Základ daně po zaokrouhlení	140 100	216 200	214 600	214 600	214 600	214 600	214 600	214 600	214 600	214 600	214 600	214 600
Nezdanitelná částka daně	3 600	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	24 000	24 000
Základ daně po odečtení nezdanitelné částky	136 500	204 200	202 600	202 600	202 600	202 600	202 600	202 600	202 600	202 600	190 600	190 600
Daň	17 451	30 630	30 390	30 390	30 390	30 390	30 390	30 390	30 390	30 390	28 590	28 590
Daň po zaokrouhlení	17 500	30 700	30 400	30 400	30 400	30 400	30 400	30 400	30 400	30 400	28 600	28 600

¹³⁴ Vlastní zpracování

Sleva na poplatníka	7 200	24 840	24 840	24 840	23 640	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
Sleva na 1. dítě	6 000	10 680	10 680	11 604	11 604	13 404	13 404	13 404	13 404	13 404	13 404	15 204
Sleva na 2. dítě	6 000	10 680	10 680	11 604	11 604	13 404	13 404	13 404	15 804	17 004	19 404	19 404
Daň po uplatnění slev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finální daň nebo daňový bonus¹³⁵	-1 700	-15 500	-15 800	-17 648	-16 448	-21 248	-21 248	-21 248	-23 648	-24 848	-29 048	-30 848
Čistý příjem	141 875	155 675	158 378	160 226	159 026	163 826	163 826	163 826	166 226	167 426	171 626	173 426

¹³⁵ Daňový bonus je v tabulce označen znaménkem -

3.1.2 Daňový poplatník s průměrnou mzdou

Také v tomto případě je nutné v úvodu kapitoly definovat pojem průměrná mzda a nastínit její vývoj. Průměrná mzda je definována následujícím způsobem: „*Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Do mezd se zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplatky ke mzdě nebo platu, odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě. Nezahrnují se náhrady mzdy nebo platu za dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény placené zaměstnavatelem.*“¹³⁶ Průměrná mzda v České republice je vypočítávána Českým statistickým úřadem na základě údajů, které jsou shromažďovány od podnikatelů. Spíše, než průměrná mzda má však vyšší vypovídací schopnost medián mezd. Jedná se o: „*hodnotu mzdy zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení; to znamená, že polovina hodnot mezd je nižší a druhá polovina je vyšší než medián. Na rozdíl od průměrné mzdy, která je vypočtena na základě podkladů z podnikového výkaznictví, je medián nutné odvozovat ze statisticko-matematického modelu na podkladě výběrového šetření, protože podnikové výkazy obsahují jen agregované údaje za celý podnik nebo organizaci.*“¹³⁷ Vývoj průměrné mzdy je uveden v tabulce č. 13 níže.

¹³⁶ *Průměrná mzda a evidenční počet zaměstnanců – metodika.* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018 [cit. 13. 2. 2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1-pmz_m

¹³⁷ *Průměrná mzda a evidenční počet zaměstnanců – metodika.* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018 [cit. 13. 2. 2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1-pmz_m

Tabulka 13: Vývoj průměrné mzdy v letech 2007 až 2018 ¹³⁸

Období	Výše průměrné mzdy
2007	20 957
2008	22 592
2009	23 344
2010	23 864
2011	24 319
2012	25 101
2013	25 128
2014	25 686
2015	26 467
2016	27 589
2017	29 504
2018	31 516

Výše příjmu poplatníka s průměrnou mzdou byla odvozena od průměrné mzdy v roce 2018. Průměrná mzda v tomto roce dosáhla výše 31 516 Kč. V roce 2007 se jednalo o 20 957 Kč. Ve sledovaném období tedy průměrná mzda vzrostla o 50 % (10 559 Kč). Stejně jako v případě minimální mzdy se jedná o poměrně velký skok. Cílem práce je však přiblížit se co nejvíce současné situaci, a proto byly zvoleny co nejvíce aktuální údaje. Mimo to není možné o dané částce hovořit jako o nadprůměrné mzdě ani v roce 2007. V rámci výpočtu tedy bude pracováno s měsíční mzdou 31 516 Kč. Vývoj zdanění poplatníka s průměrnou mzdou je uveden v tabulce č. 14 níže.

¹³⁸ Vlastní zpracování dle údajů ČSÚ

Tabulka 14: Zdanění poplatníka s průměrným příjmem v letech 2007 až 2018 ¹³⁹

ROK	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Roční hrubá mzda	378 192	378 192	378 192	378 192	378 192	378 192	378 192	378 192	378 192	378 192	378 192	378 192
Sociální pojištění hrazené zaměstnancem	30 255	30 255	24 582	24 582	24 582	24 582	24 582	24 582	24 582	24 582	24 582	24 582
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem	17 019	17 019	17 019	17 019	17 019	17 019	17 019	17 019	17 019	17 019	17 019	17 019
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem	98 330	98 330	94 548	94 548	94 548	94 548	94 548	94 548	94 548	94 548	94 548	94 548
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem	34 037	34 037	34 037	34 037	34 037	34 037	34 037	34 037	34 037	34 037	34 037	34 037
Základ daně	330 918	510 559	506 777	506 777	506 777	506 777	506 777	506 777	506 777	506 777	506 777	506 777
Základ daně po zaokrouhlení	330 900	510 500	506 700	506 700	506 700	506 700	506 700	506 700	506 700	506 700	506 700	506 700
Nezdanitelná částka daně	3 600	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	24 000	24 000
Základ daně po odečtení nezdanitelné částky	327 3000	498 500	494 700	494 700	494 700	494 700	494 700	494 700	494 700	494 700	482 700	482 700
Daň	61 137	74 775	74 205	74 205	74 205	74 205	74 205	74 205	74 205	74 205	72 405	72 405
Daň po zaokrouhlení	61 200	74 800	74 300	74 300	74 300	74 300	74 300	74 300	74 300	74 300	72 500	72 500

¹³⁹ Vlastní zpracování

Sleva na poplatníka	7 200	24 840	24 840	24 840	23 640	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
Sleva na 1. dítě	6 000	10 680	10 680	11 604	11 604	13 404	13 404	13 404	13 404	13 404	13 404	15 204
Sleva na 2. dítě	6 000	10 680	10 680	11 604	11 604	13 404	13 404	13 404	15 804	17 004	19 404	19 404
Daň po uplatnění slev	42 000	28 600	28 100	26 252	27 452	22 652	22 652	22 652	20 252	19 052	14 852	13 052
Finální daň nebo daňový bonus¹⁴⁰	42 000	28 600	28 100	26 252	27 452	22 652	22 652	22 652	20 252	19 052	14 852	13 052
Čistý příjem	288 918	302 318	308 491	310 339	309 139	313 939	313 939	313 939	316 339	317 539	321 739	323 539

¹⁴⁰ Daňový bonus je v tabulce označen znaménkem -

3.1.3 Daňový poplatník s vysokou mzdou

Při stanovení příjmu bylo v tomto případě vycházeno z podmínek pro platbu solidární daně. Solidární daň byla zavedena v roce 2013 a její sazba byla stanovena na 7 %. Solidární daň je nutné odvést v případě, že příjem poplatníka přesáhne 48násobek průměrné mzdy. Solidární daň je následně odváděna pouze z částky, která tuto hranici přesáhla. V tabulce č. 15 níže.

Tabulka 15: Vývoj hranice pro platbu solidární daně v letech 2007 až 2018 ¹⁴¹

Období	Výše průměrné mzdy	Hranice pro platbu solidární daně
2013	25 128	1 242 432
2014	25 686	1 245 216
2015	26 467	1 277 328
2016	27 589	1 296 288
2017	29 504	1 355 136
2018	31 516	1 438 992

Pro účely výpočtu daňového zatížení osob s vysokou mzdou bude vycházeno z hranice pro platbu solidární daně v roce 2018. Jedná se o roční příjem 1 438 992 Kč. Také v tomto případě je možné vysledovat značné změny ve výši příjmu ve sledovaném období. Vzhledem k faktu, že se má jednat o vysoké příjmy, nemá tato změna tak velký význam jako v předcházejících případech. Primárním cílem bylo v tomto případě ukázat, jak ovlivní výši daně nutnost platit solidární daň. Z tohoto důvodu byl roční příjem stanoven na 1 500 000 Kč. Vývoj zdanění poplatníka s vysokou mzdou je uveden v tabulce č. 16 níže.

¹⁴¹ Vlastní zpracování dle údajů ČSÚ

Tabulka 16: Zdanění poplatníka s vysokým příjmem v letech 2007 až 2018

ROK	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Roční hrubá mzda	1500 000	1500 000	1500 000	1500 000	1500 000	1500 000	1500 000	1500 000	1500 000	1500 000	1500 000	1500 000
Sociální pojištění hrazené zaměstnancem	120 000	120 000	97 500	97 500	97 500	97 500	97 500	97 500	97 500	97 500	97 500	97 500
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem	67 500	67 500	67 500	67 500	67 500	67 500	67 500	67 500	67 500	67 500	67 500	67 500
Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem	390 000	390 000	375 000	375 000	375 000	375 000	375 000	375 000	375 000	375 000	375 000	375 000
Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000
Základ daně	1312 500	2025 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000
Základ daně po zaokrouhlení	1312 500	2025 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000	2010 000
Nezdanitelná částka daně	3 600	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	24 000	24 000
Základ daně po odečtení nezdanitelné částky	1308 900	2013 000	1998 000	1998 000	1998 000	1998 000	1998 000	1998 000	1998 000	1998 000	1986 000	1986 000

Základ daně pro solidární daň	-	-	-	-	-	-	-	257 568	254 784	222 672	203 712	144 864	61 008
Solidární daň	-	-	-	-	-	-	-	18 030	17 835	15 587	14 260	10 140	4 271
Celková daň	374 076	301 950	299 700	299 700	299 700	299 700	317 730	317 535	315 287	313 960	308 040	302 171	
Celková Daň po zaokrouhlení	374 100	302 000	299 700	299 700	299 700	299 700	317 800	317 600	315 300	314 000	308 100	302 200	
Sleva na poplatníka	7 200	24 840	24 840	24 840	23 640	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	
Sleva na 1. dítě	6 000	10 680	10 680	11 604	11 604	13 404	13 404	13 404	13 404	13 404	13 404	13 404	15 204
Sleva na 2. dítě	6 000	10 680	10 680	11 604	11 604	13 404	13 404	13 404	15 804	17 004	19 404	19 404	
Daň po uplatnění slev	354 900	255 800	253 500	251 652	252 852	248 052	266 152	265 952	261252	258 752	250 452	242 752	
Finální daň nebo daňový bonus¹⁴²	354 900	255 800	253 500	251 652	252 852	248 052	266 152	265 952	261252	258 752	250 452	242 752	
Čistý příjem	957 600	1056 700	1081 500	1083 348	1082 148	1086 948	1069 048	1073 748	1076 248	1084 548	1092 248	1 092 248	

¹⁴² Daňový bonus je v tabulce označen znaménkem -

3.2 Srovnání výsledků a zhodnocení

V rámci této kapitoly dojde k analýze a komparaci daňového zatížení u jednotlivých typů poplatníka daně. Pozornost bude věnována zejména vývoji výše daňové povinnosti či daňového bonusu. Daňový bonus je poplatníkovi vyplácen v případě, že je rozdíl mezi daní a daňovou slevou na dítě kladný. Z tohoto důvodu byla v práci věnována zvýšená pozornost vývoji daňové slevy na dítě. Jedná se o slevu, která prošla řadou změn. Bude tedy velmi zajímavé sledovat, jak se výše slevy projevila na míře zdanění poplatníka. Analyzován bude také vliv dalších změn, které měly vliv zejména na výši základu daně, výši základu daně po odečtení nezdanitelné částky a výše daně před odečtením slev. V rámci analýzy se zaměřím také na vývoj čisté mzdy. Právě ta poukazuje na výši daňového zatížení poplatníka.

3.3 Daňová povinnost a čistý příjem poplatníka s nízkým příjmem

Vývoj základu daně je ovlivněn zejména způsobem jeho výpočtu a výší sazby sociálního a zdravotního pojištění. K největší změně došlo mezi lety 2007 a 2008, kdy se zcela změnil způsob stanovení základu daně. V roce 2007 byla základem daně čistá mzda (rozdíl hrubé mzdy a sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnancem) a od roku 2008 se jedná o superhrubou mzdu (součet hrubé mzdy a sociálního a zdravotního pojištění hrazeného zaměstnavatelem). To se samozřejmě projevilo zvýšením základu daně. Mezi lety 2007 a 2008 vzrostl základ daně o 54 %. Základ daně se zvýšil také mezi lety 2008 a 2009, což bylo způsobeno změnou sazby sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem. Sazba klesla z 26 % na 25 %. Základ daně se tedy mírně snížil. V následujících letech je základ daně stabilní.

V případě základu daně po odečtení nezdanitelné částky došlo také ke změnám. Ty jsou způsobeny změnou výše nezdanitelných částek. V rámci modelových příkladů byly sledovány změny související s příspěvkem na penzijní pojištění. Jedná se o položku, která prošla největším množstvím zásahů. V roce 2007 si mohl prostřednictvím této nezdanitelné částky poplatník snížit základ daně o 3 600 Kč. Mezi lety 2008 až 2016 se jednalo o 12 000 Kč a následně o 24 000 Kč. S ohledem na výši nezdanitelné částky klesal základ daně.

Vlastní daň prošla největší změnou mezi lety 2007 a 2008, kdy se přešlo z progresivního zdanění na zdanění lineární. V tomto období vzrostla výše daně o 76 %. V následujících letech byla daň stejná. K její změně došlo až mezi lety 2016 a 2017, kdy klesla daň o 6 %. Změna souvisí se zvýšením nezdanitelné částky související s příspěvkem na penzijní pojištění.

Největší změny byly zaznamenány v případě daně po odečtení slev. Důvodem je zejména změna výše daňové slevy na dítě. Vlivem změny výše této daňové slevy došlo ve sledovaném období celkem k sedmi změnám. Obecně platí, že po dobu sledovaného období byla snížena daňová povinnost vlivem slev na dani na nulu. Daňovému poplatníkovi tedy ve všech letech vznikl nárok na vyplacení daňového bonusu. V tabulce č. 17 jsou uvedeny absolutní a relativní změny daňového bonusu.

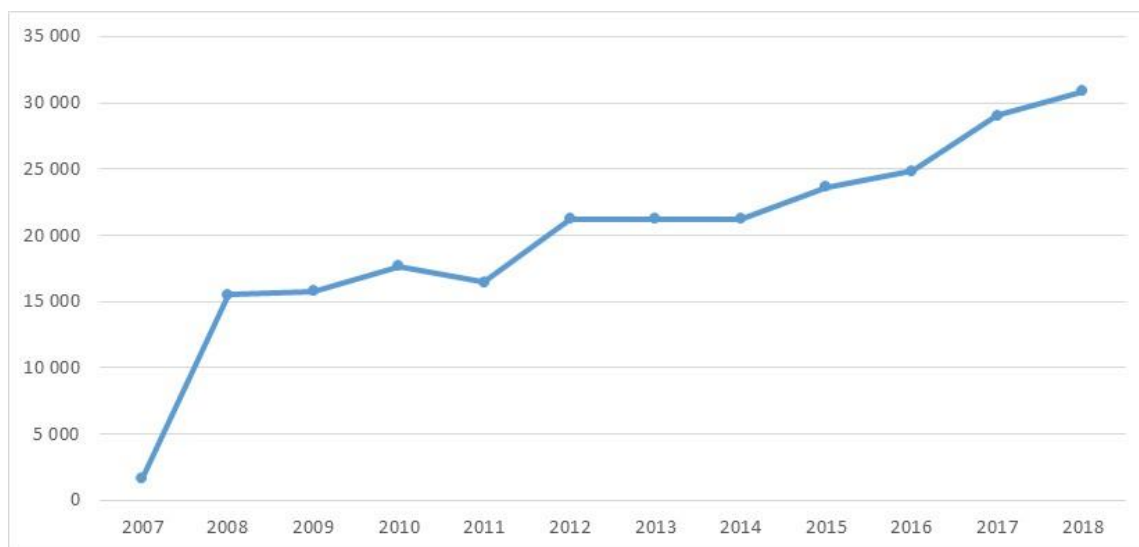
Tabulka 17: Absolutní a relativní změna daňového bonusu poplatníka s nízkým příjmem v letech 2007 až 2018 ¹⁴³

Období	Absolutní změna (Kč)	Relativní změna (%)
2007/2008	13 800	811,76
2008/2009	300	1,94
2009/2010	1 848	11,69
2010/2011	-1 200	-6,79
2011/2012	4 800	29,18
2012/2013	0	0
2013/2014	0	0
2014/2015	2 400	11,29
2015/2016	1 200	5,07
2016/2017	4 200	16,9
2017/2018	1 800	6,19

Z tabulky výše je zjevné, že k největší změně došlo v letech 2007 a 2008. Důvodem je změna výpočtu daně. Určitou roli zde hrálo také zvýšení daňové slevy na poplatníka. Cílem navýšení slevy byla snaha vyrovnat zvýšení základu daně. Výše daňového bonusu mezi lety 2007 a 2008 vzrostla o 13 800 Kč. V následujících letech změny nebyly tak rozsáhlé. Daňová sleva na dítě v roce 2010 vzrostla o 924 Kč, což vedlo ke zvýšení daňového bonusu. Stejně tomu bylo také v roce 2012, kdy došlo k nárůstu daňové slevy na dítě o 1 800 Kč. Největší systémovou změnou bylo rozdělení slevy na první a druhé dítě. Sleva na druhé dítě byla zvýšena. Také v následujících letech pokračoval nárůst výše

¹⁴³ Vlastní zpracování

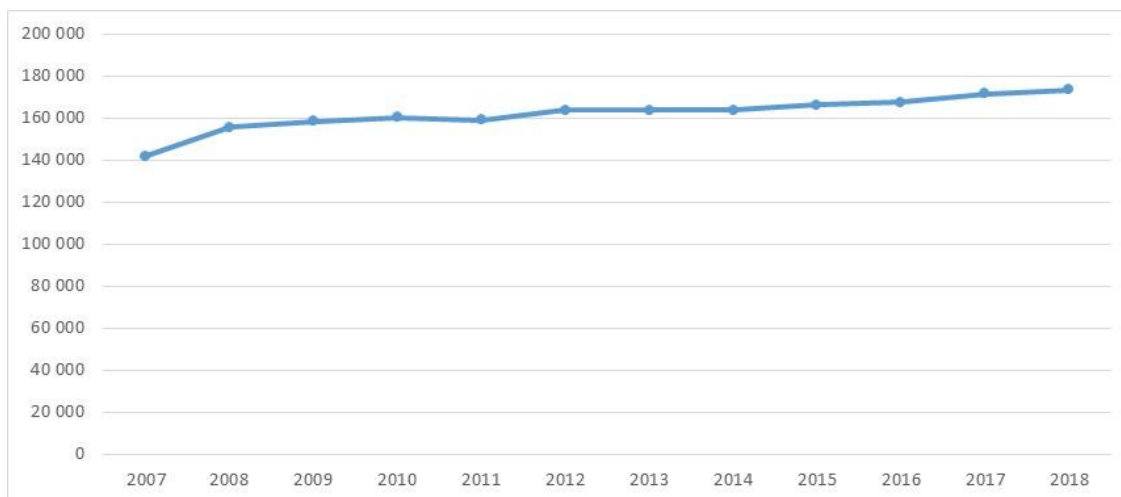
daňových slev na dítě. To vedlo ke změnám výše daňového bonusu. Vývoj výše daňového bonusu v letech 2007 až 2018 je pro ilustraci zobrazen v grafu č. 1 níže.

Graf 1: Vývoj výše daňového bonusu poplatníka s nízkým příjmem v letech 2007 až 2018 ¹⁴⁴

Všechny zmíněné změny a jejich dopady se projeví také ve výši čisté mzdy. Vlivem změn v systému stanovení výše základu daně došlo mezi lety 2007 a 2008. Čistý příjem se v tomto období zvýšil o 9,73 %. Je tedy zjevné, že přestože se zvýšil základ daně (o 54,29 %), čistá mzda se zvýšila. Důvodem je primárně zvýšení daňových slev, které mají v rámci daňové politiky značný význam. Čistý příjem od roku 2008 do roku 2010 rostl. V roce 2011 čistá mzda klesla o 1 200 Kč (o 0,75 %). V následujících letech nebyl vývoj čistého příjmu stabilní. Pro ilustraci vývoje čistého příjmu poplatníka s nízkou mzdou je níže uveden graf č. 2. Zde je vidět, že od roku 2008 nedochází k výrazným změnám. V letech 2012 a 2014 dokonce nedošlo k žádné změně.

¹⁴⁴ Vlastní zpracování

Graf 2: Vývoj čisté mzdy poplatníka s nízkým příjmem v letech 2007 až 2018 ¹⁴⁵

Zcela zásadní je také stanovit, jaký je rozdíl mezi hrubou a čistou mzdou. Z rozdílu je možné zjistit, jak je poplatník zatížen daní z příjmů fyzických osob, sociálním a zdravotním pojištěním. V případě poplatníka s nízkým příjmem byla míra zatížení poplatníka 11,44 %. V následujících letech se zatížení postupně snižovalo. Díky tomu, že měl poplatník právo na výplatu daňového bonusu, byla od roku 2012 čistá mzda vyšší než mzda hrubá. Konkrétní údaje jsou uvedeny v tabulce č. 18 níže.

¹⁴⁵ Vlastní zpracování

Tabulka 18: Míra zdanění poplatníka s nízkou mzdou v letech 2007 až 2018 ¹⁴⁶

Rok	Hrubá mzda	Čistá mzda	Absolutní rozdíl	Relativní rozdíl
2007	160 200	141 875	18 325	11,44
2008	160 200	155 675	4 525	2,82
2009	160 200	158 378	1 822	1,14
2010	160 200	160 226	-26	-0,02
2011	160 200	159 026	1 174	0,73
2012	160 200	163 826	-3 626	-2,26
2013	160 200	163 826	-3 626	-2,26
2014	160 200	163 826	-3 626	-2,26
2015	160 200	166 226	- 6 026	-3,73
2016	160 200	167 426	-7 226	-4,51
2017	160 200	171 626	-11 426	-7,13
2018	160 200	173 426	-13 226	-8,26

3.4 Daňová povinnost a čistý příjem poplatníka s průměrným příjmem

Také v tomto případě se na míře zdanění značně projeví změny, ke kterým došlo v rámci daňové reformy v roce 2008. Na výši daně měla největší dopad změna ve výpočtu základu daně, kterým se nově stala superhrubá mzda. V praxi to znamenalo, že se základ daně zvýšil o sociální a zdravotní pojištění. To se projevilo nárůstem základu daně o 54 % mezi lety 2007 a 2008. V následujících letech ke změně základu daně došlo pouze jednou, a to v roce 2008 a 2009. Důvodem bylo snížení sazby sociálního pojištění hrazeného zaměstnancem i zaměstnavatelem. V roce 2009 se sazba sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem snížila z 26 % na 25 %, což znamenalo snížení základu daně. V následujících letech nedošlo k žádným změnám.

Dále je nutné se zaměřit na to, jak se změnil základ daně po odečtení nezdanitelných částek. V tomto případě se jedná o příspěvek na penzijní pojištění. V roce 2008 si mohl poplatník snížit základ daně o 3 600 Kč. Mezi lety 2008 až 2016 se jednalo o 12 000 Kč. Částka se tedy více než ztrojnásobila. V následujících dvou letech byla částka zvýšena a poplatník si mohl odečíst 24 000 Kč. Tyto změny měly vliv na výši finálního základu daně, ze kterého byla následně vypočítána vlastní daň. Díky navýšení hodnoty nezdanitelné částky došlo ke snížení základu daně.

¹⁴⁶ Vlastní zpracování

Značný vliv na výši daně měla změna sazby daně. Do roku 2007 mělo zdanění progresivní charakter. Od roku 2008 byl využíván lineární způsob zdanění. Sazba daně byla sjednocena na 15 %. V důsledku tohoto kroku se výše daně v případě poplatníka s průměrnou mzdou zvýšila o 22 %. V následujících letech již nebyly změny tak zásadní. Mezi lety 2008 a 2009 se daň snížila v důsledky snížení sazby sociálního pojištění a základu daně o 1 %. V roce 2017 se daň snížila vlivem zvýšení nezdanitelné částky o 2,5 %.

Největší změny je možné vysledovat ve výši finální daně po odečtení daňových slev. Důvodem je fakt, že ve sledovaném období došlo k řadě změn ve výši slevy na dítě. Právě díky této slevě se daň poplatníka s průměrným příjmem průběžně snižovala. V žádném ze sledovaných let však nevznikl poplatníkovi nárok na vyplacení daňového bonusu. V tabulce č. 19 jsou uvedeny absolutní a relativní změny finální daně.

Tabulka 19: Absolutní a relativní změna finální daně poplatníka s průměrným příjmem v letech 2007 až 2018 ¹⁴⁷

Období	Absolutní změna (Kč)	Relativní změna (%)
2007/2008	13 400	31,9
2008/2009	500	1,7
2009/2010	1 848	6,5
2010/2011	- 1200	-4,5
2011/2012	4 800	17,4
2012/2013	0	0
2013/2014	0	0
2014/2015	2 400	10,6
2015/2016	1 200	5,9
2016/2017	4 200	22,1
2017/2018	1 800	12,1

Tabulka jasně ukazuje, že k největší změně daně došlo mezi lety 2007 a 2008. Vlivem rozsáhlých změn spojených s daňovou reformou došlo ke snížení daně o 31,9 %. V tomto období sice došlo ke zvýšení základu daně, ale na výši finální daně mělo vliv zvýšení nezdanitelné částky a slev na dani. Dále se projevilo snížení sazby daně. Vzhledem k výši příjmu spadal poplatník daně do poslední skupiny s nejvyšším příjmem. Jeho mzda nad částku 331 200 byla zdaněna sazbou 32 %. V roce 2008 byla zavedena jednotná sazba daně 15 %, což se projevilo také na finální výši daně. Daň vlivem dalších změn

¹⁴⁷ Vlastní zpracování

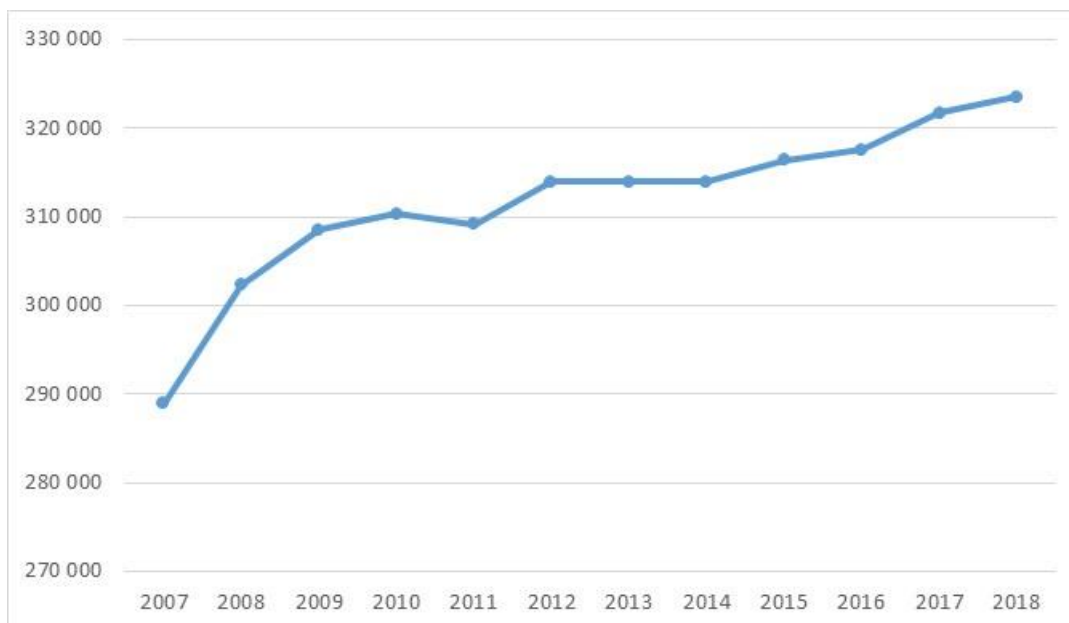
klesala až do roku 2011. Mezi lety 2013 až 2014 byla výše daně stabilní. V následujících letech daň více méně klesala. Důvod byl zejména průběžný růst daňových slev na děti. Vývoj výše finální daně v letech 2007 až 2018 je pro ilustraci zobrazen v grafu č. 3 níže.

Graf 3: Vývoj výše finální daně poplatníka s průměrným příjmem v letech 2007 až 2018 ¹⁴⁸

V rámci sledování dopadu změn ve zdanění příjmů fyzických osob je nutné zaměřit se také na vývoj čisté mzdy. Také v tomto případě došlo k největším změnám mezi lety 2007 a 2008. Čistý příjem v tomto období vzrostl o 4,63 %. Čistý příjem vzrostl i když došlo v tomto období ke značnému vzrůstu základu daně. Vlivem zvýšení daňových slev a snížení sazby daně došlo k poklesu daně, což se v konečném důsledku projevilo zvýšením čisté mzdy. Čistá mzda poplatníka rostla až do roku 2010. V roce 2011 došlo k drobnému poklesu čisté mzdy o 0,38 %. V následujících letech růst čisté mzdy pokračoval. Důvodem byl růst daňových slev na dítě a také zvýšení nezdanitelné části daně. Vývoj čisté mzdy poplatníka s průměrným příjmem je pro ilustraci zobrazen v grafu č. 4 níže. Z něj je zjevný růst čisté mzdy včetně jednotlivých výkyvů ve sledovaném období.

¹⁴⁸ Vlastní zpracování

Graf 4: Vývoj čisté mzdy poplatníka s průměrným příjmem v letech 2007 až 2018 ¹⁴⁹

Také v tomto případě bylo sledováno, jak se vlivem daně, sociálního a zdravotního pojištění snížila hrubá mzda poplatníka. Míra zdanění se pohybovala v rozmezí 15,75 % až 24,76 %. Obecně platí, že míra zdanění příjmů ve sledovaném období postupně klesala. V roce 2017 činila 24,76 % a v roce 2018 17,31 %. Detailní informace jsou uvedeny v tabulce č. 20 níže.

¹⁴⁹ Vlastní zpracování

Tabulka 20: Míra zdanění poplatníka s průměrnou mzdou v letech 2007 až 2018

Rok	Hrubá mzda	Čistá mzda	Absolutní rozdíl	Relativní rozdíl
2007	384 000	288 918	95 082	24,76
2008	384 000	302 318	81 682	21,27
2009	384 000	308 491	75 509	19,66
2010	384 000	310 339	73 661	19,18
2011	384 000	309 139	74 861	19,5
2012	384 000	313 939	70 061	18,25
2013	384 000	313 939	70 061	18,25
2014	384 000	313 939	70 061	18,25
2015	384 000	316 339	67 661	17,62
2016	384 000	317 539	66 461	17,31
2017	384 000	321 739	62 261	16,21
2018	384 000	323 539	60 461	15,75

3.5 Daňová povinnost a čistý příjem poplatníka s vysokým příjmem

Stejně jako v předcházejících případech také u poplatníka s vysokým příjmem je zjevný dopad daňové reformy na výši základu daně. Vlivem změny způsobu výpočtu základu daně došlo k jeho nárůstu o 54 %. V následujících letech se projevilo snížení sazby sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem. V roce 2009 tedy klesl základ daně o 1 %. V následujícím období byl základ daně stejný.

Při výpočtu daně je nutné snížit základ daně o nezdanitelné částky. V případě sledovaného daňového poplatníka se jedná o příspěvek na penzijní pojištění. Jedná se o nezdanitelnou částku daně, se kterou je možné se v praxi setkat nejčastěji. V jejím případě došlo také k největšímu množství změn. V roce 2008 se částka zvýšila z 3 600 Kč na 12 000 Kč. To mělo samozřejmě vliv na základ daně, který se o tuto částku snížil. V roce 2016 se položka zdvojnásobila. Z 12 000 Kč vzrostla na 24 000 Kč. Také tato změna měla ovlivnit základ daně.

Na vlastní daň měla vliv změna sazby daně. V roce 2007 mělo zdanění fyzických osob progresivní charakter. Od roku 2008 se jednalo o lineární zdanění s jednotnou 15 % daňovou sazbou. V roce 2007 byl daňový poplatník s vysokými příjmy zařazen do skupiny s nejvyšším základem daně. Jeho příjem v hodnotě nad 331 200 Kč byl zdaněn sazbou 32 %. Od roku 2008 byla zavedena jednotná sazba daně 15 %, což znamenalo pro poplatníka daně s vysokými příjmy snížení daně.

V případě poplatníka s vysokým příjmem je nutné sledovat také změny v oblasti solidární daně. Ta byla zavedena v roce 2013. Výpočet solidární daně zůstal po celé sledované období stejný. Solidární daň je vypočítána z částky základu daně, který převyšuje 48násobek průměrné mzdy. Daná částka se tedy v průběhu jednotlivých let mění. Sazba solidární daně je 7 %. Solidární daň je připočtena k základní dani. Solidární daň v průběhu sledovaného období klesá. Důvodem je růst průměrné mzdy ve sledovaném období, ze které je odvozena hranice pro platbu solidární daně. V roce 2013 činila průměrná mzda 25 128 Kč. V roce 2018 dosáhla průměrná mzda 31 516 Kč. Nárůst činil 25,42 %. To mělo samozřejmě vliv na výši solidární daně. Vývoj hodnoty solidární daně a její absolutní a relativní změna je uvedena v tabulce č. 21 níže. Z tabulky je zřejmé, že solidární daň průběžně klesala. K největšímu poklesu došlo mezi lety 2017 a 2018. Pokles činil celých 57,87 %. Nejméně klesla daň mezi lety 2013 až 2014, kdy se jednalo o 1,08 %.

Tabulka 21: Hodnota, absolutní a relativní změna solidární daně poplatníka s vysokým příjmem v letech 2013 až 2018 ¹⁵⁰

Období	Hodnota solidární daně (Kč)	Absolutní změna (Kč)	Relativní změna (%)
2013	18 030	-	-
2014	17 835	195	1,08
2015	14 587	2 248	12,6
2016	14 260	1 327	8,5
2017	10 140	4 120	28,89
2018	4 271	5 859	57,87

Finální daň je dána součtem základní daně a solidární daně. Všechny výše zmíněné změny měly na její výši dopad. Je však nutné zaměřit se také na výši daně po odečtení daňových slev. Poplatník uplatňuje slevu na poplatníka a slevu na děti. Sleva na děti se v průběhu sledovaného období mnohokrát změnila. Od roku 2015 je výše slevy na jednotlivé děti odlišná. S každým dalším dítětem sleva roste. Není tedy divu, že se daň po odečtení slev v jednotlivých letech tak často mění. V tabulce č. 22 jsou uvedeny absolutní a relativní změny finální daně.

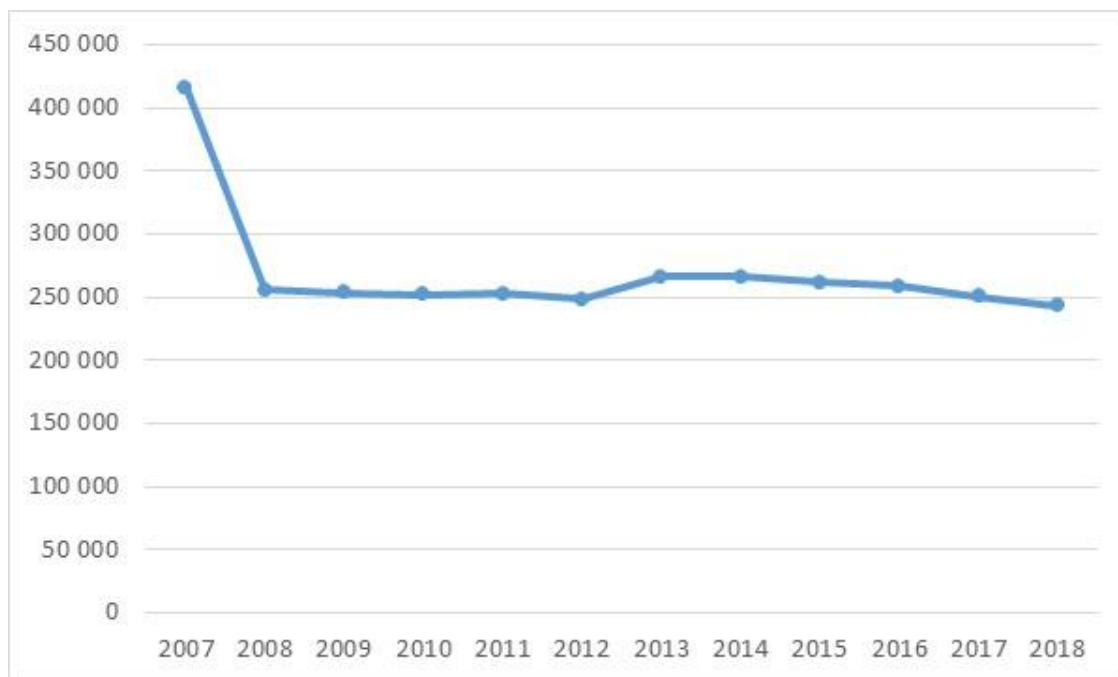
¹⁵⁰ Vlastní zpracování

Tabulka 22: Absolutní a relativní změna finální daně poplatníka s průměrným příjmem v letech 2007 až 2018 ¹⁵¹

Období	Absolutní změna (Kč)	Relativní změna (%)
2007/2008	160 300	38,52
2008/2009	2 300	0,89
2009/2010	1 848	0,72
2010/2011	- 1 200	-0,48
2011/2012	4 800	1,89
2012/2013	- 18 100	-7,29
2013/2014	200	0,07
2014/2015	4 700	1,76
2015/2016	2 500	0,95
2016/2017	8 300	3,2
2017/2018	7 700	3,07

Z tabulky je zjevné, že k největší změně došlo mezi lety 2007 a 2008. V tomto období klesla daň o 160 300 Kč, což znamená pokles o 38,52 %. Také v následujících dvou letech daň klesla. Změna však nebyla zase tak zásadní. Mezi lety 2010 a 2011 došlo k růstu daně o 1 200 Kč. K největšímu nárůstu daně však došlo mezi lety 2012 a 2013, kdy daň vzrostla o 7,29 %. Od roku 2014 daň opět pozvolna klesala. Vývoj výše finální daně v letech 2007 až 2018 je pro ilustraci zobrazen v grafu č. 5 níže.

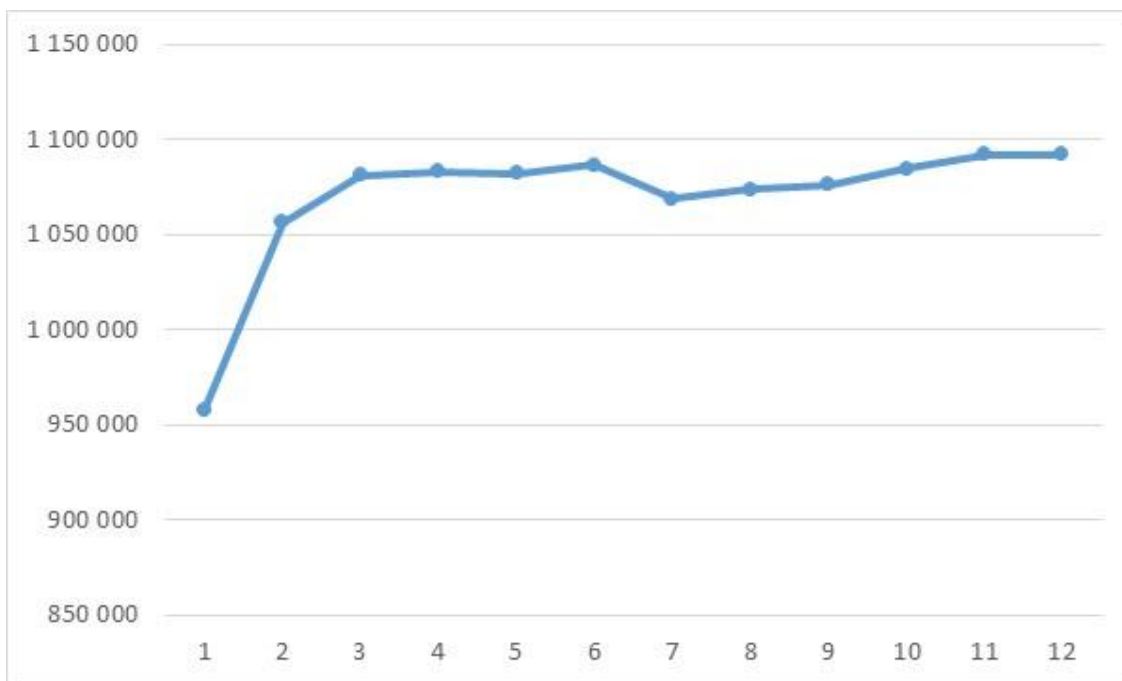
¹⁵¹ Vlastní zpracování

Graf 5: Vývoj výše finální daně poplatníka s vysokým příjmem v letech 2007 až 2018 ¹⁵²

Při zjišťování míry zdanění je nezbytné zaměřit se také na vývoj čisté mzdy poplatníka daně. K největší změně v tomto případě došlo mezi lety 2007 a 2008, kdy se projevil změny přijaté v rámci daňové reformy. Čistý příjem se v tomto případě zvýšil o 10,35 %. Důvodem bylo snížení finální daně. Čistý příjem rostl až do roku 2010. Růst byl sice velmi pomalý a pohyboval se v rozmezí 2,34 % až 0,17 %, ale stále je možné hovořit o růstu. K poklesu příjmu došlo v letech 2011 a 2013. V roce 2011 bylo důvodem poklesu snížení slevy na poplatníka. V roce 2013 bylo důvodem zavedení solidární daně, které vedlo ke zvýšení finální daně z příjmů. Od roku 2013 čistý příjem opět pozvolně rostl. Značnou roli zde hrál pokles solidární daně, zvýšení slev na dani, zvýšení nezdanitelných částek. Vývoj čisté mzdy poplatníka s průměrným příjmem je pro ilustraci zobrazen v grafu č. 6 níže.

¹⁵² Vlastní zpracování

Graf 6: Vývoj čisté mzdy poplatníka s vysokým příjmem v letech 2007 až 2018 ¹⁵³

V případě poplatníka s vysokým příjmem se opět můžeme setkat s poklesem relativního rozdílu mezi hrubou a čistou mzdou. Ten v roce 2007 činil 36,16 %. V následujícím roce klesl na 29,55 %. Pokles trval až do roku 2011, kdy se rozdíl trochu snížil. K dalšímu růstu zdanění došlo v roce 2013, kdy byla zavedena solidární daň. V následujících letech však opět došlo k pozvolnému poklesu zdanění vlivem růstu hranice pro výpočet solidární daně. Detailní informace jsou uvedeny v tabulka č. 23 níže.

¹⁵³ Vlastní zpracování

Tabulka 23: Míra zdanění poplatníka s vysokou mzdou v letech 2007 až 2018 ¹⁵⁴

Rok	Hrubá mzda	Čistá mzda	Absolutní rozdíl	Relativní rozdíl
2007	1 500 000	957 600	542 400	36,16
2008	1 500 000	1 056 700	443 300	29,55
2009	1 500 000	1 081 500	418 500	27,9
2010	1 500 000	1 083 348	416 652	27,78
2011	1 500 000	1 082 148	417 852	27,86
2012	1 500 000	1 086 948	413 052	27,54
2013	1 500 000	1 068 848	431 152	28,74
2014	1 500 000	1 069 048	430 952	28,73
2015	1 500 000	1 073 748	426 252	28,42
2016	1 500 000	1 076 248	423 752	28,25
2017	1 500 000	1 084 548	415 752	27,7
2018	1 500 000	1 092 248	407 752	27,18

3.6 Srovnání dopadů jednotlivých změn na míru zdanění jednotlivých poplatníků

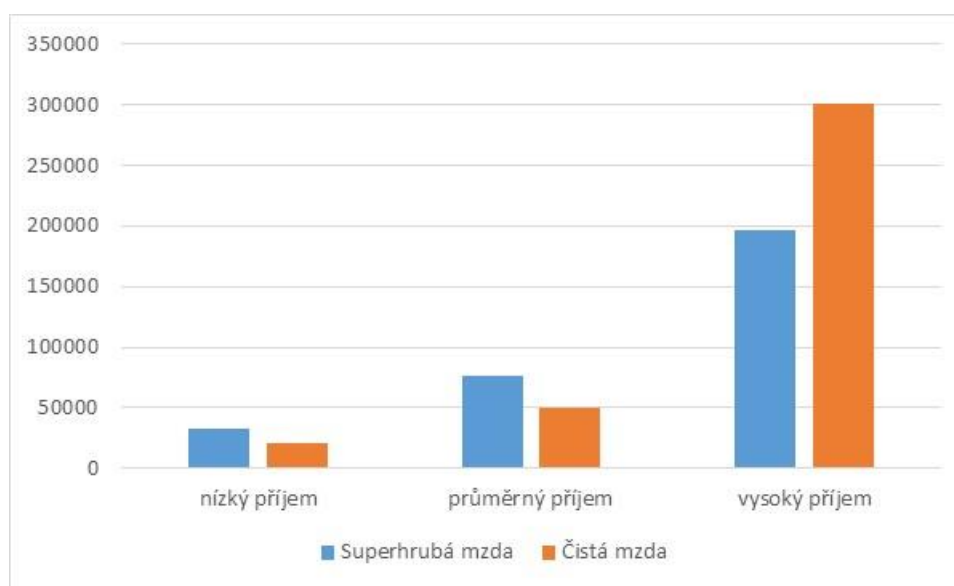
Výše bylo popsáno, jak se jednotlivé změny ve zdanění projevily v případě poplatníků s nízkým, průměrným a vysokým příjme. Dle mého názoru je však nezbytné zaměřit se na to, pro koho byly realizované změny přínosem a pro koho nikoliv. Za tímto účelem dojde ke komparaci dopadu změn na jednotlivé skupiny poplatníků daně.

V případě změny výpočtu základu daně došlo u všech poplatníků ke stejným změnám. Základ daně se mezi lety 2007 a 2008 zvýšil o 54 %. Právě tato změna je dle mého názoru poměrně zajímavá, a proto bych se zde ráda zmínila vlivu základu daně na míru zdanění fyzické osoby. Tato otázka je dle mého názoru velmi aktuální s ohledem na fakt, že se v současné době hovoří o zrušení superhrubé mzdy jako základu daně. K další změně došlo mezi lety 2008 a 2009. Základ daně byl snížen o 1 %, což bylo zapříčiněno poklesem sazby sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem. Sazba klesla z 26 % na 25 %. V následujících letech nedošlo k žádným změnám a základ daně se tedy neměnil. Dopady výše zmíněných změn byly v případě všech poplatníků stejné.

V případě změny výpočtu základu daně došlo u všech poplatníků ke stejným změnám. Základ daně se mezi lety 2007 a 2008 zvýšil o 54 %. Právě tato změna je dle mého názoru poměrně zajímavá, a proto bych se zde ráda zmínila o vlivu základu daně na míru

¹⁵⁴ Vlastní zpracování

zdanění fyzické osoby. Tato otázka je dle mého názoru velmi aktuální s ohledem na fakt, že se v současné době hovoří o zrušení superhrubé mzdy jako základu daně. Je zcela logické, že pokud je základem pro výpočet daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti čistá mzda, hodnota daně je nižší. Tato skutečnost vyplývá z podstaty věci. Tedy z faktu, že superhrubá mzda zahrnuje hrubou mzdu a odvody zaměstnavatele, které odpovídají 34 % z hrubé mzdy. Je tedy logické, že základ daně je v případě superhrubé mzdy vyšší a vyšší je tedy také samotná daň. Pro ilustraci je výše daně pro jednotlivé sledované položky zobrazena v grafu č. 7 níže. Je zde zcela zjevné, že rozdíly rostou s výší hrubé mzdy.

Graf 7: Porovnání reálného zdanění při základu daně ze superhrubé mzdy a čisté mzdy ¹⁵⁵

Výše zmíněný rozdíl je tedy logický a dalo by se říci, že není nutné ho dále řešit. Výzvou je v tomto ohledu zamyslet se nad tím, jak na výši konkrétního rozdílu působí hodnota hrubé mzdy. Ta by se měla stát podle návrhů vlády novým základem daně. Otázkou je, zda by bylo zavedení základu daně ve formě hrubé mzdy výhodné pro poplatníky s nižšími či vyššími příjmy. Za tímto účelem byla vypočítána hodnota zálohy na daň pro různé hodnoty mzdy. Pro zjednodušení byla výše mzdy odstupňována po 5 000 Kč od 15 000 Kč po 45 000 Kč. V tabulce č. 24 níže je uvedena vždy výše základu daně (hrubá měsíční mzda) a vlastní záloha na daň. Dále je zde vypočítán rozdíl mezi jednotlivými zálohami na dani. Velmi důležité je následně provést statistické

¹⁵⁵ Vlastní zpracování

vyhodnocení pomocí analýzy indexů. Sledována je absolutní a relativní změna mezi jednotlivými rozdíly. Konkrétní výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 24 níže.

Tabulka 24: Rozdíly zálohy na daň v případě různých hodnot hrubé mzdy ¹⁵⁶

Hrubá mzda (HM)	15 000	20 000	25 000	30 000	35 000	40 000	45 000
Základ daně SHM	20 100	26 800	33 500	40 200	46 900	53 600	60 300
Základ daně HM	15 000	20 000	25 000	30 000	35 000	40 000	45 000
Daň SHM	3 015	4 020	5 025	6 030	7 035	8 040	9 045
Daň HM	2 250	3 000	3 750	4 500	5 250	6 000	6 750
Rozdíl SHM a HM	765	1 020	1 275	1 530	1 785	2 040	2 295
Absolutní změna		255	255	255	255	255	255
Relativní změna		33,33 %	25 %	20 %	16,67 %	14,29 %	12,5 %

Z výše uvedených údajů je zjevné, že absolutní změna mezi rozdíly se nemění. Tato skutečnost souvisí s volbou výše hrubé mzdy, která je odstupňována po 5 000 Kč. Proto je nutné zaměřit se na relativní změnu, která nám ukazuje procentní rozdíly mezi sledovanou hodnotou hrubé mzdy. Zde je zcela zjevné, že je zpočátku hodnota relativní změny poměrně vysoká a postupně klesá. Na základě zjištění je možné konstatovat, že je zdanění na základě hrubé mzdy výhodnější hlavně pro poplatníky s nízkou mzdou. S rostoucím příjmem rozdíl mezi zálohou na dani vypočítanou z hrubé mzdy a superhrubé mzdy klesá.

Superhrubá mzda se stala základem daně v rámci rozsáhlé reformy českých veřejných financí v roce 2007. Základem daně je tedy již více než 10 let. Zavedení superhrubé mzdy jako základu daně šlo ruku v ruce také se změnou sazby daně, výše daňových slev atd. V rámci komparace jednotlivých základů daně výše se objevila otázka, zda by bylo výhodné zavést jako základ daně hrubou mzdu. Jak již bylo výše uvedeno, současná vláda o této možnosti vážně uvažuje. Tato otázka má podle mého názoru dvě

¹⁵⁶ Vlastní zpracování

roviny. Tou první je výše reálného zdanění jednotlivých poplatníků a tou druhou je problematika stability daňového systému.

Pokud bychom se zaměřili pouze na srovnání výši daně, bylo by pro většinu daňových poplatníky výhodnější, aby byla základem daně hrubá mzda. V takovém případě, by byla placená daň nižší a poplatník by tak získal finance pro vlastní spotřebu. Stát by ale na druhou stranu ztratil určitou část svého příjmu. Příjmy z daně z příjmů fyzických osob tvořily v roce 2018 celkem 11,1 % z celkových daňových příjmů státu.¹⁵⁷ Zde však vstupují do hry možnosti optimalizace daně, které umožňují snížit jak základ daně, tak samotnou placenou daň. V řadě případů, zejména u osob s nižšími příjmy, je daň rapidně snížena a v řadě případů vzniká poplatníkům nárok na výplat přeplatku daně. V tomto ohledu hraje roli zejména možnost uplatnit slevu daně na děti, které v posledních letech neustále roste. Díky této slevě má poplatník nárok na daňový bonus. Dále je nutné brát v úvahu relativní změnu mezi rozdíly daně při hodnotě jednotlivých příjmů. Ty ukázaly, že je rozdíl vyšší hlavně u nižší mzdy. Vzhledem k tomu, že je v současné době průměrná mzda v České republice 31 516 Kč, není dle mého názoru využití superhrubé mzdy jako základu daně takovým zlem, jak je často prezentováno. V tomto ohledu je vhodné zmínit, že sazba daně v současné době sice činí 15 %, ale reálné zdanění je 21,3 %. Tato skutečnost je způsobena právě zavedením superhrubé mzdy jako základu daně.

Druhou rovinou je stabilita daňového systému. Obecně platí, že stabilní daňový systém je dobrým znamením pro podnikatelské subjekty. Ty díky němu mají určitou míru jistoty v rámci svého dlouhodobého plánování a je pro ně tedy atraktivní v takovéto zemi podnikat. Změna základu daně v případě daní z příjmů fyzických osob, je poměrně velký zásah do daňového systému. Změna by s sebou přinesla určitou míru nervozity, která by se mohla u podnikatelských subjektů projevit. Netvrdím tímto, že by vedla přímo ke změně místa podnikání, byla by však určitým negativním signálem. Firmy by byly nuceny učinit řadu změn v rámci mzdového účetnictví. Většina firem v současné době využívá ke zpracování mzdové agendy počítačové programy, do kterých by bylo nutné zasahovat. Takováto změna je samozřejmě spojena s finančními náklady, které by nesly

¹⁵⁷ *Státní rozpočet v kostce* [online] Ministerstvo ČR, Praha, 2019. [cit. 31. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2018-31944>

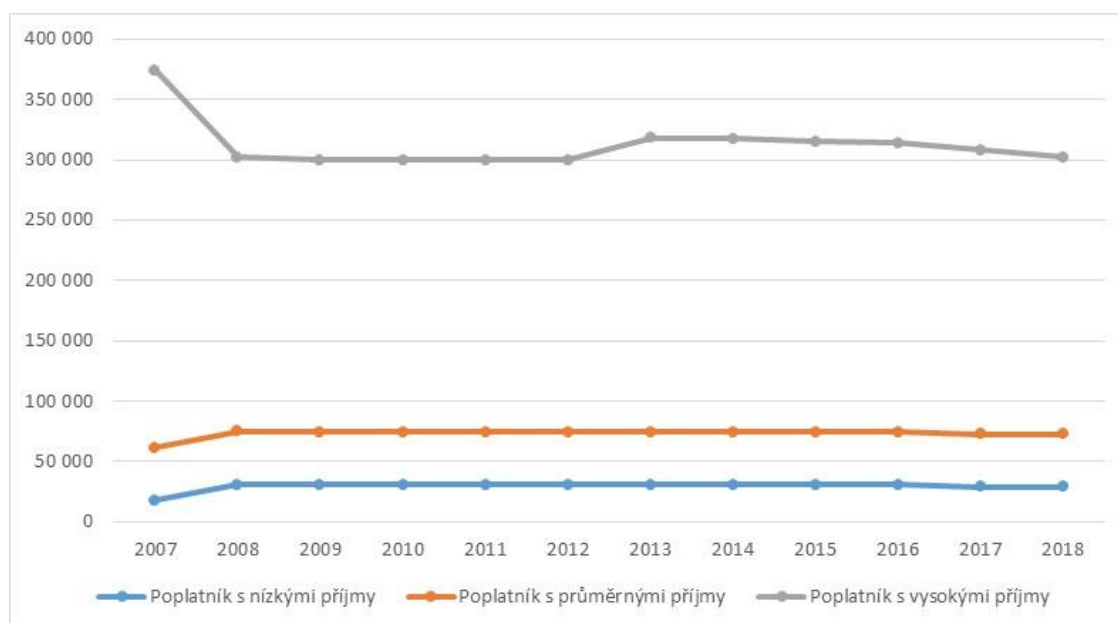
podniky. Komplikace by to však znamenalo také pro správce daně, který by musel na tuto změnu reagovat. Bylo by jistě nutné proškolit odpovědné zaměstnance a přizpůsobit nové situaci počítačový systém. Také v tomto případě by byly s touto změnou spojeny určité finanční náklady. V úvahu je také nutné vzít skutečnost, že v takovýchto situacích existuje určité období, kdy odborníci diskutují o tom, jak jednotlivé legislativní změny zapracovat do praxe. V takovýchto chvílích vzniká řada nečekaných situací, na které je nutné rychle reagovat a efektivně je řešit. V mnoho případech však sami zaměstnanci finančních úřadů nevědí jak.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti si myslím, že změna výpočtu základu daně by nebyla v praxi efektivní. Vycházím při tom z porovnání výhod, které by tato skutečnost přinesla poplatníkům, a nevýhod, které by se projevíly na straně zaměstnavatelů, správce daně a dalších subjektů. Pozitiva, která by tato změna s sebou nesla jsou podle mého názoru ve srovnání s negativy příliš nízká. Dle mého názoru je v současné době nedílnou součástí daňového systému České republiky a není třeba ho měnit. Pokud by se chtěla vláda zaměřit na zlepšení postavení poplatníků daně, měla by spíše využívat nástrojů optimalizace daně. Ty mohou nejen zlepšit postavení občanů s nízkými příjmy, ale také motivovat jedince k žádoucímu jednání, jako jsou například investice do důchodového či životního pojištění.

Dále bylo nutné zaměřit se na nezdanitelné částky daně. Za tímto účelem byl zvolen příspěvek na penzijní pojištění. Jedná se o položku, která byla nejčastěji měněna. Ke změnám došlo v letech 2008 a 2017. V těchto letech se daná položka zvýšila. V roce 2008 se více než ztrojnásobila a v roce 2017 zdvojnásobila. Díky těmto změnám došlo ke snížení základu daně. Dopad této změny byl ve všech případech stejný.

Značnou roli hrála změna sazby daně a zavedení solidární daně. V roce 2007 měla sazba daně z příjmů fyzických osob progresivní charakter. Poplatníci byli zdaněni dle výše svých příjmů. Bylo rozdělení do čtyř skupin a sazba daně se pohybovala od 12 % do 32 %. V roce 2008 byla zavedena jednotná sazba daně 15 % a daň tedy od této doby měla lineární charakter. V roce 2013 došlo k zavedení solidární daně v případě poplatníků, jejichž příjem přesáhl 48násobek průměrného příjmu. Příjmy, které přesáhly tuto hranici byly zdaněny sazbou 7 %. Tato změna znamenala částečně návrat k progresivnímu zdanění. Změna sazby daně měla největší dopad na poplatníka daně

s vysokými příjmy. Vývoj daně poplatníků daně s nízkými a průměrnými příjmy je do značné míry podobný, což je zjevné z grafu č. 7 níže. V případě poplatníka s vysokými příjmy je vývoj odlišný. Mezi lety 2007 a 2008 je vidět značný pokles daně vlivem změny daňové sazby. Tento pokles je vyšší než v případě dalších dvou sledovaných poplatníků daně. Vývoj je v podstatě stejný až do roku 2013, kdy byla zavedena solidární daň. Výše daně poplatníka s vysokými příjmy se v tomto roce zvýšila. Výše daně od tohoto roku kolísá více než je tomu v případě ostatních dvou poplatníků. Důvodem je změna průměrné mzdy v jednotlivých letech. Ta se v letech 2013 až 2018 postupně zvyšovala, což mělo za následek snížení solidární daně a v konečném důsledku finální daně. Tyto změny neměly vliv na výši daně ostatních dvou skupin daňových poplatníků. Z tohoto důvodu je trend vývoje daně poplatníka s vysokými příjmy jiný než u poplatníka s nízkými a průměrnými příjmy. Vývoj daně po uplatnění slev je pro ilustraci zobrazen v grafu č. 8 níže.

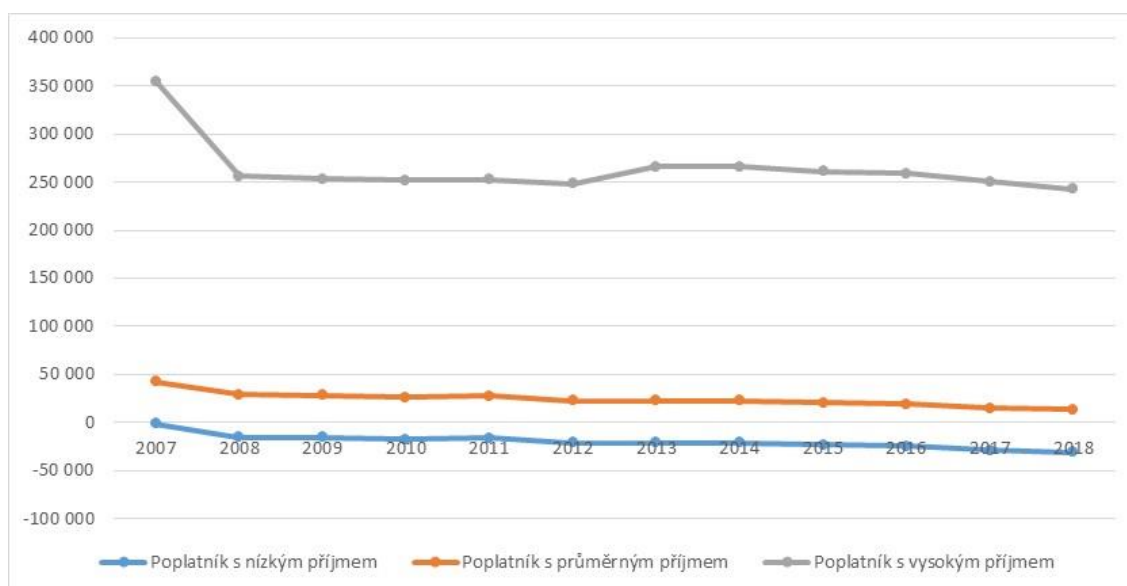

Graf 8: Vývoj daně před uplatněním slev na dani v případě všech skupin poplatníků daně v letech 2007 až 2018 ¹⁵⁸

Na výši daně měly značný vliv také změny daňových slev. Pro účely práce byla zvolena sleva na poplatníka a sleva na děti. Sleva na poplatníka se změnila v roce 2008, 2011 a 2012. Mezi lety 2007 a 2008 došlo ke zvýšení slevy ze 7 200 Kč na 24 840 Kč.

¹⁵⁸ Vlastní zpracování

Mezi lety 2010 a 2011 se sleva snížila z 24 840 Kč na 23 640 Kč. V roce 2012 se opět vrátila na svou původní hodnotu. V případě daňové slevy na děti jsou změny mnohem častější. Částka se měnila skoro v každém ze sledovaných let. Tato sleva se změnila celkem sedmkrát. V daném období došlo také k systematické změně, kterou bylo rozlišení výše slevy na první, druhé a třetí dítě. K této změně došlo v roce 2015. Zvýšení slevy na dítě mělo značný vliv na všechny skupiny poplatníků daně. Největší dopad je však možné vysledovat v případě poplatníka s nízkými příjmy, který měl možnost díky tomu čerpat ve všech sledovaných letech daňový bonus. Výše daňového bonusu průběžně rostla. Stejně jako tomu bylo v případě daně před uplatněním slev na dani, vykazoval vývoj v případě poplatníka s nízkými a průměrnými příjmy obdobný trend. Vývoj finální daně poplatníka s vysokými příjmy je odlišný vlivem zavedení solidární daně v roce 2013, jak již bylo uvedeno výše. Vývoj daňového bonusu a finální daně je pro ilustraci zobrazen v grafu č. 9 níže.

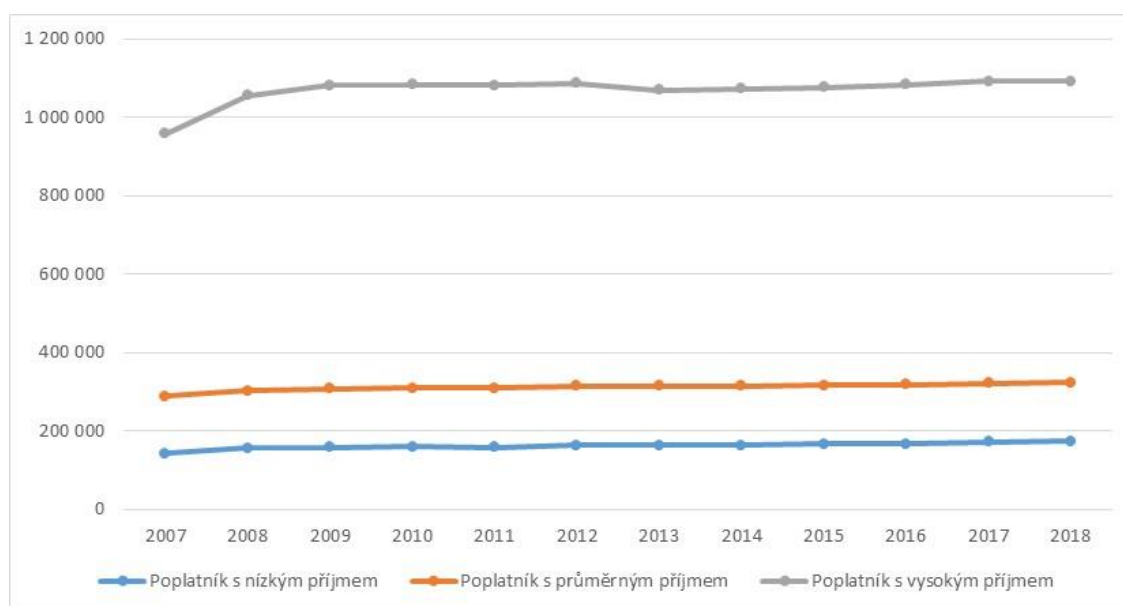

Graf 9: Vývoj daňového bonusu a finální daně v případě všech skupin poplatníků daně v letech 2007 až 2018¹⁵⁹

Poslední sledovanou položkou je vývoj čistého příjmu poplatníků daně. Na ten má vliv nejen výše finální daně, ale také sazby sociálního a zdravotního pojištění. V souvislosti s tím je nutné zmínit, že v roce 2009 došlo ke snížení sazby z 7 % na 6,5 %. Obecně je možné konstatovat, že vývoj čisté mzdy je v případě všech sledovaných skupin

¹⁵⁹ Vlastní zpracování

poplatníků poměrně stabilní. Čistá mzda se průběžně zvyšuje. Největší nárůst čisté mzdy můžeme vidět v případě poplatníka s vysokými příjmy mezi lety 2007 a 2008. Důvodem takto rozsáhlé změny bylo snížení sazby daně z 32 % na 15 %. S ohledem na výši příjmů poplatníka daně se tato změna projevila značně na jeho finální dani a také na čistém příjmu. V následujících letech je vývoj poměrně stabilní a nedochází k žádným výrazným výkyvům. Vývoj čisté mzdy je pro ilustraci uveden v grafu č. 10 níže.

Graf 10: Vývoj čisté mzdy v případě všech skupin poplatníků daně v letech 2007 až 2018 ¹⁶⁰

Pro zhodnocení míry zdanění je nutné zaměřit se na to, jaký je rozdíl mezi hrubou a čistou mzdou. Za tímto účelem byl zjišťován absolutní a relativní rozdíl. Výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 25 níže. Z ní je zjevné, že jednotlivé realizované změny byly pozitivní zejména pro poplatníka s nízkými příjmy. V roce 2007 byl relativní rozdíl mezi hrubou a čistou mzdou 11,44 %. V roce 2008 klesl na 2,82 %. Od roku 2012 dokonce čistá mzda přesáhla mzdu hrubou, protože poplatníkovi vznikl nárok na vyplacení daňového bonusu. Zdanění poplatníka s průměrnou mzdou se pohybovalo mezi 24,76 % až 15,75 %. U poplatníka s vysokými příjmy se relativní rozdíl pohyboval mezi 36,16 % a 27,18 %. Obecně je možné konstatovat, že jednotlivé změny měly pozitivní dopad zejména na zdanění jedince s nízkými příjmy. Mezi lety 2007 a 2008 klesla relativní změna o 75,35 %. Daňová reforma byla výhodná také pro poplatníka s vysokým příjmem.

¹⁶⁰ Vlastní zpracování

Relativní rozdíl v jeho případě klesl o 18,28 %. U poplatníka s průměrnými příjmy došlo k poklesu o 14,1 %. V případě poplatníka s vysokým příjmem se negativně projevilo zavedení solidární daně. Ostatní změny měly většinou na míru zdanění pozitivní vliv.

Tabulka 25: Relativní rozdíl mezi hrubou a čistou poplatníků daně v letech 2007 až 2018 ¹⁶¹

Rok	Poplatník s nízkými příjmy	Poplatník s průměrnými příjmy	Poplatník s vysokými příjmy
2007	11,44	24,76	36,16
2008	2,82	21,27	29,55
2009	1,14	19,66	27,9
2010	-0,02	19,18	27,78
2011	0,73	19,5	27,86
2012	-2,26	18,25	27,54
2013	-2,26	18,25	28,74
2014	-2,26	18,25	28,73
2015	-3,76	17,62	28,42
2016	-4,51	17,31	28,25
2017	-4,13	16,21	27,7
2018	-8,26	15,75	27,18

3.7 Daňová optimalizace

Na závěr bych se ráda zmínila o možnosti optimalizace daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Optimalizaci daně je možné jednoduše popsat jako legální způsob snížení daňové povinnosti poplatníka. Prostřednictvím optimalizace daně je možné daň do značné míry snížit. Je tedy dle mého názoru vhodné, aby byli poplatníci s danou tématikou seznámeni. Vždy je důležité zaměřit se na jednotlivé položky, které snížení daně umožňují a dodržet všechny zákonem uložené podmínky.

Obecně je možné hovořit o optimalizaci základu daně a o optimalizaci vlastní daně. K optimalizaci základu daně z příjmů ze závislé činnosti je možné využít odčitatelné položky a nezdanitelné částky. V případě optimalizace vlastní daně jsou využívány zejména slevy na dani. Jednotlivé položky, které je možné využít k optimalizaci daně, jsou popsány v textu níže.

V případě optimalizace základu daně jde primárně nezdanitelné částky, které jsou upraveny §15 ZDP. Jedná se o zákonem taxativně vymezené položky, které je možné

¹⁶¹ Vlastní zpracování

odečíst od základu daně. Jednotlivé položky byly detailně popsány v kapitole 1.3.7 Nezdánitelné části základu daně. K nejpoužívanějším nezdánitelným částkám patří příspěvek na penzijní a životní pojištění. Díky nim je možné snížit základ daně o 24 000 Kč. V případě osob, které platí hypotéku nebo stavební spoření, je možné od základu daně odečíst úroky do výše 300 000 Kč. Pokud jedinec přispívá na charitu nebo poskytuje jiný typ daru, má možnost odečíst i tuto položku. Darem je také dárcovství krve a orgánů. Členové odborových organizací si mohou tímto způsobem uplatnit příspěvky zaplacené odborové organizaci.

Obecně je možné hovořit o optimalizaci základu daně a o optimalizaci vlastní daně. K optimalizaci základu daně z příjmů ze závislé činnosti je možné využít odčitatelné položky a nezdánitelné částky. V případě optimalizace vlastní daně jsou využívány zejména slevy na dani.

Na tomto místě je dle mého názoru vhodné zaměřit se na to, jak se projevuje snížení základu daně o jednotlivé položky v praxi. Za tímto účelem bude vypočítán vliv příspěvku na důchodové pojištění se státní podporou, úroky z hypotéky, členské příspěvky odborové organizaci a dary na výši základu daně. Jedná se o položky, se kterými se většina zaměstnanců v praxi může běžně setkat. Níže bude uveden modelový příklad pro poplatníka daně s nízkým, průměrným a vysokým příjmem za předpokladu, že využije ve zdaňovacím období v roce 2017 výše popsané nezdánitelné částky. Konkrétně se jedná o následující položky:

- příspěvky na důchodové pojištění ve výši 24 000 Kč ročně;
- úroky placené při splácení hypotéky ve výši 156 000 Kč za rok;
- pravidelný příspěvek odborové organizaci ve výši 300 Kč měsíčně (3 600 Kč ročně);
- dar charitativní organizaci ve výši 500 Kč měsíčně (6 000 Kč ročně);
- darování krve dvakrát za rok (6 000 Kč).

V případě jednotlivých položek je nutné sledovat, zda jsou splněny zákonné podmínky pro jejich uplatnění. Například v případě příspěvků na důchodové pojištění je možné uplatnit pouze 24 000 Kč a v případě úroků splácených v rámci hypotéky se jedná o 300 000 Kč. Pokud poplatník pravidelně odvádí příspěvek odborové organizaci, je možné odečíst částku v hodnotě 1,5 % ze zdanitelných příjmů v maximální hodnotě

3 000 Kč. Dar je možné od základu daně odečíst pouze pokud přesahuje 2 % základu daně nebo činit alespoň 1 000 Kč. Maximálně je možné odečíst 15 % ze základu daně. V tabulce č. 26 níže je uveden výpočet základu daně po odečtení nezdanitelných částek.

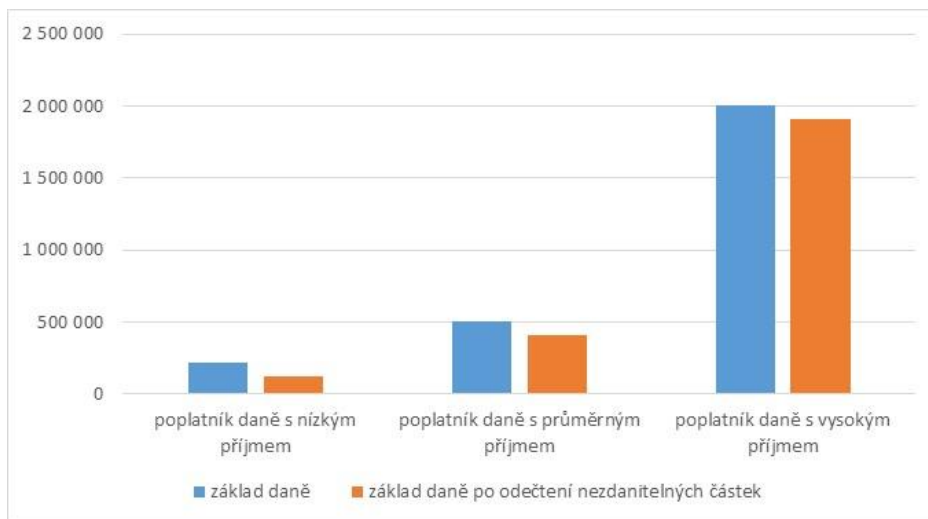
Tabulka 26: Úprava základu daně o odčitatelné položky ¹⁶²

	Poplatník s nízkým příjmem	Poplatník s průměrným příjmem	Poplatník s vysokým příjmem
Základ daně	214 600	506 700	2 010 000
Příspěvek na důchodové pojištění	24 000	24 000	24 000
Úroky na hypotéku	56 000	56 000	56 000
Příspěvek odborové organizaci	2 403	3 000	3 000
Dar	6 000	6 000	6 000
Dárcovství krve	6 000	6 000	6 000
Základ daně po odpočtu nezdanitelných částek	120 197	411 700	1 915 000

V případě poplatníka daně s nízkým příjmem je možné odečíst příspěvek odborové organizaci pouze v hodnotě 2 403 Kč (1,5 % ze zdanitelných příjmů). V ostatních případech je možné odečíst maximální částku tedy 3 000 Kč. Všichni poplatníci si mohou odečíst zaplacené dary v plné výši, protože dar přesáhl 1 000 Kč. Také ostatní položky si mohly všichni poplatníci daně odečíst v plné výši. Díky nezdanitelným částkám se základ daně všech poplatníků snížil. K největšímu snížení došlo v případě poplatníka s nízkými příjmy. Konkrétně se jednalo o snížení základu daně o 44,99 %. U poplatníka s průměrnými příjmy se základ daně snížil o 18,75 % a v případě poplatníka s vysokými příjmy o 4,73 %. Rozdíl mezi základem daně a základem daně po odečtení nezdanitelných položek je uveden v grafu č. 11 níže. Pokud bychom se nyní zaměřili na výši daně (počítáno bude pouze se slevou na poplatníka) tak je opět zjevné její snížení. V případě poplatníka s nízkými příjmy se daň snížila o 49,47 %, u poplatníka s průměrným příjmem se jednalo o 19,64 % a v případě poplatníka s vysokými příjmy

¹⁶² Vlastní zpracování

o 4,77 %. Z výše uvedených údajů je zjevný silný vliv nezdaniitelných částek na míru zdaněná poplatníků daně.

Graf 11: Porovnání základu daně a základu daně po odečtení nezdaniitelných částek ¹⁶³

Poplatník by se měl dle mého názoru vždy seznámit s možností odečtení nezdaniitelných částek od základu daně, protože tímto způsobem může značně snížit svou daňovou povinnost. Je však nezbytné, aby znal také podmínky, za kterých je možné jednotlivé položky uplatnit. Sledovat je nutné například maximální výši částky. Jednotlivé položky je také nutné písemně doložit. K tomuto účelu většinou složí potvrzení třetí strany – banka poskytující úvěr, pojišťovna, obdarovaná organizace, odborová organizace atd. Díky snížení základu daně prostřednictvím nezdaniitelných částek, dochází ke snížení vlastní daně.

Velmi důležitým nástrojem optimalizace daně jsou také slevy na dani. Ty jsou upraveny §35ba až §35c ZDP. Blíže jsou jednotlivé slevy popsány v kapitole 1.3.10 Slevy na dani a zvýhodnění. Každý poplatník má právo uplatnit slevu na poplatníka. Mezi další nejčastěji využívané slevy patří sleva na dítě. V roce 2015 došlo k odlišení výše slevy na první, druhé a třetí dítě. Díky slevě na dítě může dosáhnout poplatník daňového bonusu. Jedná se o částku, o kterou slevy na dítě přesáhnou vypočtenou daň. Tato částka je následně poplatníkovi vyplacena. Ostatní slevy jsou do značné míry velmi specifické.

¹⁶³ Vlastní zpracování

Z tohoto důvodu bych se ráda zaměřila na to, jakým způsobem se na výši daně projeví tento typ slevy. Za tímto účelem bude vypočítána daň v případě, že nedojde k využití slevy na dítě, dojde k využití slevy na jedno dítě, dvě děti a tři. V tomto případě nedojde ke snížení základu daně o nezdanitelné částky. Od daně bude odečtena sleva na poplatníka. V rámci výpočtu bude počítáno s hodnotou slev na dítě v roce 2018. V tabulce č. 27 níže je uveden výpočet daně po odečtení slev na dani.

Tabulka 27: Úprava daně o slevy na daních ¹⁶⁴

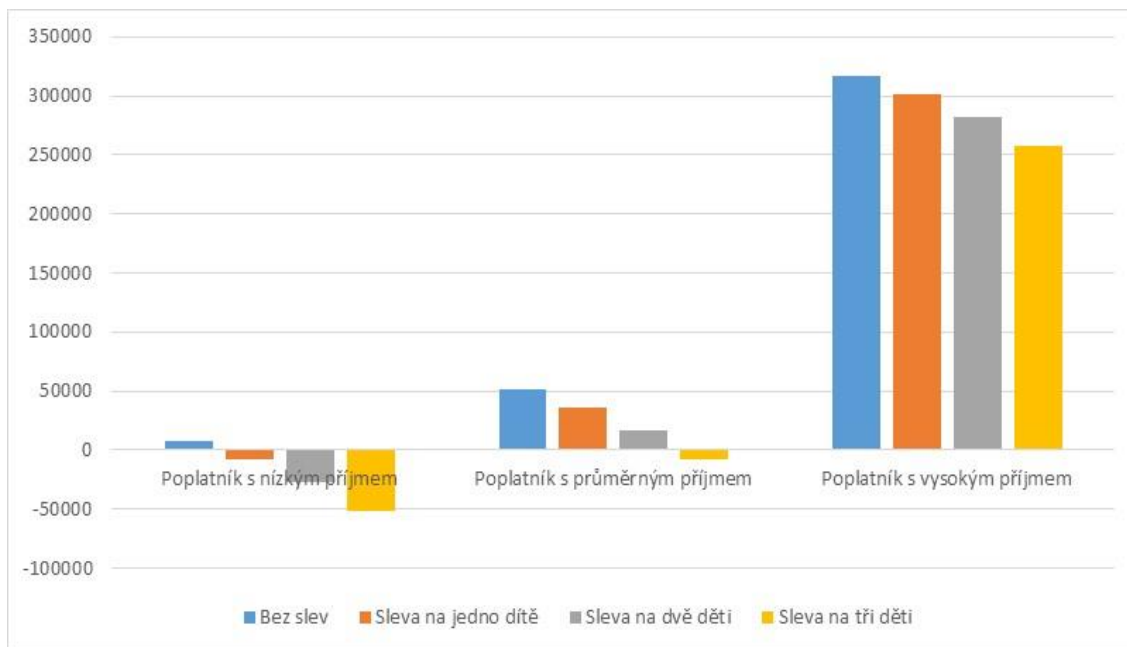
	Poplatník s nízkým příjmem	Poplatník s průměrným příjmem	Poplatník s vysokým příjmem
Základ daně	214 600	506 700	2 010 000
Daň	32 190	76 005	341 471
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840
Sleva na 1 dítě	15 204	15 204	15 204
Sleva na 2 dítě	19 404	19 404	19 404
Sleva na 3 dítě	24 204	24 204	24 204
Daň bez využití slev na dítě	7 400	51 200	316 700
Daň s využitím slevy na jedno dítě ¹⁶⁵	- 7 900	36 000	301 500
Daň s využitím slevy na dvě děti	- 27 300	16 600	282 100
Daň s využitím slevy na tři děti	- 51 500	- 7 700	257 900

Z výše uvedených informací je zřejmé, že má možnost uplatnění slev na dítě výrazný vliv na výši daně. Již v případě, že poplatník využije slevu na jedno dítě, se jeho příjem do značné míry sníží. V případě poplatníka s nízkým příjmem dokonce dojde ke vzniku daňového bonusu ve výši 7 900 Kč. U poplatníka s průměrným příjmem klesla výše daně o 29,68 % a u poplatníka s vysokým příjmem šlo o pokles o 7,79 %. V případě uplatnění slev na dvě děti je možné sledovat ještě vyšší snížení daně. Poplatníkovy s nízkými příjmy vzrostl daňový bonus na 27 300 Kč. Pokles daně v případě poplatníka s průměrným příjmem činil dokonce 67,58 %. U poplatníka s vysokým příjmem se jednalo o 10,93 %. Při uplatnění slev na tři děti pokračoval pokles daně. Poplatník

¹⁶⁴ Vlastní zpracování

¹⁶⁵ Daňový bonus je v tabulce označen znaménkem -

s nízkými příjmy měl nárok na daňový bonus ve výši 51 500 Kč. V tomto případě vzniklo právo na vyplacení daňového bonusu také poplatníkovy s průměrnými příjmy. Hodnota daňového bonusu dosáhla výše 7 700 Kč. Poplatníkovy s vysokými příjmy se daň snížila o 18,56 %. Jednotlivé změny jsou pro ilustraci uvedeny v grafu č. 12 níže.

Graf 12: Porovnání daně a daně po odečtení slev na dani¹⁶⁶

Z grafu a výše uvedených výpočtů je zjevné, že je využití slevy na dani na dítě výhodné zejména pro poplatníka s nízkými příjmy. Tomu ve všech sledovaných případech vznikl nárok na výplatu daňového bonusu. Ten samozřejmě s rostoucím počtem dětí stoupal. V případě poplatníka s průměrným příjmem je možné sledovat značný rozdíl mezi výší daně před uplatněním slev na dítě a po něm. Daň klesla o 29,68 % a o 67,58 %. V případě uplatnění slevy na tři děti mu dokonce vznikl nárok na vyplacení daňového bonusu. Také v případě poplatníka s vysokými příjmy je možné vysledovat snížení výše daně, ale to již není tak výrazné. Pohybuje se v rozmezí od 7,79 % do 18,56 %. To je v porovnání s ostatními případy poměrně málo. Z toho je zjevné, že tento typ daňové slevy má na výši daně značný vliv. Právě tento typ slevy patří mezi jeden z nástrojů daňové politiky státu. Vláda se tak snaží podpořit rodiny s dětmi. Není však

¹⁶⁶ Vlastní zpracování

možné předpokládat, že by tímto způsobem byly lidé skutečně motivováni k tomu, pořizovat si děti.

Také slevy na dani je nutné písemně doložit. V případě dětí je nutné dodat rodný list. Mimo to musí rodič, který neuplatňuje slevy na dítě, tuto skutečnost doložit odpovídajícím formulářem. Studenti dokládají svůj nárok potvrzením o studiu. Invalidita je dokládána potvrzením o přiznání invalidního důchodu. V případě slevy na umístění dítěte ve školce vystavuje potřebné potvrzení školka. Stejně jako v případě slevy na dítě, musí být doloženo, že tuto slevu neuplatňuje druhý z rodičů. V tomto případě však neexistuje standardizovaný dokument a je tedy možné dodat čestné prohlášení.

Nezdanitelné částky a slevy na dani jsou pro poplatníka daně efektivním způsobem snížení jeho daňové povinnosti. Pro stát se jedná o nástroj, který je možné využít k motivaci občanů k žádoucímu jednání (spoření na důchod, dary neziskovým organizacím atd.). Jedná se tedy o velmi důležitý faktor v oblasti daní. Je tedy dle mého názoru nutné jim věnovat zvýšenou pozornost.

ZÁVĚR

V rámci bakalářské práce bylo zjišťováno, jakým způsobem ovlivnily změny v systému zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti míru daňového zatížení poplatníka. Cílem práce bylo porovnat, jak se jednotlivé změny ve zdanění projeví na daňové zátěži poplatníků pracujících na základě pracovního poměru. S ohledem na tyto cíle bylo nutné v úvodu práce nashromáždit informace o dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a jejich jednotlivých aspektech. V rámci rešerše odborné literatury byl zjišťován také vývoj jednotlivých aspektů daně. Poté byly provedeny výpočty modelových příkladů, které měly poskytnout informace nutné pro analýzu. Na základě takto nashromážděných údajů byla provedena analýza dopadů změn v jednotlivých letech na zdanění poplatníků s nízkým, průměrným a vysokým příjmem. Zdanění jednotlivých skupin poplatníků bylo následně porovnáno.

V rámci výzkumu se ukázalo, že se výše daně nejvíce změnila mezi lety 2007 a 2008. Důvodem byla rozsáhlá daňová reforma. V rámci ní došlo ke změně výpočtu základu daně a sazby daně. Od roku 2008 je základem daně superhrubá mzda, která je součtem hrubé mzdy, sociálního a zdravotního pojištění hrazeného zaměstnavatelem. Tato změna způsobila zvýšení základu daně o 54 %. Do roku 2007 mělo zdanění fyzických osob progresivní charakter. Poplatníci byli dle výše příjmů rozděleni do čtyřech skupin. Sazba daně se pohybovala od 12 % do 32 %. V souvislosti s daňovou reformou došlo k přijetí jednotné sazby daně ve výši 15 %. To mělo za následek snížení daně osob s vysokými příjmy, kteří byli původně zdaněni sazbou 32 %. V tomto období se také značně zvýšily nezdánitelné částky a slevy na dani. Tímto způsobem se snažila vláda vyjít vstříc osobám s nízkými příjmy.

Také v následujících letech došlo k řadě změn, které ovlivnily míru zdanění poplatníků. Žádná z nich však již nebyla tak rozsáhlá a neměla tak silný dopad. Za zmínku rozhodně stojí zavedení solidární daně v roce 2013. Příjmy, které přesáhly 48násobek průměrné mzdy, byly zdaněny sazbou 7 %. Cílem zavedení solidární daně bylo zvýšit zdanění osob s vysokými příjmy. Tato změna negativně postihla tuto skupinu obyvatel.

Ke změnám docházelo nejčastěji ve výši slev na dani. Konkrétně se jednalo o slevu na dítě. Ta se v průběhu sledovaného období zvýšila sedmkrát. Tyto změny se dotkly všech daňových poplatníků. Nejzřetelnější to však bylo v případě osob s nízkým

příjmem. Díky této slevě vzniklo poplatníkovi právo na výplatu daňového bonusu. To se v konečném důsledku projevilo zvýšením čisté mzdy.

Obecně je možné říci, že se změny dotkly prakticky všech daňových poplatníků. Pozitivní dopad měly zejména na poplatníka s nízkými příjmy. Relativní rozdíl mezi hrubou a čistou mzdou se v jeho případě mezi lety 2007 a 2008 změnil o 11,44 %. Od roku 2012 měl poplatník nárok na vyplacení daňového bonusu a jeho čistá mzda se zvyšovala. Změny realizované v rámci daňové reformy měly největší dopad na poplatníka s vysokými příjmy. Realitní změna hrubého a čistého příjmu v roce 2007 činila 36,16 %. V následujícím roce klesla na 29,55 %. V následujících letech však již změny nebyly tak zásadní. V případě poplatníka s průměrným příjmem klesla relativní změna z 24,76 % v roce 2007 na 15,75 % v roce 2018. Obecně je možné konstatovat, že jednotlivé změny měly pozitivní dopad zejména na zdanění jedince s nízkými příjmy. Daňová reforma byla výhodná také pro poplatníka s vysokým příjmem. V případě poplatníka s vysokým příjmem se negativně projevilo zavedení solidární daně. Ostatní změny měly většinou na míru zdanění pozitivní vliv.

Závěrem bych ráda uvedla, že na zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, mají značný vliv nástroje umožňující optimalizaci daně. Jedná se o nezdanitelné částky a slevy na daně. Díky těmto položkám je možné výši daně značně snížit. Z tohoto důvodu jsem přesvědčena, že je nezbytné, aby daňový poplatníci byly s touto problematikou dostatečně seznámeni. Měli by si být vědomi toho, jaké nezdanitelné částky a slevy na dani mohou uplatnit a za jakých podmínek.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

A Guide to Self Assessment. [online]. Dublin: Office of the Revenue Commissioners, 2019. [cit. 9. 3.2019]. Dostupné z: <http://www.revenue.ie/en/tax/it/leaflets/it10.html>

BARTÁK, M. *Mezinárodní srovnávání zdravotnických systémů*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-984-5.

BĚHOUNEK, P. „Daňová reforma“ jako součást vládní předlohy zákona o stabilizaci veřejných financí In: *Daně a právo v praxi*, č. 7, Praha: Wolters Kluwer, 2007. ISSN 1211-7293.

BĚHOUNEK, P. Změny zákona o daních z příjmů, zákona o DPH a zákona o účetnictví v roce 2008. In: *Daně a právo v praxi*, č. 1, Praha: Wolters Kluwer, 2008. ISSN 1211-7293.

BRYCHTA, I., VYCHOPENĚ, J., STROUHAL, J. a PILAŘOVÁ, I. *Daň z příjmů*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2015. ISBN: 978-80-7478-737-9.

DĚRGEL, M. Srážková daň. In: *Daně a právo v praxi*, č. 10, Praha: Wolters Kluwer, 2008. ISSN 1211-7293.

Daňový systém v Česku a Polsku – jednoduše a srozumitelně. [online]. Třinec: Mikroregion Těšínské Slezsko, 2011. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/860579-Danovy-system-v-cesku-a-polsku-jednoduse-a-srozumitelne-dapovy-system-v-cesku-a-polsku-1.html>

Důležité údaje platné pro sociální zabezpečení v roce 2018. [online]. Praha: ČSSZ, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2018/180109-dulezite-udaje-platne-pro-socialni-zabezpeceni-v-roce-2018.htm>

Finance Act 2015. [online]. Dublin: Irish Statute Book, 2016. [cit. 2016-10-18]. Dostupné z: <https://www.pwc.ie/finance-act-2018.html>

FRELICH, R. Daňové řešení vybraných benefitů a plnění zaměstnanců. In: *Daně a právo v praxi*, vol. 10, roč. 2015.

Informace pro plátce [online]. Praha: VZP, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace>

IVAŠKAITĚ-TAMOŠIŪNĚ, V., LEODOLTER, A. a SCHMITZ, M. *Personal Income Taxation in Austria: What do the Reform Measures Mean for the Budget, Labour*

Limity odliczeń w podatku dochodowym od osób fizycznych - odliczenia od dochodu [online]. Varšava: Portal FK, 2019. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.portalfk.pl/rozliczenia-podatkowe/limity-odliczen-w-podatku-dochodowym-od-osob-fizycznych-odliczenia-od-dochodu-1447.html>

Market Incentives and Income Distribution? [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017 [cit. 9. 3. 2019]. ISBN 978-92-79-64854-0. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eb030_en.pdf

KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3.

MACHÁČEK, I. Odpočet darů od základu daně v roce 2009. In: *Daně a právo v praxi*, č. 5, Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISSN 1211-7293.

MACHÁČEK, I. Daňové řešení penzijního pojištění v letech 2012 a 2013. In: *Daně a právo v praxi*, č. 2, Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISSN 1211-7293.

MANKIW, N. G. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada, 2009. ISBN: 80-7169-891-1.

PELC, V. *Zákon o daních z příjmů*. Nakladatelství C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-364-6.

Polsko – životní a pracovní podmínky [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2019. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/eures/podminky/polsko>

Proste podatki. Podatki w praktyce. [online]. Varšava: Pit.pl, 2018 [cit. 9. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.pit.pl/>

PTÁČKOVÁ, V. Odpočet nezdanitelné částky u poplatníka na své penzijní pojištění.
In: *Práce a mzda*, č. 4. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISSN: 0032-6

MORÁVEK, Z. Sleva na dani a starobní důchodce v letech 2013 a 2014 In: *Unes – účetnictví neziskového sektoru*, č. 11, Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISSN 1214-181X.

PELECH, P. a RINDOVÁ, I. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018.* Praha: Amag, 2018. ISBN 978-80-7554-114-7

RADVAN, M. *Daně a správa daní.* Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6702-8.

RINDOVÁ, I. Daňové zvýhodnění v roce 2015. In: *Práce a mzda*, č. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISSN: 0032-6

Social Insurance. [online]. Dublin: Citizens Information, 2019. [cit. 9.3.2019]. Dostupné z: http://www.citizensinformation.ie/en/social_welfare/irish_social_welfare_system/social_insurance_prsi/social_insurance_in_ireland.html

ŠIROKÝ, J. *Daně v Evropské unii.* Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-881-9

Tax Credits, Reliefs and Rates for the Tax Years 2015-2019. [online]. Dublin: Office of the Revenue Commissioners, 2019. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.revenue.ie/en/tax/it/leaflets/it1.html#section1>

ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie s praktickou aplikací.* Praha: C. H. Beck. 2003. ISBN 8071794139.

ŠIROKÝ, J. *Základy daňové teorie s praktickými příklady.* Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7552-315-0.

The 2017 Tax Book - Tips for Employee Tax Assessment 2016 [online]. Vienna: BMF - Federal Ministry of Finance, 2016. Vienna. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: https://english.bmf.gv.at/services/publications/Tax_Book_2017-Web.pdf?69zua6

The Austrian Tax and Customs Administration Annual Report 2016: Information from the Federal Ministry of Finance, 2017. [online]. Vienna, [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: https://english.bmf.gv.at/services/publications/Geschaeftsbericht_Steuer-Zollverwaltung_2016_EN_v5.pdf?6c1ho5

TOMEŠ, I. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3.

TRÖSTER, P. *Právo sociálního zabezpečení*. Praha: C.H. Beck, 2013. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-473-5.

TRUHLÁŘOVÁ, M. *Příspěvek na penzijní a životní pojištění* [online]. Praha: Pohoda, 2016 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/prispevek-zamestnavatele-na-penzijni-a-zivotni-poj/>

TURAKIJEWICZ, J. *Daně v Polsku 2017*. [online]. Vrchlábí: Rozvoj Krkonoš, 2017. [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: http://rozvoj.krkonose.eu/docs/153-295/KARR_JBT_Dan%C4%9B%20v%20Polsku%20v%20roce%202017%20cz%20FINALNA.pdf

UBELHOER, K., PFEIFFER, S., HUISMAN, E. a SCHAFFER, E. *Introduction to Austrian Tax Law*. Vienna: Facultas, 2016. ISBN: 978-37-0891-365-0.

VANČUROVÁ, A. *Daňové reformy ČR In.: Teoretické a praktické aspekty veřejných financí*. VŠE Praha. 2008. ISBN 978-80-245-1378-2.

VANČUROVÁ, A. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-87480-63-2.

VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2018*. Praha: VOX. ISBN: 978-80-87480-44-1.

VEBER, J. a SRPOVÁ, J. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4520-6.

VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2005: praktický průvodce*. Praha: Grada. 2005. ISBN 8024712326.

VYCHOPENĚ, J. Platba solidární daně. In: *Práce a mzda*, č. 5. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISSN: 0032-6.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 16. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=586>

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=589>

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=155&r=1995>

Zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=48&r=1997>

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 16. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=4&t=1153>

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2006&cz=187>

Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 16. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=455&r=1991>

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád. [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2009&cz=280>

Zákon č. 200/2012 Sb., o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018 [cit. 16. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2012>

Zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018 [cit. 16. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2016/zakon-c-112-2016-sb-26768>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2018 [cit. 16. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-c-561-2004-sb-o-predskolnim-zakladnim-strednim-vyssim>

Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2018 [cit. 16. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=261&r=2007>

ZÁLESKÁ, D. *Hrazené zdravotní služby. Zdravotnické fórum: odborný časopis o zdravotnictví.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISSN 184-9664

Zaměstnanci – zaměstnavatelé. [online]. Praha: Finanční správa České republiky, 2018 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/zamestnanci-zamestnavatele>

Změny v nemocenském pojištění k 1.1.2008. [online]. Praha: ČSSZ, 2008 [cit. 19. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2007/2007-12-18-zmeny-v-nemocenskem-pojisteni-od-1.-ledna-2008.htm>

Změny v platbě zdravotního pojištění [online]. Praha: VZP, 2018 [cit. 19. 12. 2018].

Dostupné z: <https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/zmeny-v-platbe-zdravotniho-pojisteni-od-1-ledna-2008>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EET	Elektronická evidence tržeb
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
ZDP	Zákon o dani z příjmů
ZTP/P	Zvlášť tělesně postižený s průvodcem

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Vývoj výše daňového bonusu poplatníka s nízkým příjmem v letech 2007 až 2018	71
Graf 2: Vývoj čisté mzdy poplatníka s nízkým příjmem v letech 2007 až 2018	72
Graf 3: Vývoj výše finální daně poplatníka s průměrným příjmem v letech 2007 až 2018	75
Graf 4: Vývoj čisté mzdy poplatníka s průměrným příjmem v letech 2007 až 2018	76
Graf 5: Vývoj výše finální daně poplatníka s vysokým příjmem v letech 2007 až 2018	80
Graf 6: Vývoj čisté mzdy poplatníka s vysokým příjmem v letech 2007 až 2018	81
Graf 7: Porovnání reálného zdanění při základu daně ze superhrubé mzdy a čisté mzdy	83
Graf 8: Vývoj daně před uplatněním slev na dani v případě všech skupin poplatníků daně v letech 2007 až 2018	87
Graf 9: Vývoj daňového bonusu a finální daně v případě všech skupin poplatníků daně v letech 2007 až 2018	88
Graf 10: Vývoj čisté mzdy v případě všech skupin poplatníků daně v letech 2007 až 2018	89
Graf 11: Porovnání základu daně a základu daně po odečtení nezdanitelných částek	93
Graf 12: Porovnání daně a daně po odečtení slev na dani	95

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Daňový mix České republiky v letech 2013 až 2017	15
Tabulka 2: Výpočet daně	27
Tabulka 3: Sazby jednotlivých položek veřejného sociálního pojištění	36
Tabulka 4: Sazba daně v Rakousku	40
Tabulka 5: Sazby sociálního pojištění v Rakousku	42
Tabulka 6: Daňové sazby pro rok 2019	44
Tabulka 7: Sazby sociálního pojištění v Polsku pro rok 2019	46
Tabulka 8: Daňová pásma a sazba daně v letech 2006–2007	51
Tabulka 9: Limity pro platbu solidární daně	52
Tabulka 10: Vývoj výše slev na dani v letech 2007 až 2018	53
Tabulka 11: Vývoj minimální mzdy v letech 2007 až 2019	59
Tabulka 12: Zdanění poplatníka s nízkým příjmem v letech 2007 až 2018	60
Tabulka 13: Vývoj průměrné mzdy v letech 2007 až 2018	63
Tabulka 14: Zdanění poplatníka s průměrným příjmem v letech 2007 až 2018	64
Tabulka 15: Vývoj hranice pro platbu solidární daně v letech 2007 až 2018	66
Tabulka 16: Zdanění poplatníka s vysokým příjmem v letech 2007 až 2018	67
Tabulka 17: Absolutní a relativní změna daňového bonusu poplatníka s nízkým příjmem v letech 2007 až 2018	70
Tabulka 18: Míra zdanění poplatníka s nízkou mzdou v letech 2007 až 2018	73
Tabulka 19: Absolutní a relativní změna finální daně poplatníka s průměrným příjmem v letech 2007 až 2018	74
Tabulka 20: Míra zdanění poplatníka s průměrnou mzdou v letech 2007 až 2018	77
Tabulka 21: Hodnota, absolutní a relativní změna solidární daně poplatníka s vysokým příjmem v letech 2013 až 2018	78
Tabulka 22: Absolutní a relativní změna finální daně poplatníka s průměrným příjmem v letech 2007 až 2018	79
Tabulka 23: Míra zdanění poplatníka s vysokou mzdou v letech 2007 až 2018	82
Tabulka 24: Rozdíly zálohy na daň v případě různých hodnot hrubé mzdy	84
Tabulka 25: Relativní rozdíl mezi hrubou a čistou poplatníků daně v letech 2007 až 2018	90

Tabulka 26: Úprava základu daně o odčitatelné položky	92
Tabulka 27: Úprava daně o slevy na daních	94